

Nr 71

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 8 februari 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 2) förordning angående ändrad lydelse av 10 § och 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt;
- 3) förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt; samt
- 4) förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås fortsatt successiv avveckling av fastighetsbeskattningen samt vissa åtgärder för att i beskattningshänseende neutralisera verkningarna av den höjning av taxeringsvärdena som kan förutses vid 1957 års allmänna fastighetstaxering.

Sålunda föreslås att det s. k. repartitionstalet för fastighetsbeskattningen sänkes från nuvarande 4 till 2,5.

I propositionen föreslås vidare att intäkt av en- och tvåfamiljsfastighet, som f. n. beräknas efter 3 procent av taxeringsvärdet, skall beräknas efter 2,5 procent av det nya taxeringsvärdet. Därjämte skall för fastighet av nämnt slag, vilken av ägaren nyttjas såsom bostad, medgivas ett extra avdrag å 200 kronor.

Skattepliktsgränsen för byggnad på annans mark, som enligt stadgandet i 5 § 4 mom. kommunalskattelagen utgör 500 kronor, föreslås höjd till 3 000 kronor.

I syfte att gynna sparandet föreslås att det extra avdrag om 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för äkta makar gemensamt som f. n. medges vid beräkning av inkomst av kapital höjes till 300 kronor för ensamstående och till 600 kronor för äkta makar gemensamt.

Slutligen föreslås att beloppet för skattefri förmögenhet och för skattefri kvarlåtenskap höjes från 50 000 kronor till 80 000 kronor.

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 5 § 4 mom., 24 § 2 mom., 25 § 3 mom., 39 § 3 mom. och 47 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 samt anvisningarna till 47 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

5 §.

4 m o m. Därest värdet av byggnad eller med varandra sammanhängande byggnader, som äro uppförda å mark, för vilken garantibelopp icke skall upptagas såsom skattepliktig inkomst för byggnadsägaren, understiger 500 kronor, föreligger icke skatteplikt för byggnaden eller byggnaderna.

24 §.

2 m o m. Är annan fastighet inrättad till bostad åt en familj jämte personliga tjänare (enfamiljsfastighet) eller två familjer jämte personliga tjänare (tvåfamiljsfastighet) och föreligger ej fall, som avses nedan i sista stycket, skall såsom intäkt av fastigheten upptagas ett belopp motsvarande för helt år räknat tre procent av fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret. Finnes ej taxeringsvärde åsatt för året näst före taxeringsåret, beräknas intäkten på grundval av fastighetens värde, uppskattat enligt de grunder, som gällt för åsättande av taxeringsvärde för året näst före taxeringsåret.

Vad i — — — — — använda fastighetsdelen.

Har fastighet, — — — — — icke ske.

Vad i — — — — — publikt boställe.

25 §.

3 m o m. I fråga — — — liknande avgäld.

(Föreslagen lydelse)

5 §.

4 m o m. Därest värdet av byggnad eller med varandra sammanhängande byggnader, som äro uppförda å mark, för vilken garantibelopp icke skall upptagas såsom skattepliktig inkomst för byggnadsägaren, understiger 3 000 kronor, föreligger icke skatteplikt för byggnaden eller byggnaderna.

24 §.

2 m o m. Är annan fastighet inrättad till bostad åt en familj jämte personliga tjänare (enfamiljsfastighet) eller två familjer jämte personliga tjänare (tvåfamiljsfastighet) och föreligger ej fall, som avses nedan i sista stycket, skall såsom intäkt av fastigheten upptagas ett belopp motsvarande för helt år räknat två och en halv procent av fastighetens taxeringsvärde året näst före taxeringsåret. Finnes ej taxeringsvärde åsatt för året näst före taxeringsåret, beräknas intäkten på grundval av fastighetens värde, uppskattat enligt de grunder, som gällt för åsättande av taxeringsvärde för året näst före taxeringsåret.

25 §.

Utöver avdrag som i föregående stycke sägs må dock fysisk person, som blivit för året näst före taxeringsåret.

Senaste lydelse av 5 § 4 mom. och anvisningarna till 47 § se 1953: 400, av 24 § 2 mom. se 1954: 43, av 25 § 3 mom. se 1954: 51, av 39 § 3 mom. se 1955: 122 samt av 47 § se 1954: 44.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

ringsåret eller för taxeringsåret mantalsskriven å honom tillhörig fastighet, som avses i 24 § 2 mom., i fråga om nämnda fastighet åtnjuta ett extra avdrag med, för helt år räknat, 200 kronor dock högst med det belopp, som jämlikt sistnämnda lagrum skall upptagas såsom intäkt av fastigheten. Äger skattskyldig endast del av fastigheten, skall avdraget i motsvarande mån nedsättas. Vad i detta stycke stadgas skall gälla jämväl beträffande oskift dödsbo under förutsättning att någon delägare i boet blivit mantalsskriven å fastigheten.

Har fastighet, — — — — — använda fastighetsdelen.

39 §.

3 m o m. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 100 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 200 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna.)

47 §.

För fastighet, som året näst före taxeringsåret varit skattepliktig, beräknas garantibelopp till *fyra* procent av fastighetens taxeringsvärde förstnämnda år. Garantibeloppet upptages inom den kommun, där fastigheten är belägen, såsom skattepliktig inkomst för fastighetens ägare. Såsom ägare anses jämväl den, vilken innehar fastighet med fideikommissrätt eller eljest utan vederlag besitter fastighet på grund av testamentariskt förordnande.

Vad som — — — — — anslagen jord.

39 §.

3 m o m. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 300 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 600 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

(Se vidare anvisningarna.)

47 §.

För fastighet, som året näst före taxeringsåret varit skattepliktig, beräknas garantibelopp till *två och en halv* procent av fastighetens taxeringsvärde förstnämnda år. Garantibeloppet upptages inom den kommun, där fastigheten är belägen, såsom skattepliktig inkomst för fastighetens ägare. Såsom ägare anses jämväl den, vilken innehar fastighet med fideikommissrätt eller eljest utan vederlag besitter fastighet på grund av testamentariskt förordnande.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Såsom innehavare	-----	såsom innehavare.
Skall avkastning	-----	fastighetens skogsvärde.
Där beträffande	-----	ingående skogsvärdet.
Garantibelopp beräknas	-----	hänsyn härtill.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 47 §.

till 47 §.

Till ledning ----- följande exempel.

1. Har rörelseidkare, som använder av honom ägd fastighet i rörelsen, gjort sådan omläggning av räkenskapsår att beskattningsåret kommit att omfatta 9 månader, beräknas garantibeloppet till 9/12 av det belopp, som motsvarar *fyra* procent av fastighetens taxeringsvärde. Har beskattningsåret kommit att omfatta 15 månader, beräknas garantibeloppet till 15/12 av nyss angivet belopp.

1. Har rörelseidkare, som använder av honom ägd fastighet i rörelsen, gjort sådan omläggning av räkenskapsår att beskattningsåret kommit att omfatta 9 månader, beräknas garantibeloppet till 9/12 av det belopp, som motsvarar *två och en halv* procent av fastighetens taxeringsvärde. Har beskattningsåret kommit att omfatta 15 månader, beräknas garantibeloppet till 15/12 av nyss angivet belopp.

2. Har i fall, då beskattningsår sammanfaller med kalenderår, fastighet bytt ägare den 1 september beskattningsåret, beräknas garantibeloppet för den tidigare ägaren till 8/12 och för den nye ägaren till 4/12 av det belopp, som motsvarar *fyra* procent av fastighetens taxeringsvärde.

2. Har i fall, då beskattningsår sammanfaller med kalenderår, fastighet bytt ägare den 1 september beskattningsåret, beräknas garantibeloppet för den tidigare ägaren till 8/12 och för den nye ägaren till 4/12 av det belopp, som motsvarar *två och en halv* procent av fastighetens taxeringsvärde.

3. Har en rörelseidkare gjort sådan omläggning av räkenskapsår att det beskattningsår, som ligger till grund för 1958 års taxering, omfattar tiden 1/7 1956—31/12 1957 samt har han för sin rörelse förvärvat en fastighet den 1 september 1956 och en annan fastighet den 1 april 1957, beräknas garantibeloppet vid nyssnämnda taxering för förstnämnda fastighet till 16/12 och för sistnämnda fastighet till 9/12 av vad som motsvarar *fyra* procent av respektive fastigheters taxeringsvärden.

3. Har en rörelseidkare gjort sådan omläggning av räkenskapsår att det beskattningsår, som ligger till grund för 1958 års taxering, omfattar tiden 1/7 1956—31/12 1957 samt har han för sin rörelse förvärvat en fastighet den 1 september 1956 och en annan fastighet den 1 april 1957, beräknas garantibeloppet vid nyssnämnda taxering för förstnämnda fastighet till 16/12 och för sistnämnda fastighet till 9/12 av vad som motsvarar *två och en halv* procent av respektive fastigheters taxeringsvärden.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och skall, såvitt avser 5 § 4 mom., första gången tillämpas vid 1957 års allmänna fastighetstaxering. I övrigt skola äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om 1957 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1957 eller tidigare år.

Förslag

till

**förordning angående ändrad lydelse av 10 § och 11 § 1 mom. förordningen
den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt**

Häri genom förordnas, att 10 § och 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig förmögenhetsskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

10 §.

Fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag eller i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse skall icke utgöra statlig förmögenhetsskatt, därest den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 80 000 kronor.

Ej heller — — — 5 000 kronor.

11 §.

1 mom. Statlig förmögenhetsskatt skall för fysisk person, oskift dödsbo, utländskt bolag samt i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt omförmäld familjestiftelse utgöra:

när den beskattningsbara förmögenheten icke överstiger 100 000 kronor: fem promille av den del av den beskattningsbara förmögenheten, som överstiger 80 000 kronor, dock lägst en krona;

när den beskattningsbara förmögenheten överstiger

100 000 men icke	150 000 kr.:	100 kr. för	100 000 kr. och	8 ⁰ / ₁₀₀	av återstoden;
150 000	»	»	150 000	»	»
200 000	»	»	200 000	»	»
400 000	»	»	400 000	»	»
1 000 000 kr.		: 13 200	»	»	»

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1957 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1957 eller tidigare år.

¹ Senaste lydelse se 1952:407.

Förslag

till

**förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 581)
om kvarlåtenskapsskatt**

Härigenom förordnas, att 9, 17, 18, 20, 21 och 28 §§ förordningen den 26 juli 1947 om kvarlåtenskapsskatt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

9 §.

Kvarlåtenskap är fri från skatt enligt denna förordning, därest värdet av kvarlåtenskapen icke överstiger 80 000 kronor.

I övrigt beräknas skatten enligt denna

T a r i f f.

Kvarlåtenskapsskatten utgör:

när kvarlåtenskapen icke överstiger 100 000 kronor: 10 procent av det belopp varmed kvarlåtenskapen överstiger 80 000 kronor; samt när kvarlåtenskapen överstiger

100 000 men icke	200 000 kr.:	2 000 kr. för	100 000 kr. och 15 %	av återstoden;
200 000 »	»	300 000 » :	17 000 » »	200 000 » » 20 % » » ;
300 000 »	»	500 000 » :	37 000 » »	300 000 » » 25 % » » ;
500 000 »	»	1 000 000 » :	87 000 » »	500 000 » » 30 % » » ;
1 000 000 »	»	2 000 000 » :	237 000 » »	1 000 000 » » 35 % » » ;
2 000 000 »	»	5 000 000 » :	587 000 » »	2 000 000 » » 40 % » » ;
5 000 000 kr.		: 1 787 000 »	»	5 000 000 » » 50 % » » .

Vid tillämpning — — — — — hundratal kronor.

17 §.

Gåva är fri från skatt enligt denna förordning, då gåvans värde icke överstiger 80 000 kronor. För annan gåva beräknas skatten på sätt nedan sägs.

För gåva till den, som vid tiden för gåvan är närmast till arv efter givaren, så ock för gåva till avkomling efter arvinge som nyss sagts, skall kvarlåtenskapsskatten beräknas enligt den i 9 § intagna tariffen och med hänsyn tagen till givarens förmögenhet, gåvans värde däri inräknat, vid tiden för gåvan. Skatten skall beräknas allenast å det belopp, varmed gåvans värde överstiger 80 000 kronor, och utgå efter den eller de procentsatser som skolat tillämpas, därest skatt skolat uttagas för hela förmögenheten och nyssnämnda belopp utgjort den högst beskattade delen därav. Därest givaren var gift, skall vad i detta stycke sägs om givarens förmögenhet i stället avse den del av makarnas förmögenhet, som enligt 15 § 1 mom. arvsskatteförordningen beräknas vid bodelning eller boskifte tillfalla givaren, dock att givarens förmögenhet icke må beräknas till lägre belopp än gåvan.

För annan — — — — — efter givaren.

18 §.

Vid beräkning huruvida gåva, som avses i 17 § andra stycket, uppgår till skattepliktigt belopp skall sammanläggning ske av den ifrågavarande gåvan och alla av samme givare inom loppet av tio år dessförinnan bort-

¹ Senaste lydelse se 1952: 412.

givna, förut icke beskattade gåvor av det slag som i nyssnämnda författningsrum avses; och skall därvid, om under nämnda tid förekommit gåva eller gåvor som förut beskattats, gåvan eller gåvorna till ett belopp av 80 000 kronor anses såsom en icke beskattad gåva. Skatten för gåvornas sammanlagda belopp bestämmes såsom om fråga vore om en gåva och beräknas med hänsyn till givarens på sätt i 17 § andra stycket sägs beräknade förmögenhet eller hans andel i makarnas förmögenhet vid tiden för den senaste gåvan.

Vid beräkning — — — är fråga.

Vid sammanläggning — — — skall utgå.

20 §.

Har förmånstagare insatts till livförsäkring, som är så avtalad att premiebetalningen skall vara fullgjord under en tid understigande tio år eller för vilken under något år erlagts premie, som uppgår till mer än en femtedel av sammanlagda beloppet av de premier, som skola erläggas därest premiebetalningen lika fördelats på tio år från avtalets slutande, och är försäkringens ägare svensk medborgare eller här i riket bosatt utlänning, inträder under dennes livstid skyldighet att erlagga kvarlåtenskapsskatt såsom för gåva då på grund av försäkringsavtalet utbetalning sker till förmånstagaren, dock endast om för försäkringen erlagts premier till ett sammanlagt belopp överstigande 80 000 kronor.

I nu — — — motsvarande tillämpning.

21 §.

Efterlämnar svensk medborgare eller utlänning, som vid sin död var bosatt här i riket, livförsäkring, till vilken förmånstagare insatts, och har icke enligt 20 § för försäkringen erlagts kvarlåtenskapsskatt såsom för gåva, inträder, om premiebetalningen påbörjats eller genom engångsbetalning fullgjorts inom tio år före dödsfallet och för försäkringen erlagts premier till sammanlagt belopp överstigande 80 000 kronor, vid dödsfallet skyldighet att för försäkringen erlagga skatt såsom för kvarlåtenskap.

Efterlämnar den — — — erlagda premierna.

Vid skattens bestämmande skall sammanlagda beloppet av de erlagda premierna, i den mån detsamma överstiger 80 000 kronor, läggas till den i 7 § angivna kvarlåtenskapen samt skatten beräknas enligt den i 9 § intagna tariffen å sammanlagda värdet av kvarlåtenskapen och nämnda premiebelopp; skolande därvid iakttagas, att det belopp, varmed kvarlåtenskapen sålunda ökas, icke i något fall må överstiga värdet av vad som tillfallit förmånstagaren.

Skall jämlikt 104 § andra stycket lagen om försäkringsavtal viss del av försäkringsbeloppet tillfalla efterlevande make och understiger den återstående delen av försäkringsbeloppet summan av de erlagda premierna, föreligger icke skattskyldighet för större del av premiebeloppet än som motsvarar den återstående delen av försäkringsbeloppet minskad med 80 000 kronor.

Är efterlevande — — — boets behållning.

28 §.

Där någon i enlighet med lagen om försäkringsavtal blivit insatt såsom förmånstagare, åligger det försäkringsgivaren att inom en månad efter erhållen vetskap om händelse, som enligt denna förordning medför skattskyldighets inträde, lämna skriftlig uppgift härom till vederbörande beskattningsmyndighet och därvid enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Konungen, jämväl uppgiva övriga förhållanden av betydelse för skattens be-

stämmande; dock skall nu stadgad skyldighet icke gälla, där summan av de för försäkringen eller, där fråga är om flera försäkringar, för desamma erlagda premierna ej överstiger 80 000 kronor.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958.

Äldre bestämmelser skola dock fortfarande gälla beträffande kvarlåten-
skap efter den, som avlidit före den 1 januari 1958, samt beträffande gåva,
därest före nämnda dag gåvan blivit fullbordad eller handling, innefattande
giltig utfästelse om gåva av lös egendom, överlämnats till mottagaren. Lika-
ledes skola äldre bestämmelser gälla beträffande livförsäkring, på grund av
vilken utbetalning till förmånstagaren skett före nämnda dag, eller beträff-
ande livförsäkring efter den som avlidit före samma dag.

Förslag
till
förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. taxeringsförordningen
den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 22 § 1 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

22 §.

1 mom. Nedannämnda skattskyldiga — — — (s j ä l v d e k l a r a t i o n), nämligen:

1) aktiebolag och — — — ekonomiska intressen,

2) annan juridisk — — — 100 kronor,

3) fysisk person, — — — 100 kronor,

4) fysisk eller juridisk person, vilkens tillgångar av den art, som angives i 3 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt, vid beskattningsårets utgång haft ett värde överstigande 50 000 kronor eller, såvitt angår sådan juridisk person som avses i 6 § 1 mom. b) nämnda förordning, 5 000 kronor, samt

5) fysisk eller — — — skattepliktig inkomst.

Vid bedömandet — — — statlig förmögenhetsskatt.

Hava makar, — — — och förmögenhet.

Skall skattskyldig — — — deklARATIONSSKYLDIGHETENS bedömande.

Vid tillämpning — — — riket bosatta.

I fråga — — — den avlidne.

(Föreslagen lydelse)

22 §.

1 mom. Nedannämnda skattskyldiga — — — (s j ä l v d e k l a r a t i o n), nämligen:

1) aktiebolag och — — — ekonomiska intressen,

2) annan juridisk — — — 100 kronor,

3) fysisk person, — — — 100 kronor,

4) fysisk eller juridisk person, vilkens tillgångar av den art, som angives i 3 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt, vid beskattningsårets utgång haft ett värde överstigande 80 000 kronor eller, såvitt angår sådan juridisk person som avses i 6 § 1 mom. b) nämnda förordning, 5 000 kronor, samt

5) fysisk eller — — — skattepliktig inkomst.

Vid bedömandet — — — statlig förmögenhetsskatt.

Hava makar, — — — och förmögenhet.

Skall skattskyldig — — — deklARATIONSSKYLDIGHETENS bedömande.

Vid tillämpning — — — riket bosatta.

I fråga — — — den avlidne.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1958.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1957.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, HEDLUND, PERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, NÄSGÅRD, KLING, ELIASSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *fortsatt successiv avveckling av fastighetsbeskattningen samt andra med inkomstberäkningen av vissa fastigheter sammanhängande frågor, m. m.* och anför därvid följande.

I. Inledning

Vid 1953 års riksdag antogs en proposition (nr 186) om omläggning och lindring av den kommunala fastighetbeskattningen. I samband därmed förklarades att lindringen fick anses såsom ett första steg mot denna beskattningsforms upphävande.

På grundval av föreliggande statistiska uppgifter rörande saluvärdena sedan föregående allmänna fastighetstaxering gjordes vid det möte med rikets landskamrerare och taxeringsintendenten m. fl. som hölls i maj 1956 i Stockholm vissa uttalanden om den nivå för taxeringsvärdena som kunde förväntas som ett resultat av 1957 års allmänna fastighetstaxering. Av uttalandena framgick att en betydande uppgång av taxeringsvärdena var att förutse för de flesta fastigheter. En sådan höjning måste leda dels till en allmän skärpning av den kommunala fastighetsbeskattningen och dels till en ökning av inkomstbeskattningen av ägare av villafastigheter m. fl.

På grund härav tillkallade jag den 18 juni 1956 kammarrättsassessorn E. A. P. Reuterswärd att inom departementets rättsavdelning biträda med utredning rörande en fortsatt successiv avveckling av fastighetsbeskattningen samt andra med inkomstberäkningen för vissa fastigheter sammanhängande frågor, m. m. Utredningsmannen har den 1 november 1956 avlämnat en promemoria i ämnet jämte författningsförslag. Sistnämnda förslag torde såsom *Bihang* få fogas vid detta protokoll.

Över promemorian har efter remiss *yttranden* avgivits av statskontoret, kammarrätten, domänstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, riksskattenämnden, överståthållarämbetet (med överlämnande av yttrande från stadskollegiet i Stockholm), länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund u. p. a., Landsorganisationen i Sverige, Riksförbundet landsbyggdets folk, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Svenska sparbanksföreningen, Svenska stadsförbundet, Svenska vattenkraftföreningen, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges villaägareförbund, Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund och Tjänstemännens centralorganisation.

Svenska bankföreningen och Sveriges industriförbund åberopar ett av delegerade för dessa organisationer och vissa andra institutioner upprättat gemensamt yttrande. Detta yttrande betecknas i fortsättningen såsom avgivet av näringslivets skattedelegation.

Länsstyrelserna i Stockholms, Kristianstads, Malmöhus, Skaraborgs och Norrbottens län har bifogat av dem infordrade utlåtanden av kommuner m. fl.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 april 1956 tillkallades såsom sakkunniga med uppdrag att verkställa utredning rörande reformer med avseende å dödsbokeskattningen generaldirektören Rolf Dahlgren, tillika ordförande, ledamöterna av riksdagens andra kammare Nils Hansson i Skegrie, Sture Henriksson och Eric Nilsson i Svalöv, sekreteraren Cyril Olsson, ledamoten av riksdagens första kammare Edgar Sjödahl samt byråchefen i finansdepartementet Sten Walberg.

I enlighet med sina direktiv skall de sakkunniga, som antagit benämningen arvsskattesakkunniga, bl. a. överväga en höjning av de skattefria bottenbeloppen både vid arvsskatten och kvarlåtenskapsskatten.

Enligt under hand meddelade direktiv har de sakkunniga till omedelbar behandling upptagit frågan om ändring av skatteskalorna vid förmögenhets-skatten och kvarlåtenskapsskatten i syfte att beträffande dessa skatter i skälig omfattning motverka följderna av den värdehöjning för fastigheter, som kunde förväntas inträda vid 1957 års allmänna fastighetstaxering. Arvsskattesakkunniga har den 15 december 1956 i enlighet härmed avgivit en promemoria med förslag till provisorisk ändring av skatteskalorna vid förmögenhetsskatten och kvarlåtenskapsskatten, m. m.

Över arvsskattesakkunnigas promemoria har efter remiss *yttranden* avgivits av Göta hovrätt, statskontoret, kammarrätten samt länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands och Västernorrlands län.

II. 1957 års allmänna fastighetstaxering

Arbetet med 1957 års allmänna fastighetstaxering pågår för närvarande. Den 25 mars (i Stockholm den 15 juni) skall fastighetstaxeringsnämnderna ha avslutat sitt arbete. Resultatet av fastighetstaxeringen kan därför inte överblickas ännu och några exakta jämförelser mellan 1957 års taxeringsvärden och tidigare gällande taxeringsvärden är inte möjliga.

Emellertid kan man dock redan nu bilda sig en viss uppfattning om de förändringar i taxeringsvärdenas allmänna nivå, som kommer att ske vid den pågående fastighetstaxeringen. Fastighets taxeringsvärde skall nämligen i princip motsvara fastighetens allmänna saluvärde. Ledning för bedömande av detta saluvärde hämtas bl. a. från tillgängliga uppgifter om faktiskt betalda köpeskillingar för fastigheter. Till 1957 års allmänna fastighetstaxering framlade därför statistiska centralbyrån under år 1956 viss statistik för köpeskillingar och taxeringsvärden för fastigheter beträffande vilka lagfart söktes under åren 1952—1955.

Såsom redan nämnts gjordes vid Stockholmsmötet i maj 1956 på grundval av det statistiska materialet vissa uttalanden om de allmänna riktlinjerna för 1957 års allmänna fastighetstaxering. Dessa uttalanden torde därefter i regel ha beaktats av fastighetsprövningsnämnderna vid fastställandet enligt 59 § 3 mom. taxeringsförordningen av anvisningar till ledning för fastighetstaxeringen.

I den tidigare berörda promemorian har utredningsmannen framhållit att följande tendenser kan skönjas för 1957 års allmänna fastighetstaxering.

a) Jordbruksegendomar

Statistiken visar att köpeskillingarna under åren 1952—1955 för jordbruksegendomar avsevärt överstigit fastigheternas taxeringsvärden. Det genomsnittliga överpriset för hela riket utgjorde 64,6 procent av taxeringsvärdena. Länen emellan förelåg inte obetydliga variationer.

Stockholmsmötet enade sig om att prisstegringen borde slå igenom i länsanvisningarnas värden för ytenhet mark av olika ägoslag m. m. vid fastighetstaxeringen. Emellertid borde genomsnittliga överprisprocenten för varje län härvid minskas med 15 enheter.

b) Skogsegendomar

Från regeln att taxeringsvärde skall motsvara fastighetens allmänna saluvärde göres undantag beträffande skogsmark och växande skog. Sådan del av fastighet skall nämligen upptagas till det värde, som området kan anses äga vid ett efter rationella grunder bedrivet skogsbruk. För värderingen av skogsegendomar är därför statistiken rörande köpeskillingarna för fastigheter av mindre betydelse. Emellertid tillämpas vid 1957 års allmänna fastighetstaxering en ny metod för beräkning av värdet å skogsmark och väx-

ande skog. Den nya beräkningsmetoden och de förhöjda virkespriserna väntas allmänt komma att resultera i inte obetydliga stegringar av skogsvärdena. Det torde kunna antagas att stegringarna kommer att — i procent räknat — bli betydligt större än för jordbruksfastighet i övrigt.

c) En- och tvåfamiljsfastigheter

Även beträffande en- och tvåfamiljsfastigheter utvisade det framlagda statistiska materialet en avsevärd överprisprocent. Stockholmsmötet rekommenderade med hänsyn till den fortgående allmänna värdestegringen på enfamiljs- och tvåfamiljsfastigheter en nivålyftning av värdena å dylika fastigheter i överensstämmelse med den för respektive län framräknade överprisprocenten under 1952—1955, reducerad med 20 enheter. Såsom riktmarke för en nivålyftning för riket i dess helhet borde man räkna med en höjning av taxeringsvärdena med en tredjedel, såvitt angår fastigheter med taxeringsvärden mellan 20 000—200 000 kronor, dock något lägre på den egentliga landsbygden.

d) Hyresfastigheter

Statistiken för andra bostadsfastigheter än en- och tvåfamiljsfastigheter m. m. för åren 1952—1955 utvisade att överpriset i städer, köpingar och municipalsamhällen uppgick till, då fastigheternas taxeringsvärde låg mellan 30 000 och 200 000 kronor, cirka 30 procent och, då fastigheternas taxeringsvärde översteg 200 000 kronor, 9 procent. För den egentliga landsbygden visade statistiken en något högre överprisprocent, nämligen 39 för fastighet med taxeringsvärde mellan 30 000 och 200 000 kronor samt 15 för större fastigheter. Mot bakgrunden härav enades man vid Stockholmsmötet om ett uttalande av innehåll bl. a. att för hyreshus med taxeringsvärden under 200 000 kronor borde eftersträvas en nivålyftning, motsvarande den genomsnittliga överprisprocenten (för varje län räknat) reducerad med 15 enheter. För hyreshus med taxeringsvärde över 200 000 kronor fanns däremot ej anledning till någon generell nivålyftning.

e) Industrifastigheter

Beträffande industrifastigheter finnes inte någon statistik över köpeskillingar. Vid Stockholmsmötet inskränkte man sig därför till att uttala, att taxeringen i regel borde ske med utgångspunkt från den faktiska eller beräknliga anläggningskostnaden. Bland industrifastigheterna må särskilt nämnas vattenkraftverken, vilka i hänseenden som närmare berörs i ett annat avsnitt av denna proposition är särskilt betydelsefulla.

Vid beräkning av taxeringsvärdet av kraftverk och regleringsdammar utgår man från antingen anläggningskostnadsmetoden eller från den förenklade avkastningsmetoden.

Anläggningsmetoden innebär att den faktiska anskaffningskostnaden med hjälp av indextabeller o. d. omräknas till en beräknad anskaffningskostnad per 1956 års utgång och att sistnämnda beräknade anskaffningskostnad

minskas med erforderliga avskrivningar med hänsyn till byggnadernas och utrustningens ålder. Enligt avkastningsmetoden beräknas kraftverkets värde med utgångspunkt från den påräkneliga avkastningen från anläggningen.

För anläggningskostnadsmetoden blir i fråga om värdenivån det avgörande å ena sidan prisindex för anläggningar av ifrågavarande slag och å andra sidan storleken av avskrivningarna. Dessa senare är beroende av byggnadernas och utrustningens ålder och sammansättning, något som varierar från fall till fall. Viss ledning vid bedömande av vilka förändringar i taxeringsnivån som kan väntas inträffa vid 1957 års allmänna fastighetstaxering kan dock erhållas i det faktum att prisindex vid utgången av år 1956 låg 45 procent över motsvarande indextal vid 1952 års allmänna fastighetstaxering.

Vid avkastningsmetodens tillämpning kommer förändringarna i kraftprisnivån att bli avgörande. Denna nivå beräknas ha stigit med 30 procent i södra Sverige och med 22 procent i Norrland sedan tiden för 1952 års allmänna fastighetstaxering. — Det bör måhända framhållas att avkastningsmetoden närmast är avsedd för mindre och medelstora kraftverk, medan den metoden anses mindre lämplig för de stora norrländska kraftverken.

Tendensen för 1957 års allmänna fastighetstaxering kan följaktligen sägas vara den att en allmän uppgång av taxeringsvärdena är att emotse utom beträffande större hyresfastigheter och liknande flerfamiljsfastigheter. En sådan höjning kommer att medföra ökad skattebelastning för fastighetsägarna dels vid den kommunala inkomsttaxeringen genom fastighetsbeskattningen, dels vid den statliga inkomsttaxeringen därigenom att för vissa fastigheter bruttointkomsten beräknas till viss procent av taxeringsvärdet, och dels vid den statliga förmögenhetstaxeringen, eftersom fastighet vid förmögenhetsberäkningen skall upptagas till sitt taxeringsvärde.

En höjning av taxeringsvärdena kommer därjämte att få vissa andra verkningar. Vid inkomsttaxeringen bestämmes sålunda vissa avdrag såsom avdrag för värdeminskning av byggnader ofta med ledning av taxeringsvärdet. Detta värde kan också ligga till grund för fördelning av inkomst mellan kommuner i sådana fall, då en förvärvskälla är att hänföra till flera kommuner. Vidare har fastighets taxeringsvärde direkt betydelse vid beräkning av vissa andra skatter och avgifter såsom t. ex. arvsskatt, kvarlåtenskapsskatt och skogsvårdsavgift.

III. Den kommunala fastighetsbeskattningen

1. 1953 års riksdagsbeslut ang. fastighetsbeskattningen, m. m.

Den kommunala fastighetsskatten brukar karakteriseras som en garantiskatt, d. v. s. en skatt som åt kommunen garanterar ett visst skatteunderlag. Bestämmelserna om garantibeskattningen tillkom år 1920 och undergick en i huvudsak teknisk omarbetning senast år 1953. Rörande fastighetsbe-

skattningens tidigare utformning hänvisas till proposition nr 186 till 1953 års riksdag. Av innehållet i nämnda proposition må här återgivas följande.

Fastighetsskattens bibehållande var för åtskilliga kommuner alltjämt av inte ringa betydelse. Dess avskaffande skulle i sådana fall kunna medföra kommunfinansiella olägenheter, som måste anses betänkliga. Det kunde visserligen konstateras, att ett avskaffande av fastighetsskatten var ägnat att undanröja den orättvisa fastighetsägarna emellan, som följde av att fastighetsskattens belastande inverkan i de särskilda fallen var beroende av om fastigheten under varje särskilt år lämnat avkastning av viss storleksordning. Man måste dock samtidigt fastslå att ett avskaffande av fastighetsbeskattningen innebar i förhållande till gällande rätt en övervältring av skattebördan från en kategori skattebetalare till en annan. Med hänsyn till det totala skattetrycket måste en sådan övervältring inge betänkligheter. — Den inträdda avsevärda förskjutningen i kommunernas inkomster från fastighetsskatt till inkomstskatt hade visserligen skapat ett nytt läge vid bedömandet av behovet av en fortsatt fastighetsbeskattning men vid prövning av frågan om fastighetsskattens avveckling måste dock hänsyn tagas till kommunernas förmåga att tåla en nedgång i skatteunderlaget. Det dåvarande läget inbjöd till stor försiktighet. Departementschefen ansåg sig därför inte kunna förorda att förslag om fastighetsskattens fullständiga avskaffande då förelades riksdagen. I stället begränsades de i propositionen föreslagna åtgärderna till att avse dels en inarbetning av fastighetsskatten i inkomstskatten och dels en sänkning av repartitionstalet från 5 till 4. Genom den förstnämnda åtgärden skulle fastighetsägare med låg inkomst beredas bättre möjligheter att utnyttja ortsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga. Vissa med fastighetsbeskattningen förenade orättvisor skulle sålunda undanröjas. Sänkningen av repartitionstalet skulle självfallet även innebära en ytterligare och inte oväsentlig uppmjukning av de ur vissa synpunkter mindre önskvärda verkningarna av garantiskattesystemet. Dessa båda åtgärder skulle kunna betraktas såsom ett led i en successiv avveckling av garantiskattesystemet. Departementschefen ansåg att man någon tid senare, sedan verkningarna av de nyssnämnda reformerna kunde konstateras, borde verkställa en förnyad utredning rörande fastighetsbeskattningen. En sådan utredning skulle då avse att utröna, vilka konsekvenser avskaffandet av denna beskattning skulle medföra i form av bortfall av kommunalt skatteunderlag och därav betingade utdebiteringshöjningar. Det var även möjligt att bättre förutsättningar för garantiskattesystemets fullständiga avveckling kunde visa sig dåmera vara för handen.

I samband med riksdagsbehandlingen av nämnda proposition väcktes ett flertal motioner med yrkanden om längre gående avvecklingsåtgärder i fråga om fastighetsskatten. Sålunda yrkades att fastighetsbeskattningen måtte omedelbart helt avskaffas, att taxeringsnämnderna skulle erhålla möjlighet att befria folkpensionärer från erläggande av fastighetsskatt, att fastighetsbeskattningen skulle avskaffas såvitt avsåg fastighet i fastighetsägarens hemortskommun men bibehållas i övrigt, att repartitionstalet skulle sänkas

till 3 samt att garantibelopp för fastighet skulle beräknas allenast för den del av taxeringsvärdet som översteg ett belopp av 20 000 kronor. Riksdagen godkände emellertid utan ändring propositionsförslaget.

Vid 1954, 1955 och 1956 års riksdagar avslogs motioner med liknande yrkanden som de nyssnämnda. Därutöver har i motioner till 1956 års riksdag begärts en förnyad undersökning av den effektiva fastighetsskattens storlek och betydelse samt en plan för dess avveckling. I sitt betänkande nr 35 anförde 1956 års bevillningsutskott i anledning av dessa motioner, att en undersökning av den art motionärerna yrkat var av föga värde om den grundades på de vid 1952 års fastighetstaxering fastställda värdena. Ny allmän fastighetstaxering skulle nämligen äga rum år 1957. Sedan resultatet av den nya fastighetstaxeringen blivit känt, borde däremot även enligt utskottets mening en undersökning företas för att utröna garantibeskattningsens betydelse för de olika kommunerna. I samband med att spörsmål om en sänkning av repartitionstalet eller om en avveckling av garantibeskattningen därvid ånyo övervägdes kunde, om så befanns lämpligt, den av motionärerna önskade planen upprättas.

2. Promemorian

Utredningsmannens redogörelse för fastighetsbeskattnings effektivitet och verkningar

Utredningsmannen erinrar om att storleken av den skatt, som fastighetsägaren har att erlægga utöver vanlig skatt på verklig inkomst, varierar. Mer-skatt som eventuellt uppkommer brukar benämnas *effektiv fastighetsskatt*. Effektiv fastighetsskatt uppkommer inte i den mån garantibeloppet motsvaras av verklig inkomst, som eljest skulle ha beskattats men som nu bortfaller på grund av regeln, att vid den egentliga inkomstberäkningen blott sådan inkomst medräknas, som överstiger garantibeloppet.

I vilken utsträckning effektiv fastighetsskatt förekommer är beroende av, inte bara den verkliga inkomsten av den förvärvskälla vari fastighet ingår, utan också av storleken av fastighetsägarens övriga inkomster och av hans allmänna avdrag liksom även av hans ortsavdrag och eventuella avdrag för nedsatt skatteförmåga. Fastighetsbeskattningsens effektivitet kommer därför att variera inte bara fastighetsägarna emellan utan också för en och samma fastighetsägare mellan olika år. Det enda sättet att exakt utröna denna effektivitet är att göra en undersökning i det individuella fallet.

Emellertid har — fortsätter utredningsmannen — tidigare gjorda undersökningar på detta område visat att man bland fastighetsägarna kan urskilja vissa grupper, inom vilka fastighetsbeskattningen har likartade verkningar. I sin år 1953 framlagda utredning om fastighetsbeskattningen har 1950 års skattelagssakkunniga (SOU 1953: 8) gjort följande översikt över olika grupper fastighetsägare och fastighetsbeskattningsens effektivitet för grupperna.

A. Jordbruksfastighet

1. Mindre och medelstora fastigheter, varå jordbruk eller jordbruk med skogsbruk bedrivs av å fastigheterna bosatta ägare.

Det stora flertalet av dessa skattskyldiga erlægga för närvarande icke någon effektiv fastighetsskatt. Inkomstförhållandena inom jordbruksnäringen äro sådana, att de skattskyldiga kunna utnyttja såväl procentavdrag som allmänna avdrag och ortsavdrag. Detta utnyttjande kan ske med god marginal, varför normala variationer i inkomsterna eller de år 1952 höjda taxeringsvärdena icke medföra risk för effektiv fastighetsskatt. Givetvis kan inkomsten för en skattskyldig av denna kategori något enstaka år till följd av mera omfattande reparationer å byggnader eller inventarieanskaffning nedgå, så att effektiv fastighetsskatt uppkommer.

Inkomsten av de minsta jordbruksfastigheterna medger väl icke alltid i och för sig utnyttjande av både procentavdrag och ortsavdrag — procentavdraget kan dock i regel utnyttjas — men ägarna av dessa fastigheter ha vanligen, då fastigheterna äro för små för att ägarna skola kunna försörja sig å dem, andra inkomster, som medge utnyttjande av ortsavdraget.

2. Mindre och medelstora för jordbruk eller jordbruk med skogsbruk nyttjade fastigheter, vilkas ägare icke äro bosatta å fastigheterna eller i huvudsak ägna sig åt annat än jordbruksdriften.

Inom denna grupp är det icke ovanligt, att effektiv fastighetsskatt uppkommer. Stundom förekommer, att för sådan fastighet år efter år redovisas underskott.

3. De största jordbruksegendomarna.

Effektiv fastighetsskatt uppkommer jämförelsevis ofta.

4. Skogsfastigheter utan jordbruk.

Huruvida effektiv fastighetsskatt uppkommer är beroende av den ordning, vari skog eller skogsprodukter avyttras. Om en skogsägare uttager skog årligen motsvarande tillväxten, kan procentavdraget i allmänhet utnyttjas och effektiv fastighetsskatt drabbar icke ägaren. Om skogsuttagen däremot koncentreras till vissa år, har ägaren att för mellanliggande år erlægga effektiv fastighetsskatt. Sättet för skogsuttagen varierar avsevärt. Ägare till mindre skogsarealer måste i allmänhet göra sina skogsuttag med vissa års mellanrum, medan uttagen från större fastigheter eller fastighetskomplex kan ske mera kontinuerligt. För skogsägare med skogsmark i olika kommuner ha möjligheterna att utnyttja procentavdraget hittills varit beroende av att skogsuttag skedde i varje kommun, där fastighet var belägen, enär beträffande jordbruksfastighet fastigheter i olika kommuner alltid skolat betraktas såsom skilda förvärvskällor och beräkning av till kommunal inkomstskatt skattepliktig inkomst sker särskilt för varje förvärvskälla. I samband med införandet av bestämmelser om beräkning av inkomst av jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder har emellertid föreskriften att jordbruksfastighet anses såsom särskild förvärvskälla inom var kommun för sig slopats med verkan från och med 1954 års taxering. Om en ägares skogsfastigheter i olika kommuner bilda en förvaltningsenhet — och så är i regel fallet — får alltså i framtiden procentavdraget för samtliga fastigheter ske från den samlade nettointäkten. Ändringen torde bli av särskild betydelse för s. k. skogsbolag.

B. Annan fastighet

1. Hyreshus, ägda av enskilda personer, fastighetsbolag och fastighetsföreningar.

Nettointäkt uppkommer i allmänhet men i regel till belopp, som väsent-

ligt understiger procentavdraget, varför fastighetsskatten delvis blir effektiv. Gjorda undersökningar ha givit vid handen, att procentavdraget genomsnittligt kan utnyttjas till omkring 35 %, varför fastighetsskatten kan anses vara effektiv till 65 %.

2. Hyreshus ägda av vissa försäkringsanstalter.

Såsom nettointäkt av livförsäkringsrörelse, som drives av inländsk försäkringsanstalt, skall anses bland annat nettointäkt av fastighetsförvaltning, som belöper på kapitalförsäkringar. Fastigheterna ingå därmed i rörelsen och procentavdrag får göras från nettointäkten av rörelse. Då denna alltid kan beräknas överstiga procentavdraget, utgår ingen effektiv fastighetsskatt för dessa fastigheter.

3. Enfamiljshus (egna hem).

Nettointäkten understiger i allmänhet procentavdraget. Ej sällan uppkommer vid inkomstberäkningen underskott. Fastighetsskatten blir som regel helt eller till stor del effektiv.

4. Sommarvillor, sportstugor o. d.

Nettointäkten är i allmänhet obetydlig. Ofta uppkommer underskott. Fastighetsskatten i dess helhet blir i huvudsak effektiv.

5. Fastigheter, som användas i rörelse.

Under de senare årens goda konjunkturer ha rörelseinkomsterna i allmänhet varit sådana, att procentavdragen kunnat utnyttjas. Det är därför för närvarande endast i speciella, jämförelsevis fåtaliga fall, som fastighetsskatten blir effektiv och då i växlande omfattning.

Utredningsmannen framhåller, att vad skattelagssakkunniga sålunda anfört i huvudsak torde gälla allt fortfarande. Vid tiden för de sakkunnigas undersökning gällde emellertid i vissa hänseenden andra bestämmelser än nu. Så t. ex. kunde vid den tidpunkten underlaget för fastighetsbeskattningen inte reduceras genom ortsavdrag eller genom avdrag för nedsatt skatteförmåga, något som numera — såsom ett av resultaten av 1953 års lagstiftning — är möjligt. Vidare tillämpas numera för vissa fastigheter en ny metod för inkomstberäkningen, en metod som i vissa hänseenden ändrar effektivitetsberäkningen. De fastigheter för vilka den nya metoden tillämpas är en- och tvåfamiljsfastigheter, sommarvillor och sportstugor samt flerfamiljsfastigheter, ägda av bostadsföreningar, bostadsaktiebolag och vissa allmännyttiga bostadsföretag. Beträffande fastighetsbeskattningens effektivitet medför denna metod att för närvarande åtminstone en fjärdedel av garantibeloppet alltid kommer att motsvaras av effektiv fastighetsskatt samt att fastighetsskattens effektivitet i övrigt är direkt beroende av storleken av de på fastigheten belöpande utgiftsräntorna. För en högbelånad fastighet av nämnda slag motsvaras garantibeloppet i sin helhet av effektiv fastighetsskatt. För en obelånad fastighet åter är i regel fastighetsskatten effektiv till allenast 25 procent.

Utredningsmannen erinrar om att fastighetsbeskattningens verkningar för kommunerna är avsedda att vara tvåfaldiga. Å ena sidan utgör den på effektiva garantibelopp belöpande skatten en större eller mindre del av kommunernas årliga inkomster. Å andra sidan har fastighetsbeskattningen till syfte att åt kommunerna garantera ett visst skatteunderlag, som är tämligen oberoende av växlingarna i konjunkturerna.

När garantiskattesystemet infördes år 1920 var, framhåller utredningsmannen, förhållandena för kommunerna i viktiga hänseenden annorlunda än för närvarande. Landskommunerna har därefter i stor utsträckning samslagsits till större enheter; inkomstutvecklingen har medfört en stegring av befolkningens inkomster och därmed även av underlaget för den kommunala inkomstbeskattningen. 1950 års skattelagssakkunniga anförde därom bl. a.

Den allmänna ekonomiska utvecklingen har givit till resultat, att fastighetsskatteunderlaget numera är en betydligt mindre del av det totala skatteunderlaget än tidigare. Medan det ännu år 1933, såsom kommunalskatteberedningens undersökningar visa, icke var ovanligt att i landskommuner skatteunderlaget till 35 å 50 procent utgjordes av effektiv fastighetsskatt, utgjorde det *totala* fastighetsskatteunderlaget — det effektiva fastighetsskatteunderlaget är ju alltid väsentligt mindre — vid 1952 års taxeringar i 750 av rikets 904 landskommuner mindre än 20 % av hela skatteunderlaget. Endast i 6 kommuner uppgick det totala fastighetsskatteunderlaget till 35 å 45 % av hela skatteunderlaget. För städernas vidkommande är fastighetsskatteunderlaget procentuellt av mindre betydelse än på landsbygden.

Utredningsmannen har funnit att den av 1950 års skattelagssakkunniga konstaterade utvecklingen fortsatt. Vid 1955 års taxeringar utgjorde sålunda de totala garantibeloppen i 883 av landskommunerna högst 20 procent av hela skatteunderlaget och i 829 landskommuner högst 15 procent därav. Endast i tre kommuner översteg procenttalet 30. En viss nedgång av förhållandet mellan fastighetsskatteunderlaget och det totala skatteunderlaget är beroende därav att fastighetsskatteunderlaget år 1952 utgjorde 5 procent av fastigheternas taxeringsvärden medan garantibeloppen år 1955 beräknades efter 4 procent. Men å andra sidan medförde 1952 års allmänna fastighetstaxering — som inte påverkat ovannämnda siffror för 1952 års inkomsttaxering — en inte obetydlig uppgång av taxeringsvärdena. Även om verkningarna av repartitionstalets sänkning elimineras, utvisar fastighetsskatteunderlagets relativa andel i det totala skatteunderlaget genomsnittligt likväl en minskning.

De anförda siffrorna för underlaget för garantibeskattningen avser, påpekar utredningsmannen, det *totala* underlaget. Det *effektiva* underlaget är emellertid mindre, ehuru det inte låter sig annat än uppskattningsvis beräknas. Utredningsmannen anser sig dock kunna konstatera, att garantibeskattningsens omedelbara betydelse för kommunerna i allmänhet är jämförelsevis ringa och befinner sig i sjunkande.

Även garantibeskattningsens ändamål att åt kommunerna garantera ett stabilt av konjunkturerna tämligen oberoende skatteunderlag, synes utredningsmannen numera vara av väsentligt mindre betydelse än vid tiden för garantiskattesystemets tillkomst år 1920.

Utredningsmannen återoppar härutinnan ett uttalande av 1950 års skattelagssakkunniga i denna fråga. De sakkunniga hade framhållit bl. a. följande.

Sålunda råder numera i stort sett enighet om angelägenheten av att samhällets produktiva resurser helt utnyttjas samt att såväl staten som kommunerna när så erfordras aktivt kunna och böra verka i detta syfte, bland annat genom åtgärder för beredande av om möjligt full sysselsättning åt tillgänglig arbetskraft. De olika grupperna i samhället äro vidare starkt organiserade med syfte att tillförsäkra sina medlemmar skälig inkomst och sådana syften ha på olika sätt lämnats stöd från det allmännas sida. Såsom exempel på sådant stöd kan nämnas olika åtgärder inom jordbrukspolitikens område. Av anförda skäl torde man kunna räkna med att under nu rådande förhållanden icke skall förekomma sådan nedgång i inkomsterna i vissa kommuner, som tidigare förekom och som kunde göra det behövt att äga tillgång till ett garanterat skatteunderlag.

Ett ekonomiskt läge, där fastighetsskatteunderlaget finge verklig betydelse i förevarande hänseende, kommer emellertid utan tvivel att medföra sådana problem, att beskattningen och därmed sammanhängande problem över huvud taget måste omprövas med hänsyn till då rådande förhållanden, särskilt som det icke kan förutses, om och i vilken utsträckning fastigheterna i ett sådant läge över huvud taget kunna svara för sin skattskyldighet.

Utvecklingen under tiden efter det de sakkunniga gjorde detta uttalande torde enligt utredningsmannen inte kunna föranleda en annan syn på förevarande fråga.

Frågan om fortsatt avveckling av fastighetsbeskattningen

Utredningsmannen erinrar om att fastighetsskatteunderlaget genom den fortgående ökningen av inkomstskatteunderlaget förlorar i relativ betydelse. Emellertid kommer, påpekar utredningsmannen, därest vid allmän fastighetstaxering taxeringsvärdena allmänt stiger, även fastighetsskatteunderlagets andel av hela skatteunderlaget att stiga, om inte särskilda åtgärder vidtages. En sådan stegring torde komma att försvåra den framtida avvecklingen av fastighetsbeskattningen och det bör därför vara angeläget att söka motverka stegringen. Om det därvid tillses att fastighetsskatteunderlaget i kronor räknat inte undergår några större förändringar, kommer kommunerna inte att få sin ställning försämrade. Ett sätt att motverka följderna av taxeringsvärdenas höjning är enligt utredningsmannen, att fortsätta på den år 1953 inslagna vägen och sänka repartitionstalet. Hur stor sänkning som erfordras för det angivna syftet att hålla garantibeloppen på sin hittillsvarande nivå, är givetvis beroende på storleken av den beräknade höjningen av taxeringsnivån.

Emellertid är det tänkbart, framhåller utredningsmannen, att den nyssnämnda fortsatta minskningen av fastighetsbeskattningens betydelse för kommunerna nu fortskridit så långt, att fastighetsbeskattningen kan helt avskaffas. Utredningsmannen har därför företagit vissa undersökningar för att utröna fastighetsbeskattningens nuvarande betydelse för kommunerna. Dessa undersökningar har anslutit sig till motsvarande undersökningar, som utfördes av 1950 års skattelagssakkunniga och som avsåg förhållandena vid 1952 års taxering.

1950 års skattelagssakkunniga hade därvid funnit, att fastighetsbeskatt-

ningens slopande för de flesta kommuner skulle föranleda relativt obetydliga utdebiteringshöjningar. Blott i kommuner av mera säregen struktur måste man, enligt vad 1950 års skattelagssakkunniga visat, räkna med mera betydande utdebiteringshöjningar. Av de kommuner som undersökts av de sakkunniga visade Norrtälje stad, Bara kommun i Malmöhus län och Djurö kommun i Stockholms län det största beroendet av de på effektiv fastighets-skatt belöpande skattekrönorna. Dessa skattekrönor motsvarade nämligen vid 1952 års taxering i dessa kommuner utdebiteringar av 95 öre, 112—130 öre resp. 272—345 öre, därvid de angivna latituderna anger gränstalen för de i Bara resp. Djurö kommuner ingående församlingarna. Bara kommun karakteriseras därav att mer än hälften av taxeringsvärdet å jordbruksfastighet belöper på fastigheter med ett taxeringsvärde som överstiger en miljon kronor. I Djurö kommun utgöres den övervägande delen av fastigheterna av sommarvillor.

Förutom de nämnda kommunerna omfattade 1950 års skattelagssakkunnigas undersökningar bl. a. några kommuner inom vilka större vattenkraftverk är belägna, nämligen Ådals-Lidens kommun i Västernorrlands län samt Ragunda och Hogdals kommuner i Jämtlands län. Beträffande dessa kommuner konstaterade de sakkunniga, att fastighetsskatten var av stor betydelse för kommunernas ekonomi. Om likväl ett borttagande av fastighetsbeskattningen åtföljdes av sådan ändring i reglerna om fördelning av inkomst av kraftverksrörelse, att den del av kraftverkens rörelseinkomst som skulle beskattas i de kommuner där kraftverken är belägna ökades, kunde de av ett slopande av fastighetsbeskattningen föranledda utdebiteringshöjningarna i regel reduceras till förhållandevis små belopp.

I promemorian redovisas en undersökning rörande den inverkan ett bortfall av de på effektiva garantibelopp belöpande skattekrönorna vid 1956 års taxering skulle ha haft i Bara och Norrtälje. Undersökningen visar att ett sådant bortfall motsvarar en höjning av utdebiteringen med 57—66 öre i Bara kommuns församlingar och med 60 öre i Norrtälje. Härvid har hänsyn inte tagits till utdebiteringen av landstings- och tingshusmedel.

Utredningsmannen redovisar även en beräkning av verkningarna i Ådals-Lidens, Ragunda och Hogdals kommuner om de på vattenkraftverk o. dyl. belöpande effektiva skattekrönorna vid 1956 års taxering skulle bortfalla. Ett sådant bortfall beräknas av utredningsmannen motsvara en utdebiteringshöjning i nämnda kommuner av 3 kronor 46 öre, en krona 64 öre resp. 47 öre, med nuvarande regler för fördelning av inkomst av kraftverksrörelse. En ändring av bestämmelserna om denna fördelning skulle kunna ge kommuner av ifrågavarande slag kompensation för bortfallet, under förutsättning att rörelsen lämnat överskott. Så var vid 1956 års taxering fallet i Ragunda och Hogdals kommuner, som på så sätt skulle ha kunnat erhålla full kompensation för de på effektiva garantibelopp för kraftverksfastigheterna belöpande skattekrönorna. I Ådals-Lidens kommun däremot utvisade kraftverksrörelsen, som bedrivits av staten, underskott. En ändring av reglerna om fördelning av inkomst av kraftverksrörelse hade därför inte

för Ådals-Lidens kommun kunnat reducera verkningarna av fastighetsbeskattningens slopande.

Beträffande Hogdals kommun påpekar utredningsmannen dels att ägaren av det i kommunen belägna kraftverket (ett i annan kommun hemmahörande aktiebolag) vid 1956 års taxering redovisat en nettointäkt av kraftverksrörelsen, som var exakt lika stor som avdraget för garantibeloppet, dels ock att i fastighetslängden för kommunen vid sidan av kraftverksanläggningen, som har ett taxeringsvärde av ungefär 22 milj. kronor, finns uppförda taxeringsvärden å sammanlagt cirka 9 milj. kronor, avseende rätt till ersättningskraft enligt vattenlagen; ersättningskraften levereras från kraftverket och disponeras av två industriföretag i deras i andra kommuner bedrivna rörelse. Ett avskaffande av garantibeskattningen utan förändring av fördelningsreglerna skulle därför för Hogdals kommun bl. a. medföra ett totalt bortfall av den skatt, som för närvarande erlægges till kommunen av de båda industribolagen. Härefter anför utredningsmannen följande.

Emellertid låter det sig tänkas, att den av kraftverket redovisade nettointäkten, vilken såsom ovan framhållits till beloppet motsvarar avdraget för garantibeloppen, kommer att väsentligt nedgå eller — åtminstone vissa år — helt försvinna om fastighetsbeskattningen bortföller. Det torde nämligen ofta förhålla sig så, att kraftbolag för närvarande inte tillfullo utnyttjar medgiven rätt till avskrivning å maskiner och andra inventarier eller andra till buds stående möjligheter till vinstreglerande dispositioner. Anledningarna härtill kan vara många, bl. a. den att det i allmänhet torde vara förmånligt för en skattskyldig att framvisa så stor nettointäkt att avdraget för garantibeloppet utnyttjas. Skulle kraftbolagets nettointäkt försvinna samtidigt som avdraget för garantibelopp, kommer — tillämpat på 1956 års taxering — skattebortfallet i Hogdal att motsvara en utdebiteringshöjning av en krona 40 öre respektive, om reglerna om fördelning av rörelseinkomst mellan kommuner tillika ändras, av 96 öre.

Beträffande Djurö kommun har utredningsmannen inte kunnat redovisa några mera detaljerade undersökningar. Anledning härtill anges i promemorian vara den, att det tillgängliga deklarationsmaterialet — i de flesta fall särskilda självdeklarationer enligt formulär nr 2 b — inte lämnar erforderligt material för en beräkning av fastighetsbeskattningens effektivitet i fråga om sommarnöjesfastigheterna, vilka — såsom ovan nämnts — utgör den i nu ifrågavarande hänseende väsentligaste delen av kommunens fastighetsbestånd.

Effektiviteten av fastighetsbeskattningen har beträffande sommarnöjesfastigheter i Djurö kommun vid 1952 års taxering av 1950 års skattelagssakkunniga beräknats till 80 procent. Utredningsmannen anser, att skäl finnes för antagande att effektiviteten numera är betydligt lägre. Inkomst av sådana fastigheter beräknas nämligen numera i allmänhet efter en schablonmetod, som innebär att bruttoinkomsten av fastigheten i regel upptages till 3 procent av fastighetens taxeringsvärde; avdrag medges blott för utgifter för räntor, tomträttsavgäld eller liknande avgäld. De tidigare för detta slag av fastigheter ofta förekommande underskotten torde i inte

ringa mån ha berott på yrkade avdrag för reparationskostnader o. d., vilka avdrag alltså inte tillåtes numera. Sommarnöjesfastigheterna torde därför för närvarande visa överskott i helt annan utsträckning än vid tiden för tidigare utredningar. Dessa överskott skulle, framhåller utredningsmannen, vid ett slopande av den särskilda fastighetsbeskattningen komma att kvarstå som skatteunderlag för ifrågavarande kommuner. En beräkning av storleken av detta kvarstående skatteunderlag har inte kunnat göras på grundval av deklaraionsmaterialet. De självdeklarationer som beträffande dessa fastigheter lämnas i den kommun där fastigheten är belägen innehåller nämligen i regel inte sådana uppgifter, att fastighetsbeskattningens effektivitet kan beräknas. Likväl har vid den av utredningsmannen företagna genomgången av de i Norrtälje stad år 1956 avlämnade självdeklarationerna uppgifter erhållits om en- och tvåfamiljsfastigheter (dit sommarnöjesfastigheter i regel räknas), belägna utom Norrtälje stad men tillhöriga personer som är bosatta i Norrtälje. Dessa uppgifter har sammanställts och jämförts med motsvarande uppgifter rörande inom Norrtälje stad belägna egnahemsfastigheter. Undersökningen utvisar, att för de inom staden belägna fastigheterna (d. v. s. främst egnahemsfastigheterna) ränteutgifterna uppgår till 56,2 procent av fastigheternas garantibelopp medan motsvarande procenttal för de utom staden belägna fastigheterna (d. v. s. i första hand sommarnöjesfastigheterna) uppgår till 32,7 procent. Inte mindre än 66,3 procent av de sistnämnda fastigheterna visade sig vara helt obelånade. Utredningsmannen anser att man därav torde kunna draga den slutsatsen att ränteutgifterna för sommarnöjesfastigheterna i regel är lägre än för motsvarande egnahemsfastigheter och att vid ett slopande av fastighetsbeskattningen de ifrågavarande kommunerna kommer att få behålla ett inte obetydligt skatteunderlag, härrörande från sommarnöjesfastigheterna.

Härefter anför utredningsmannen följande.

De gjorda undersökningarna har visat, att verkningarna av ett borttagande av fastighetsbeskattningen i allmänhet avsevärt reducerats sedan år 1952. Likväl kommer i vissa kommuner inte oväsentliga utdebiteringshöjningar att bli erforderliga, om kommunerna helt blir berövade garantiskatteunderlaget. Tiden synes därför inte ännu mogen för ett sådant steg utan att vissa särskilt utsatta kommuner erhåller kompensation i en eller annan form. Vid övervägande av sådan kompensation och formerna för densamma torde emellertid mera omfattande undersökningar och provtaxeringar böra ske, än som kunnat företas inom ramen för denna utredning.

Särskilt förhållandena i kommuner med större kraftverksanläggningar är sådana, att stor försiktighet måste iakttagas vid ett avskaffande av fastighetsbeskattningen. Enbart en ändring av kommunalskattelagens bestämmelser om fördelning av inkomst av rörelse kommer inte att gottgöra kraftverkskommunerna för ett bortfall av den på garantibeloppen belöpande skatten. Frågan om en sådan ändring är för övrigt överlämnad till 1950 års skattelagssakkunniga för utredning.

Utredningsmannen föreslår här efter en fortsatt successiv avveckling av fastighetsbeskattningen och anför.

Om alltså ett omedelbart avskaffande av fastighetsbeskattningen inte torde böra ifrågakomma i dagens läge, synes å andra sidan angeläget att repartitionstalet sänks. De flesta fastigheter utom större hyreshus torde vid 1957 års allmänna fastighetstaxering komma att bli åsatta högre taxeringsvärden. Vid oförändrat repartitionstal kommer då även garantibeloppet att öka. Eftersom ökningen av garantibeloppet i regel inte torde motsvaras av en lika stor ökning av inkomst av fastigheten, blir följden den att även den effektiva fastighetsskatten kommer att öka, både absolut och relativt. En sådan ökning torde komma att öka svårigheterna för fastighetsbeskattningens framtida avveckling.

Även ur fastighetsägarnas synpunkt är en justering av repartitionstalet befogad. När statsmakterna väl intagit den principiella ståndpunkten att fastighetsbeskattningen är en beskattningsform, som bör avvecklas i den takt kommunernas finanser tillåter, synes det olämpligt att under avvecklingstiden öka denna särskilda skattebörd, som åvilar fastighetsägarna.

För att undgå en ökad fastighetsbeskattning kan repartitionstalet jämkas nedåt åtminstone så mycket, att verkan av den väntade höjningen av taxeringsvärdena förås. Om man utgår från att taxeringsvärdena inom en kommun i genomsnitt höjes med en tredjedel, kan repartitionstalet sänkas från 4 till 3 utan att garantibeloppen undergår några beloppsmässiga förändringar. För att garantibelopp skall uppgå till oförändrade belopp vid en sänkning av repartitionstalet till 2,5 och 2 erfordras höjningar av taxeringsvärdena med 60 respektive 100 procent.

En avveckling av fastighetsbeskattningen genom en sänkning av repartitionstalet innebär ett fortsättande på den år 1953 beträdda vägen. Utredningsmannen framhåller emellertid, att en avveckling av fastighetsbeskattningen kan ske även på andra sätt. I utredningspromemorian framhålles därom följande.

I motioner till riksdagen har sålunda framförts förslag om att visst belopp av fastighetens taxeringsvärde skall undantagas från fastighetsbeskattning. Därigenom skulle man vinna att denna beskattning helt skulle upphöra för de minsta fastigheterna och avsevärt minska framför allt för egnahemsfastigheter. En sådan bestämmelse kommer emellertid att medföra att de s. k. sommarnöjeskommunerna kommer att bli berövade större delen av sitt fastighetsskatteunderlag. Eftersom — såsom ovan visats — hänsynen till bl. a. just dessa kommuner måste bestämma takt för fastighetsbeskattningens avveckling, torde denna metod för avvecklingen vara mindre lämplig.

Motionsvis har även framförts det förslaget att fastighetsbeskattningen skulle bibehållas blott för fastigheter, som är belägna i annan kommun än fastighetsägarens hemortskommun.

Ett sådant partiellt upphävande av fastighetsbeskattningen kommer att medföra att fastighetsbeskattningen, utom i kommuner med större sommarstugebebyggelse eller med större kraftverk, praktiskt taget försvinner. Antalet fastigheter som äges av personer bosatta utom kommunen torde nämligen i regel inte vara så stort, att den på dessa fastigheter belöpande skatten för effektiva garantibelopp utgör någon nämnvärd del av kommunens hela skatteunderlag. Man torde därför vid bedömning av förslagets verkningar för kommunerna kunna utgå från att verkningarna — utom i fråga om de nyss angivna kommuntyperna — blir desamma som av

ett totalt avskaffande av den särskilda fastighetsbeskattningen. Såsom av den tidigare framställningen framgår medför ett borttagande av fastighetsbeskattningen i Bara kommun av Malmöhus län ett skattebortfall som motsvarar en utdebitering av — landstingsskatt inberäknad — 70 à 80 öre. Motsvarande utdebiteringshöjning för landskommuner i gemen torde ligga lägre, uppskattningsvis vid omkring 40 öre.

Även för städerna skulle skattebortfallet vid ett slopande av fastighetsbeskattningen för fastigheter som är belägna i fastighetsägarnas hemortskommun i det närmaste motsvara hela det på fastighetsbeskattningen belöpande skatteunderlaget. Detta underlag motsvarar vid 1956 års taxering för Norrtälje stad cirka 69 öre. För andra städer torde dock siffran i allmänhet vara lägre.

Eventuellt kunde tänkas att, för att minska skattebortfallet framför allt i städerna, förslaget ändrades därhän att befrielse från fastighetsskatt bara skulle gälla fastighet, som äges av fysisk person, oskift dödsbo eller familjestiftelse och som är belägen i fastighetsägarens hemortskommun. Häri- genom skulle vinnas, att de effektiva garantibelopp som belöper på bostadsrättsföreningars o. d. fastigheter skulle bibehållas, något som i många städer skulle vara av viss betydelse. Såsom av *tabell 5 b¹* framgår motsvarar i Norrtälje stad den effektiva fastighetsskatten för nämnda slags fastigheter cirka 45 procent av den totala effektiva fastighetsskatten, vilket korresponderar med en utdebitering (1956 års taxering) av — landstingsskatten inberäknad — 26 öre.

Det synes emellertid av andra skäl mindre lämpligt att skapa en ny olikformighet i beskattningen av fysiska och juridiska personer. Därest fastighetsbeskattningen skulle avvecklas genom att beskattningen upphäves för fastigheter i fastighetsägarens hemortskommun, torde därför någon åtskillnad inte böra göras mellan fastigheter tillhöriga fysiska och juridiska personer.

Nackdelen med förslaget om ett upphävande av fastighetsbeskattningen för fastigheter, som är belägna i fastighetsägarens hemortskommun, synes främst vara den att de utdebiteringshöjningar, som blir följderna av ett sådant upphävande, blir förhållandevis stora.

I promemorian föreslås fördenskull att den fortsatta avvecklingen av fastighetsbeskattningen sker genom en sänkning av repartitionstalet.

Valet av repartitionstal blir, erinrar utredningsmannen, i hög grad beroende av storleken av de nya taxeringsvärdena. Såsom av den tidigare framställningen framgår har man — då det gäller att uppskatta den höjning av taxeringsvärdena som 1957 års allmänna fastighetstaxering kan medföra — en viss ledning i uttalandena vid Stockholmsmötet. Den väntade ökningen är emellertid inte likformig, vare sig för olika slag av fastigheter eller i landets olika delar. Medan således större hyreshus i regel inte alls torde få förhöjda taxeringsvärden, kan det antas att villafastigheternas taxeringsvärden kommer att öka med en tredjedel, värdena å jordbruk med 50 procent och å skogsfastigheter sannolikt än mera. Man torde därför enligt utredningsmannen vara hänvisad till att söka finna ett repartitionstal som å ena sidan inte medför förhöjda garantibelopp för det övervägande flertalet fas-

¹ Här utesluten.

tighetsägare men å andra sidan inte medför större rubbningar i kommunernas skatteunderlag.

Utredningsmannen framhåller att, om repartitionstalet sättes till 3, detta torde komma att medföra en minskning av den effektiva fastighetsskatten för större hyreshus, oförändrad fastighetsskatt för en- och tvåfamiljsfastigheter och en ökning av fastighetsskatten för jordbruksfastigheter. Därest repartitionstalet i stället sättes till 2,5 skulle för alla slag av fastigheter i regel en minskning av garantibeloppet inträda. Blott för vissa skogsfastigheter torde man, anser utredningsmannen, behöva räkna med en mindre ökning, därvid dock bör beaktas, att fastighetsbeskattningen vid ett rationellt skött skogsbruk blott i mycket liten utsträckning är effektiv. Ett repartitionstal av 2 åter skulle sannolikt komma att sänka garantibeloppen för fastigheterna utom i rena undantagsfall.

I utredningspromemorian konstateras därför att ur fastighetsägarnas synpunkt repartitionstalet 3 inte ger full kompensation för höjningen av taxeringsvärdena, medan repartitionstalet 2,5 eller ett lägre repartitionstal kommer att medföra inte bara att en höjning av fastighetsbeskattningen undviks utan även att en lindring av fastighetsbeskattningen i allmänhet inträder.

Av den tidigare framställningen framgår, att ett totalt avskaffande av den särskilda fastighetsbeskattningen blott i undantagsfall skulle få annat än tämligen små konsekvenser för kommunernas skatteunderlag. Utredningsmannen erinrar om att allenast en sänkning av repartitionstalet givetvis kommer att få än mindre sådana konsekvenser, särskilt om den vidtages samtidigt som taxeringsvärdena höjes. Bland landskommunerna torde blott enstaka kommuner vara så känsliga för rubbningar i skatteunderlaget, att avvägningen av repartitionstalet blir betydelsefull ur kommunernas synpunkt, nämligen kommuner, inom vilka finnes mycket stora jordbruksegendomar, utpräglad bebyggelse av sommarvillor, sportstugor o. d. eller större kraftverksanläggningar. Med hänsyn till att beträffande hyreshus och liknande flerfamiljshus å ena sidan fastighetsbeskattningen i stor utsträckning är effektiv och å andra sidan taxeringsvärdena i regel inte kommer att höjas vid 1957 års allmänna fastighetstaxering, får man enligt promemorian räkna med att en sänkning av repartitionstalet kommer att för städerna medföra ett förhållandevis stort skattebortfall. I promemorian redovisas vissa undersökningar av sådant skattebortfall i Norrtälje stad samt i landskommunerna Djurö, Bara, Ådals-Liden, Ragunda och Hogdal. Härom anföres.

Undersökningen beträffande Bara kommun utvisar att en sänkning av repartitionstalet till 3 inte hindrar att kommunens skatteunderlag ökar något. Ökningen hänför sig huvudsakligen till jordbruksfastigheterna. Om repartitionstalet däremot sättes till 2,5, kommer skatteunderlaget att minska för hela kommunen med 1 336 skattekronor. Av kommunens totala skatteunderlag, varav vid 1956 års taxering 7,2 procent belöpte på effektiv fastighetsskatt, skulle efter omräkningen och vid tillämpning av repartitionstalet 2,5 allenast 5,4 procent belöpa på fastighetsskatt.

Den ökning av skatteunderlaget som skulle uppkomma med repartitions-

talet 3 är så obetydlig att den skulle kunna påverka utdebiteringen allenast med ett par öre. Den minskning av skatteunderlaget som en sänkning av repartitionstalet till 2,5 skulle medföra motsvarar däremot en utdebiteringshöjning av, för den borgerliga kommunen cirka 10 öre, för den kyrkliga kommunen 2—4 öre i de olika församlingarna och för landstingsskatten 6 öre. En sammanlagd utdebiteringshöjning av cirka 20 öre (inberäknat landstingsskatt) skulle alltså enligt provtaxeringen erfordras i Bara kommun för att kompensera bortfallet av effektiv fastighetsskatt vid en i samband med 1957 års fastighetstaxering vidtagen sänkning av repartitionstalet till 2,5.

I Norrtälje har omräkningen medfört en minskning av skatteunderlaget, om repartitionstalet sättes till 3 med 2 723 skattekronor och om repartitionstalet sättes till 2,5 med 5 552 skattekronor. Den effektiva fastighetsskattens andel av hela skatteunderlaget sjunker vid omräkningen från 5,9 procent, om repartitionstalet sättes till 3, till 4,6 procent och, om repartitionstalet sättes till 2,5, till 3,7 procent. Nedgången av skatteunderlaget motsvaras av en total utdebiteringshöjning (inberäknat landstingsskatt) av 12 respektive 24 öre.

Beträffande Djurö kommun medger, som tidigare nämnts, tillgängligt deklarerationsmaterial inte en exakt beräkning av fastighetsbeskattningens effektivitet. Utredningsmannen har likväl funnit vissa beräkningar möjliga och anför härom.

En sänkning av repartitionstalet till 3 synes kunna vidtagas utan några påföljder för sommarnöjeskommunerna. Därvid förutsättes att taxeringsvärdena i dessa kommuner stiger genomsnittligt med en tredjedel. Om repartitionstalet sänkes till 2,5, torde viss minskning av skatteunderlaget komma att uppstå. Denna minskning är emellertid förhållandevis obetydlig. I samband med en uppgång av taxeringarna med en tredjedel skulle sålunda denna minskning av repartitionstalet betyda att garantibeloppen skulle nedgå med en sjättedel. Även om hela denna nedgång skulle avse effektiv fastighetsskatt skulle, tillämpat på 1955 års inkomsttaxering, den av sänkningen av repartitionstalet föranledda utdebiteringshöjningen stanna vid 55 öre i Möja församling, 57 öre i Djurö församling och 66 öre i Nämdö församling. Med hänsyn till att garantibeloppen inte är hundra procentigt effektiva kommer dessa siffror i verkligheten avsevärt att reduceras, uppskattningsvis minst med 50 procent till cirka 30 öre.

Vad därefter angår kommuner med större vattenkraftverk har undersökningar om skattebortfall vid en sänkning av repartitionstalet utförts i fråga om Ådals-Lidens, Ragunda och Hogdals kommuner. Undersökningarna har begränsats till en beräkning för dessa kommuner av verkningarna av att kraftverkens taxeringsvärden höjes med en tredjedel samtidigt som repartitionstalet sänkes till 3 och 2,5. Hänsyn har alltså inte tagits till de förändringar som 1957 års allmänna fastighetstaxering kan väntas medföra för kommunernas övriga fastigheter.

Utredningsmannen anser sig kunna konstatera att med en sådan höjning av taxeringsvärdena för kraftverksfastigheterna kommer en sänkning av repartitionstalet från 4 till 3 inte att medföra några egentliga förändringar. Om repartitionstalet däremot sänkes till 2,5 motiverar skattebortfallet en utdebiteringshöjning av 45 öre i Ådals-Lidens kommun och 24 öre i Ragunda

och Hogdals kommuner. Utdebiteringarna avser i samtliga fall kommunal inkomstskatt men inte landstingskatt.

Beträffande de kommuner som domineras av skogsfastigheter anmärkes i promemorian, att en sänkning av repartitionstalet till 3 eller 2,5 inte kommer att innebära annat än obetydliga minskningar i skatteunderlaget.

På grundval av den nu redovisade utredningen förordar utredningsmannen en sänkning av repartitionstalet från 4 till 2,5. Denna sänkning skulle innebära, inte blott att verkningarna av de väntade höjningarna av taxeringsvärdena vid 1957 års fastighetstaxering eliminerades utan även i de allra flesta fall en verklig minskning av den effektiva fastighetsbeskattningen. Vissa utdebiteringshöjningar torde, enligt utredningsmannen, sannolikt bli nödvändiga för kommunerna vid den föreslagna sänkningen av repartitionstalet. Av promemorian framgår dock att höjningarna kan antas bli små och i regel kommer att understiga 25 öre per skattekrona. I vissa undantagsfall och främst då i de s. k. sommarnöjeskommunerna och kraftverkskommunerna kan dock utdebiteringen antagas stiga med högst 45 öre.

Utredningsmannen anser sig däremot inte kunna rekommendera en sänkning av repartitionstalet till 2 med hänsyn till storleken av de utdebiteringshöjningar en sådan sänkning skulle medföra framför allt för nyss angivna slag av kommuner.

I fråga om det skattebortfall, som för kommunerna skulle bli följderna av den föreslagna fortsatta successiva avvecklingen av fastighetsbeskattningen anför utredningsmannen följande.

Det må här erinras om att det enligt lag den 9 april 1954 (SFS 1954: 154) åligger stad, köping, landskommun och landstingskommun att verkställa avsättning till särskild skatteregleringsfond i anledning av den år 1953 beslutade omläggningen av fastighetsbeskattningen. Avsättning skall ske med sådant belopp att den särskilda skatteregleringsfonden vid utgången av år 1957 uppgår till ett belopp ej understigande vad staden, köpingen, landskommunen eller landstingskommunen av statsverket uppburit under år 1955 på grundval av 1954 års fastighetstaxering.

Bestämmelserna om avsättning till dessa särskilda skatteregleringsfonder har föranletts av följande förhållanden. Kommunala skatter uppbäres genom de statliga uppbördsmyndigheterna. Staten redovisar kommunalutskylderna till kommunerna enligt vissa i kommunallagarna fastställda regler om förskott å och slutavräkning av utskylderna. 1953 års omläggning av fastighetsbeskattningen — som hade till följd att fastighetsskatten upphörde att debiteras för sig och kom att ingå i den kommunala inkomstskatt, landstingskatt och de tingshusmedel som debiteras på grund av inkomsttaxeringen — medförde emellertid att, på grund av reglerna om statens förskott å och slutavräkning av kommunala utskylder, fastighetsskatt under år 1957 kommer att inflyta till kommunerna dubbelt. De särskilda skatteregleringsfonderna har tillkommit för att hindra kommunerna att utnyttja den extra skatteinkomsten under år 1957 för annat ändamål.

Rörande det framtida ianspråktagandet av de särskilda skatteregleringsfonderna har bestämts att vad som finnes stadgat om inskränkning i kommuns rätt att ta medel ur fond i anspråk inte gäller de särskilda skatte-

regleringsfonderna såvitt avser tid efter utgången av år 1957. Departementschefen anförde i propositionen med förslag till lagen om de särskilda skatteregleringsfonderna (prop. 1954: 93 s. 19) följande.

»Jag förordar alltså icke någon föreskrift att det fonderade beloppet där-
efter skall kvarstå fonderat till dess fastighetsskatten avvecklats. Det får
ankomma på kommunerna att själva bestämma härutinnan. Därvid bör
kommunerna vara införstådda med att när framdeles ett beslut kan kom-
ma att fattas om fastighetsbeskattningens slopande, statsmakterna har an-
ledning räkna med att dessa medel då finnes tillgängliga för det ändamål,
som föranlett deras fondering. Skulle fråga uppkomma om bidrag från sta-
tens sida för att lindra övergångssvårigheterna, bör denna fråga bedömas
med beaktande jämväl av den extra inkomst som kommunerna uppbär un-
der 1957.»

Utredningsmannen uttalar, att kommun torde vara oförhindrad att i sam-
band med repartitionstalets sänkning eller annan åtgärd för fastighetsbe-
skattningens fortsatta successiva avveckling delvis taga särskild skattereg-
leringsfond i anspråk.

3. Remissyttrandena

Det övervägande flertalet av de myndigheter och organisationer, som
yttrat sig över förslaget, tillstyrker eller lämnar utan erinran att åtgärder
vidtages för att förhindra att fastighetsbeskattningen ökar som en följd av
höjningen av fastigheternas taxeringsvärden. Även längre gående åtgärder,
som syftar till en fortsättning på den år 1953 påbörjade successiva avveck-
lingen av fastighetsbeskattningen, tillstyrkes i regel.

Direkta avstyrkanden av alla åtgärder förekommer dock i de yttranden
som avgivits av *länsstyrelsen i Södermanlands län* och *Tjänstemännens
centralorganisation* ävensom i några av de yttranden, som på vederböran-
de länsstyrelses föranstaltande avgivits av kommuner. Tjänstemännens
centralorganisation erinrar om att organisationen i sitt yttrande över 1950
års skattelagssakkunnigas betänkande om fastighetsbeskattningen förklarat
sig anse fastighetsbeskattningen böra bibehållas samt anför därutöver.

1. Vid en bedömning av denna fråga bör enligt TCO:s mening bl. a. be-
aktas det förhållandet, att taxeringsvärdena varit oförändrade under tiden
1952—1957. Samtidigt har en successiv ökning av inkomstskatteunderlaget
ägt rum. Härigenom har således fastighetsskatteunderlaget förlorat i rela-
tiv betydelse; en process som annorlunda uttryckt kan sägas ha inneburit
en automatisk omfördelning av beskattningen mellan realkapital och in-
komster. Ett bibehållande av oförändrat repartitionstal vid en höjning av
taxeringsvärdena kan därför i och för sig icke sägas innebära en skärpning
av fastighetsbeskattningen i annan mån, än att denna höjning blir större
än inkomstökningen under femårsperioden. I den händelse man är beredd
att acceptera den relativa sänkning av fastighetsskatten, som automatiskt
ägt rum, skulle detta att döma av utredningsmaterialet genomsnittligt sett
uppnås vid en sänkning av repartitionstalet från 4 till 3. Utredningsmannens
förslag syftar således längre, vilket sannolikt kommer att få den konsekven-
sen, att kommunerna blir nödsakade att företa vissa utdebiteringshöjningar
för att kompensera den föreslagna sänkningen av repartitionstalet.

2. I detta sammanhang bör även uppmärksammas, att 1950 års skattelagssakkunniga, som diskuterat de olika skäl, som hade anförts för ett slopande av fastighetsbeskattningen, hade funnit, att dessa icke kunde tillmätas avgörande betydelse. Enligt TCO:s mening har några nya skäl icke förebragts, som skulle motivera ett ändrat ställningstagande till frågan från TCO:s sida. Under alla förhållanden bör enligt organisationens uppfattning, repartitionstalet icke sänkas mer än vad som motsvarar den relativa sänkning av fastighetsskatten, som automatiskt ägt rum under den senaste femårsperioden.

Kammarrätten och Svenska landskommunernas förbund framhåller att föreliggande utredning synes otillräcklig för ett ställningstagande.

Kammarrätten anser att ett flertal olika förhållanden måste utredas, innan man kan få en klar överblick huruvida eller i vad mån en nedsättning av repartitionstalet kan vara tillräddig. *Kammarrätten* finner det fördensskull vanskligt att för närvarande bilda sig en uppfattning om den framtida utvecklingen av kommunernas finansiella situation. Denna omständighet synes *kammarrätten* böra mana till försiktighet vid bedömande av frågan, huruvida det kan anses tillräddigt att genom nedsättning av repartitionstalet för närvarande beröva kommunerna någon del av deras skatteunderlag.

Svenska landskommunernas förbund finner sig inte kunna, utan närmare kännedom om verkningarna av garantiskattesystemets slopande, tillstyrka det framlagda förslaget. Likväl tillstyrker förbundet en sådan sänkning av repartitionstalet som erfordras för att de nya taxeringsvärdena inte skall leda till en skärpning av fastighetsbeskattningen.

Å andra sidan anser vissa av de hörda myndigheterna och organisationerna, att fastighetsbeskattningen bör omedelbart avskaffas. Denna uppfattning framföres av länsstyrelsen i Västmanlands län, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund och Sveriges villaägareförbund, vilka därjämte förordar att, för den händelse fastighetsbeskattningen finnes inte nu kunna avskaffas, en ytterligare sänkning av repartitionstalet kommer till stånd.

Sveriges fastighetsägareförbund anför bl. a.

I sitt yttrande den 7 mars 1953 över 1950 års skattelagssakkunnigas utredning har förbundet utförligt motiverat sin ståndpunkt. Bland annat har framhållits att en särskild skattebelastning av fastigheterna icke rättvisligen kan motiveras med kommunernas behov av ett stabilt skatteunderlag, att behovet av ett sådant underlag markant minskats på grund av dels den sammanläggning av kommuner som ägt rum, dels den alltmere tilltagande kommunala fondbildningen, att fastighetsägarna genom bestämmelser i byggnadslagstiftningen m. fl. författningar bidra till kommunernas utgifter för kommunikationsleder, vatten- och avloppsanläggningar m. m., varför den uppfattningen att fastighetsskatten skulle utgöra ersättning för den del av kommunens utgifter, som mera påtagligt hänför sig till fastigheternas behov, måste anses helt oriktig, att den allmänna principen för utmätande av direkt skatt i vårt land, att skatten skall utgå efter skatte-

förmåga, åsidosatts när det gäller fastighetsbeskattningen *samt att* fastighetsskatten icke fyller kravet på likformighet och rättvisa. De skäl, som förbundet därvid anfört, äga alltjämt sin giltighet.

I anslutning härtill får förbundet framhålla, att enbart en sänkning av repartitionstalet enligt utredningsmannens förslag visserligen torde komma att förebygga en höjning av fastighetsskatten, om man bedömer förhållandena genomsnittligt för hela riket, men uppenbarligen måste stor ojämnhet framträda, om man bedömer varje fastighet för sig, beroende på den varierande höjning av taxeringsvärdena som kan komma att äga rum beträffande olika slag av fastigheter och inom skilda delar av landet. Därtill kommer, att en höjning av taxeringsvärdena inverkar icke blott på fastighetsbeskattningen, utan en höjning kommer även att medföra ytterligare belastning av fastighetsägare beträffande förmögenhetsskatt samt gåvo-, arvs- och kvarlåtenskapsskatt. På grund av vad sålunda anförts yrkar förbundet i första hand, att fastighetsskatten nu måtte såsom tidigare planerats helt avskaffas.

Sveriges villaägareförbund anför liknande synpunkter.

Övriga remissinstanser tillstyrker eller lämnar utan erinran en fortsatt successiv avveckling av fastighetsbeskattningen. I flera yttranden åberopas därvid de uttalanden som gjordes år 1953 i samband med behandlingen av frågan om fastighetsbeskattningens omläggning och avveckling ävensom bevillningsutskottets uttalanden under åren 1954—1956 i anledning av väckta motioner om en sänkning av repartitionstalet. Därutöver framhåller *länsstyrelsen i Jönköpings län* att fastighetsbeskattningen i sin nuvarande form är tekniskt ohanterlig och utgör ett osäkerhetsmoment i taxeringsarbetet. Länsstyrelsen anser vidare att fastighetsbeskattningen i sin nuvarande form är tyngande för taxeringsarbetet och obegriplig för allmänheten. Därest en särskild fastighetsbeskattning anses böra bibehållas, bör den erhålla karaktär av en lågprocentig objektskatt. Även *länsstyrelsen i Västmanlands län* framhåller den betydande förenkling av taxeringsarbetet, som ett avskaffande av fastighetsbeskattningen skulle föra med sig.

Beträffande formerna för en fortsatt avveckling av fastighetsbeskattningen råder i stort sett enighet därom, att avvecklingen bör ske genom en ytterligare sänkning av repartitionstalet. Tre av de kommuner, vilka till vederbörande länsstyrelse avgivit yttrande över promemorian, förordar däremot att avvecklingen sker genom den i promemorian omnämnda metoden att helt avskaffa fastighetsbeskattningen i fråga om fastighet i fastighetsägarens hemortskommun men att bibehålla den i övrigt.

Det av utredningsmannen föreslagna *repartitionstalet 2,5*, tillstyrkes av vattenfallsstyrelsen, statskontoret, riksskattenämnden, länsstyrelserna i Jönköpings, Kalmar, Malmöhus, Värmlands, Gävleborgs, Väster-norrlands, Jämtlands och Norrbottens län, Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund u. p. a., Landsorganisationen i Sverige, Riksförbundet landsbygdens folk, Svenska landstingsförbundet, Svenska sparbanksföreningen, Svenska stadsförbundet, Svenska vattenkraftföreningen och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

I andra remissyttranden föreslås lägre repartitionstal. Sålunda förordas repartitionstalet 2 av länsstyrelserna i Västernorrlands och Västertottens län och näringslivets skattedelegation samt — såsom ett alternativt förslag, därest fastighetsbeskattningen inte helt avskaffas — av Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges lantbruksförbund och Sveriges skogsägareföreningars riksförbund. Repartitionstalet 1,5 föreslås av domänstyrelsen (såvitt avser skogsmark och växande skog) samt — därest fastighetsbeskattningen inte nu blir helt avskaffad — av Sveriges villaägareförbund.

Däremot förordar flera av remissinstanserna en mera begränsad sänkning och föreslår repartitionstalet 3. Denna uppfattning framförs av överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kristianstads, Göteborgs och Bohus samt Skaraborgs län ävensom av Svenska landskommunernas förbund. Även två reservanter inom Svenska landsförbundet är av denna uppfattning.

Domänstyrelsen, som granskat utredningsmannens förslag med utgångspunkt från skogsbrukets intressen, framhåller, att höjningarna av taxeringsvärdena för skog kommer att bli väsentligt större än som kunnat utläsas ur promemorian. Därefter anföres.

Styrelsen anser att sannolika skäl talar för att fastighetstaxeringsvärdena på skogsmark och växande skog — som genomsnitt för landet — kommer att mer än fördubblas. Därest av utredningsmannen föreslaget repartitionstal blir fastställt, lär följden för skogsbrukets del bli den, att fastighetskatteunderlaget i regel väsentligt ökar och att fastighetsskatten blir effektiv i större utsträckning än vad som nu är fallet, ett resultat som utredningsmannen i promemorian icke har räknat med. En sådan utveckling kan enligt styrelsens åsikt icke vara tillfredsställande och framför allt gäller detta vissa områden i Norrland, där den nedre gränsen för bedrivande av ett ekonomiskt lönsamt skogsbruk redan nu i många fall är uppnådd eller icke långt borta. Därest den föreliggande skattefrågan skulle lösas på sådant sätt, att fastighetsskattens effektivitet i dessa områden ökas — styrelsen tänker då närmast på mindre enskilda fastigheter — kan detta få till följd, att ägarernas vilja och förmåga att inom dessa områden vidtaga erforderliga skogliga underhållsåtgärder starkt förminskas. För sådana fastigheter borde — för undvikande av effektiv fastighetsskatt — repartitionstalet ligga i närheten av 0.

Då det emellertid torde erbjuda praktiska svårigheter att tillämpa olika repartitionstal för samma slag av fastigheter inom skilda landsdelar anser styrelsen skälighetshänsyn tala för att repartitionstalet för skogsmark och växande skog fastställas till 1,5. Detta skulle endast medföra att likställighet mellan de olika slagen av fastighetstaxeringsobjekt så långt möjligt åstadkommes. Ett bifall till detta styrelsens förslag skulle visserligen få till följd att olika repartitionstal skulle komma att gälla de olika fastighetstaxeringsobjekten emellan men, då så varit fallet en gång tidigare, synes något hinder häremot icke i och för sig böra föreligga. Kommer repartitionstalet att sättas till 2,5 för samtliga slag av fastighetstaxeringsobjekt lär detta komma att medföra, att av det sammanlagda effektiva fastighetsskattebeloppet skogsfastigheterna framdeles komma att få svara för en procentuellt sett större andel än för närvarande.

Även *länsstyrelsen i Malmöhus län* påpekar att en avsevärd stegring av värdena för skogsmark och växande skog väntas. Det torde därför, framhåller länsstyrelsen, böra övervägas om inte repartitionstalet för skogsvärde borde sänkas till 2.

Länsstyrelsen i Västerbottens län föreslår att repartitionstalet för alla slag av fastigheter sänkes till 2 för att säkerställa att den effektiva fastighetsskatten inte stiger. Det kan nämligen, enligt länsstyrelsen, väntas att på vissa håll inom länet taxeringsvärdena genomsnittligt stiger med mer än 60 procent, därvid anledningen främst synes vara de väntade höjningarna av värdet å skogsmark och växande skog.

Även *näringslivets skattedelegation* uppehåller sig vid de väntade höjningarna av värdena å skogsmark och växande skog. Dessa höjningar motiverar repartitionstalet 2 för skogsvärdet. Emellertid talar goda skäl för att inte stanna vid att söka bibehålla garantibeskattningen vid dess nuvarande nivå utan även taga ett nytt steg mot dess avveckling. På grund härav förordar delegationen att repartitionstalet för alla slag av fastigheter sättes till 2.

Svenska landstingsförbundet framhåller att den föreslagna sänkningen av repartitionstalet till 2,5 torde i nuvarande läge utgöra den yttersta gräns, dit man utan olägenheter kan gå. Även en sådan sänkning medför emellertid för vissa slag av kommuner inte oväsentliga skattehöjningar.

För att i fastighetsbeskattningshänseende eliminera verkningarna av den väntade höjningen av taxeringsnivån erfordras, påpekar *riksskattenämnden*, genomsnittligt för hela riket inte större sänkning av repartitionstalet än till ungefär 3. Följderna av en ytterligare sänkning av repartitionstalet torde bli mycket olika för skilda kommuner; likväl kan förmodas att en nedgång av den effektiva fastighetsskatten skulle uppkomma. Särskilt känsliga för en ytterligare sänkning av repartitionstalet torde, enligt nämnden, städerna med sin hyreshus- och egnahemsbebyggelse vara. Nämnden håller för sannolikt att de finansiella följderna skulle bli allvarigare för städerna vid en sänkning av repartitionstalet till 2,5 än vad utredningsmannen antagit. Å andra sidan framhåller nämnden följande.

För att icke på senare tid vidtagna avvecklingsåtgärder skola motverkas genom den höjning av taxeringsvärdena, som väntas ske vid 1957 års allmänna fastighetstaxering, bör såsom utredningsmannen föreslagit en motsvarande sänkning av repartitionstalet genomföras. Därutöver bör den ytterligare sänkning av repartitionstalet ske, som må kunna genomföras utan att alltför allvarliga rubbningar äga rum i det kommunala skatteunderlaget. I princip ansluter sig riksskattenämnden således till utredningsmannens förslag om en sänkning av repartitionstalet såsom ett led i en fortsatt successiv avveckling av fastighetsbeskattningen. Riksskattenämnden vill i detta sammanhang även framhålla, att sänkningen nu bör — om möjligt — vara så pass stor att fastighetsbeskattningen i nästa lagstiftningsetapp kan helt avskaffas.

Länsstyrelsen i Kristianstads län, som allenast tillstyrkt en nedsättning av repartitionstalet till 3, framhåller bl. a. följande.

Enligt utredningsmannen skulle emellertid en sänkning av repartitionstalet till 2,5 komma att medföra vissa utdebiteringshöjningar, beräknade genomsnittligt till 25 öre per skattekrona, i vissa fall bl. a. i sommarnöjeskommunerna ända upp till 45 öre per skattekrona. Åtstramningen av kreditgivningen torde för ett flertal kommuner innebära att redan beslutade eller planerade nödvändiga anläggnings- och liknande arbeten (vatten och avlopp, ålderdomshem etc.) icke kunna på från början beräknat sätt finansieras lånevägen. I många fall torde i dylikt läge icke återstå annan utväg än höjning av utdebiteringen. Ett genomförande av de föreslagna nya kommunala ortsavdragen torde även på längre sikt kunna komma att medföra vissa utdebiteringshöjningar. Även om det givetvis ur fastighetsägarnas synpunkt måste förefalla önskvärt med en verklig minskning av fastighets-skatten kan det emellertid råda tvekan om man i nuvarande läge bör vidtaga en åtgärd, som för de flesta kommuner kommer att medföra utdebiteringshöjningar.

Liknande synpunkter anföres av *kammarrätten* och *överståthållarämbetet*.

Att repartitionstalets sänkning är beroende av storleken av höjningen av taxeringsnivån, understrykes på flera håll i remiss-svaren. I vissa från länsstyrelser inkomna yttranden lämnas uppgifter om den pågående fastighetstaxeringen och dess väntade resultat.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län bedömer att taxeringsvärdena kommer att stiga med ungefär 40 procent i länets landsbygd och med 15 å 20 procent i städerna. Höjningen av värdena å en- och tvåfamiljsfastigheter torde, enligt länsstyrelsen, i regel stanna vid omkring 30 procent. Länsstyrelsen tillägger.

Den kommande höjningen för hela fastighetsbeståndet i länet kan måhända beräknas ligga vid 20, högst 25 procent, och kommer således icke att uppgå till 33 procent. Fastighetsägarna i gemen komma på grund härav, för detta läns vidkommande, icke att få någon höjd kommunalskatt, om repartitionstalet skulle sänkas till 3.

Helt allmänt kan sägas, att om värdehöjningen för någon viss fastighet eller någon viss ort blir större än ett skäligt genomsnitt, detta är ett förhållande, som snarast tyder på en undertaxering vid 1952 års fastighetstaxering. En sådan speciell undertaxering kan icke utgöra grund för särskild lättnad i beskattningen vid 1957 års fastighetstaxering. Man har med andra ord anledning att endast beakta en normal nivålyftning vid bedömning av hur mycket repartitionstalet bör sänkas för att en skatteskärpning icke skall inträda vid den nya fastighetstaxeringen.

Länsstyrelsen i Värmlands län meddelar att enligt rapporter från beredningsnämnderna i länet höjningarna av taxeringsvärdena på länets landsbygd, inberäknat köpingarna, uppgår till 72 procent. Lägsta höjningen, 21 procent, utvisar Sunne köping, vilket bland annat får sin förklaring av att köpingen har mycket liten areal skogsmark. Största höjningen förekommer i Södra Finnskoga socken av Finnskoga-Dalby kommun, 132 procent. Vi-

dare framgår att mera utpräglade jordbrukskommuner eller de i södra delarna av länet och särskilt de kring Vänern liggande — uppvisar lägre taxeringshöjning än övriga.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län bedömer, att taxeringsvärdena å jordbruksfastigheter kommer att höjas med omkring 60 procent, å villafastigheter med 50 procent ehuru med stora variationer inom olika distrikt, å hyresfastigheter med något 10-tal procent och å industri- eller vattenfallsfastigheter med ungefär 25 procent.

De till *länsstyrelsen i Jämtlands län* inkomna rapporterna från beredningsnämnderna visar att nivålyftningen i länet varierar mellan 40 och 80 procent.

Länsstyrelsen i Norrbottens län slutligen beräknar höjningen beträffande jordbruksfastigheter till 60 procent och för annan fastighet till 40 procent.

I regel anses i remissyttrandena, att den tillstyrkta sänkningen av repartitionstalet inte kommer att medföra större skattebortfall för kommunerna än att dessa skulle kunna bära förlusten. Såsom förut nämnts har emellertid *kammarrätten* med hänsyn till mångfalden av osäkra faktorer i de gjorda beräkningarna av skattebortfallet manat till försiktighet vid sänkningen av repartitionstalet. Även *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att försiktigheten bör bjuda att fastigheternas andel i det kommunala skatteunderlaget inte minskas alltför mycket och länsstyrelsen framhåller särskilt att den förestående höjningen av de kommunala ortsavdragen förutsätter en noggrann hushållning inte endast med de statliga utan även med de kommunala skatteköllorna.

Även i andra remissyttrandena framhålles att samband finnes mellan fastighetsbeskattningens avveckling och den kommunala ortsavdragsreformen. Av denna uppfattning är *kammarrätten*, *riksskattenämnden*, *överståthållarämbetet*, *länsstyrelserna i Kristianstads och Västmanlands län* samt *näringslivets skattedelegation*.

Riksskattenämnden framhåller följande.

I detta sammanhang vill riksskattenämnden även hänvisa till att 1956 års kommunalskatterevison i sitt betänkande (SOU 1956:41) föreslagit en betydande höjning av de kommunala ortsavdragen, därvid dock förutsatts att kommunerna under en övergångstid skola erhålla kompensation av statsmedel. I den mån full kompensation emellertid icke skulle komma att lämnas från staten för den minskning av skatteunderlaget, som blir en följd av ökade kommunala ortsavdrag, kommer en övervältning av skattebördan att ske på den effektiva delen av fastighetsskatteunderlaget. Då detta underlag icke är bestämt med hänsyn till den verkliga skatteförmågan är det — liksom ur avvecklingssynpunkt — angeläget att sådan övervältning undvikas. Det sagda utvisar vikten av att frågan om höjning av ortsavdragen och om sänkning av repartitionstalet prövas samtidigt och med tanke såväl på de ekonomiska följderna för kommunerna som på avvägningen av skattetrycket mellan olika grupper av skattskyldiga.

Liknande synpunkter framlägges av *överståthållarämbetet*.

Näringslivets skattedelegation, som föreslagit att repartitionstalet sänkes till 2, tillägger.

En förutsättning härför är dock att en eventuell höjning av de kommunala ortsavdragen får allenast begränsad omfattning. Skulle förslaget att höja dessa avdrag i nivå med de statliga ortsavdragen genomföras, nödgas vi avråda från varje sänkning av repartitionstalet. Vi vill emellertid framhålla, att enligt vår mening reformeringen av garantiskatten bör givas prioritet och en mera betydande höjning av ortsavdragen anstå.

Frågan huruvida kommunerna bör erhålla gottgörelse av statsmedel för det skattebortfall, som uppkommer vid en sänkning av repartitionstalet berörs i några av de inkomna yttrandena. *Statskontoret* förutsätter vid sitt tillstyrkande av den föreslagna nedsättningen av repartitionstalet att sådan gottgörelse inte skall komma att utgå. Övriga remissinstanser, som yttrar sig i denna fråga, synes vara av den uppfattningen att gottgörelse bör utgå eller ock att frågan bör närmare utredas.

Svenska landstingsförbundet anser sålunda, att det torde bli nödvändigt att närmare undersöka i vilken utsträckning och på vad sätt komensation av statsmedel kan givas de kommuner, för vilka sänkningen av repartitionstalet medför mera betydande utdebiteringshöjningar. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anför liknande synpunkter.

Svenska stadsförbundet anför, efter att hava förklarat sig inte framställa någon erinran mot den i promemorian föreslagna sänkningen av repartitionstalet, följande.

Det bör emellertid beaktas, att denna förändring ifrågasättes i ett sammanhang, då man å andra sidan har att räkna med att staten skall tillföras ansenligt ökad skatteinkomst genom förhöjda taxeringsvärden å fastigheter. Vid sådant förhållande förutsätter styrelsen att all möjlig hänsyn skall tagas till ifrågavarande kommunala skatteförluster vid den i annat sammanhang föreslagna regleringen av mellanhavandet mellan staten och kommunerna inom statsbidragsgivningen.

Sveriges fastighetsägareförbund, som förklarat sig anse att fastighetsbeskattningen bör omedelbart avskaffas och — alternativt — att repartitionstalet bör sänkas till 2, tillägger att, därest det sedermera skulle visa sig, att för vissa kommuner och främst då de s. k. sommarnöjeskommunerna och kraftverkskommunerna utdebiteringshöjningarna skulle komma att bli alltför kännbara, komensation torde kunna beredas dessa kommuner. *Sveriges lantbruksförbund* och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* framhåller angelägenheten av att kommuner med större vattenkraftverk ävensom kommuner, vilka domineras av skogsfastigheter, kompenseras för skattebortfall genom den effektiva fastighetsskattens sänkning eller dess borttagande.

Länsstyrelsen i Norrbottens län anför.

I de fall, då det finansiella läget påtagligt försämras för kommunerna, bör åtgärder vidtagas i utjämnande syfte. Ej minst är detta angeläget för sådana kommuner i Norrbottens län, där de kommunala utdebiteringarna

redan nu äro anmärkningsvärt höga. Det gäller här att finna en lämplig och ur kommunernas synpunkt godtagbar norm för täckning av genom repartitionstalets sänkning uteblivna skattekronor. Måhända kan hänsyn härtill tagas vid tilldelningen av skatteutjämningsmedel till skattetyngda kommuner. De medel, som komma att stå till buds genom den av utredningsmannen omförmälda skatteregleringsfonden, kunna på längre sikt icke bereda tillräckliga lättnader.

Såsom av det ovan anförda framgår finner länsstyrelsen övervägande skäl tala för den i förslaget förordade åtgärden att repartitionstalet sänkes till 2,5. En sådan åtgärd kan emellertid, särskilt vid en mera påtaglig nedgång i inkomstskatteunderlaget, komma att ställa flera av länets kommuner i ett försämrat ekonomiskt läge. Det gäller därför att redan i samband med nedsättningen av repartitionstalet skapa en absolut garanti för en tillräcklig kompensation åt berörda kommuner. För detta läns vidkommande åsyftas i första hand Jokkmokk som — vilket redan framhållits — är en utpräglad kraftverkskommun samt sådana kommuner som t. ex. Arvidsjaur, Arjeplog, Gällivare, Överkalix och Piteå landskommun, där stora skogsblock äro samlade i en ägares hand.

Det torde erbjuda vissa svårigheter att finna en lämplig teknisk anordning för beräkningen av den gottgörelse, som skall lämnas åt kommunerna såsom kompensation för bortfallna fastighetsskattekronor. Metoden bör givetvis giva största möjliga materiella rättvisa samtidigt som den ej bör vara för svårhanterlig i tillämpningen. Ha statsmakterna en gång bestämt sig för att successivt avskaffa fastighetsskatten kan givetvis — åtminstone sedan en viss övergångstid förflutit — kompensation komma i fråga endast i mera extrema fall. En tänkbar metod vore att sedan taxering för visst år skett, uträkna beloppet av effektiva skattekronor beträffande av samma person ägda fastigheter av visst minimitaxeringsvärde (förslagsvis 1 000 000 kronor) inom kommunen. För dessa fastigheter uträknas antalet effektiva skattekronor enligt det gamla respektive det nya repartitionstalet (4 resp. 2,5). Man kan därefter lätt fastställa det bortfall av effektiva skattekronor, som är föranlett av sänkning i repartitionstalet. Den här ifrågasatta uträkningen av effektiva skattekronor torde lämpligen böra ske redan i samband med taxeringen i första instans.

Även flera av de kommuner, som av vederbörande länsstyrelse beretts tillfälle att avgiva yttrande över utredningspromemorian, har förklarat sig anse att gottgörelse för det genom sänkningen av repartitionstalet uppkommande skattebortfallet bör utgå. Därvid har i ett par fall understrukits att kompensationen bör vara beständig.

De för kommuner med större vattenkraftverk o. dyl. speciella förhållandena berörs i vissa yttranden. Svenska vattenkraftföreningen instämmer i och understryker vad i promemorian framhållits beträffande den betydande känslighet för rubbningar i det skatteunderlag som garantibeloppen för kraftverkens fastigheter representerar för kommuner med större vattenkraftverk. Vid en fortsatt avveckling av fastighetsbeskattningen bör, anser föreningen, detta förhållande beaktas.

Länsstyrelsen i Västmanlands län anför.

Länsstyrelsen har full förståelse för de svårigheter, som framför allt för kraftverkskommunerna skulle uppstå vid en sådan reform, även om icke i detta län något sådant fall föreligger. Det bör emellertid undersökas om man icke på något sätt kunde behålla kraftverksfastigheterna vid sitt nuvarande ansvar för kommunalskatten genom provisoriska bestämmelser i avvaktan på skattelagssakkunnigas väntade förslag om ändrad fördelning mellan kommuner av kommunalskatten för kraftverken. Det kunde exempelvis stadgas att den till kommunalskatt skattepliktiga inkomsten av kraftverksanläggningar skulle beräknas lägst till viss procent — 3 eller 4 — av anläggningens taxeringsvärde. Möjligen bör detta kompletteras med bestämmelser till förhindrande av att den så framräknade inkomsten reduceras med underskott från andra förvärvskällor.

Länsstyrelsen i Norrbottens län lämnar en redogörelse för förhållandena i Jokkmokks kommun. Taxeringsvärdet på vattenfallsstyrelsens fastigheter i kommunen uppgick vid 1956 års inkomsttaxering till cirka 219 000 000 kronor, och en försiktig beräkning visar, att detta värde vid 1957 års allmänna fastighetstaxering kommer att höjas med cirka 90 000 000 kronor. Härtill kommer att vattenfallen inom kommunen enligt nu tillgängliga uppgifter är avsedda att utbyggas i mycket snabb takt, varför vattenfallsstyrelsens procentuella del i fastighetsbeståndet i kommunen kan antas komma att öka mycket kraftigt under de närmaste årtiondena. Härefter anför länsstyrelsen.

Då det torde vara realistiskt att räkna med att Kungl. Vattenfallsstyrelsen även i framtiden kan komma att redovisa låga nettointäkter eller t. o. m. underskott, komma garantibeloppen på dessa fastigheter att utgöra en mycket väsentlig del av kommunens skatteunderlag. Om garantiskatten avskaffas eller repartitionstalet sänkes mera avsevärt, kommer detta att innebära, att utdebiteringen i kommunen, redan tidigare en av de högsta i landet (17 kronor), troligen måste höjas med icke oväsentliga belopp. Till detta kommer att den del av kommunens skatteunderlag, som härrör från anläggningsarbetarna vid kraftverksbyggena, kommer att försvinna, när arbetena avslutats. Vidare torde den planerade utbyggnaden av vattenfallen medföra, att stora delar av kommunens sjösystem kommer att regleras genom dammbyggnader (uppdämningar). Detta innebär, att ett flertal byar och gårdar, som äro belägna vid stränderna eller på låglänt mark nära berörda vattendrag, genom vattenskador bli obebodliga. Befolkningen i berörda områden måste därför avflytta och en del skattskyldiga kommer i så fall att lämna kommunen. Det förefaller därför troligt att detta kommer att föranleda ytterligare bortfall av skattekrönor för kommunen. På grund härav framstår det ännu klarare vilken betydelse garantibeloppen på vattenfallsfastigheterna har för kommunen.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anför liknande synpunkter och tillägger, efter att hava förordat att repartitionstalet bestämmes till 2, följande.

När länsstyrelsen intager denna ståndpunkt får detta icke tolkas så, att länsstyrelsen därmed ansett, att de kommuner inom länet, där vattenfallsfastigheter äro belägna eller under uppförande, sakna fog för sina anspråk att få del av den vinst, som ett kraftföretag erhåller genom exploateringen av vattendragen i kommunen. Tvärtom vill länsstyrelsen understryka, att det måste framstå såsom obilligt och orättvist att länets naturtillgångar,

såsom nu vattenkraften, till stor del utnyttjas av företag i södra landsdelen, vilka därvid tillgodoföra sig vinsterna utan att länet och dess kommuner erhålla någon nämnvärd del därav. I promemorian har uppgivits, att enbart en ändring av kommunalskattelagens bestämmelser om fördelning av inkomst av kraftverksrörelse — vilka bestämmelser allt sedan deras tillkomst år 1928, då kraftledningsnätet i riket icke tillnärmelsevis var så utbyggt som det numera är, innebära, att av inkomsten 10 % tages till beskattning i kommun, där huvudkontoret är beläget, 25 % i kommun, där kraftverket är beläget och 65 % i kommun, där förbrukning ägt rum — icke kommer att gottgöra kraftverkskommunerna för ett bortfall av den på garantibelopp belöpande skatten och att frågan om en sådan ändring för övrigt överlämnats till 1950 års skattelagssakkunniga för utredning. Länsstyrelsen är för sin del övertygad om att denna fråga icke kan lösas inom kommunalskattelagens ram, enär, i den mån kraftverken i länet ägas av söderut belägna företag med kraftdistributionsintressen, dessa kunna bestämma avgifterna för kraft, såväl den som de själva tillgodogöra sig som den de sälja, till sådana belopp, att inkomsterna av kraftverken icke täcka mer än omkostnaderna, i följd varav någon beskattningsbar vinst icke uppstår. För att komma till rätta med dessa ur länets synpunkt så orättvisa förhållanden, synes det enligt länsstyrelsens mening vara i hög grad påkallat att genom lagstiftning utfärdas sådana bestämmelser, att viss avgift för den vid kraftverken inom länet producerade kraften finge uttagas hos kraftverkens ägare för att tillgodoföras länet och dess kommuner.

Däremot framhåller *länsstyrelsen i Västernorrlands län*, att man inte kan bortse från att de s. k. kraftverkskommunerna även efter repartitionsstalets sänkning kommer att intaga en gynnad ställning i förhållande till landskommuner utan kraftverk.

Slutligen må särskilt nämnas, att *Landsorganisationen i Sverige* och *Tjänstemännens centralorganisation* erinrar om att den föreslagna sänkningen av repartitionsstalet för ägare av större hyreshus, för vilka höjning av taxeringsvärdena i regel inte är att vänta, kommer att medföra väsentliga skattelättnader. Organisationerna förutsätter att dessa lättnader kommer hyresgästerna till godo i form av sänkta hyror.

4. Departementschefen

Den särskilda kommunala garantibeskattnings som drabbar fastighetsägarna har sedan länge kritiserats från rättvisesynpunkt. Vid 1953 års riksdag togs ett första steg mot avveckling av denna skatteform i det att repartitionsstalet sänktes från 5 till 4. Beslutet innebar även, att avvecklingen skulle fullföljas så snart detta lämpligen kunde ske.

Den nu förebragta utredningen visar, att fastighetsbeskattningsens betydelse minskat ytterligare från tidpunkten för de undersökningar som låg till grund för 1953 års riksdagsbeslut. Det framgår emellertid också, att denna beskattning alltjämt är av vikt för en del kommuner, främst sådana av mera särpräglad karaktär, såsom vattenfallskommuner samt i någon

mån kommuner med ett relativt stort bestånd av flerfamiljshus eller sommarstugor. För dessa kommuner skulle ett omedelbart avskaffande av fastighetsbeskattningen medföra större utdebiteringshöjningar och därmed en betydligt ökad skattebelastning bl. a. för löntagare och jordbrukare. Av denna anledning finner jag icke möjligt att nu föreslå en fullständig avveckling av fastighetsbeskattningen. Däremot föreligger uppenbarligen förutsättningar för en partiell avveckling genom att ytterligare sänka repartitionstalet.

En särskild anledning att nu taga upp denna fråga är de höjningar av fastigheternas taxeringsvärden som väntas bli en följd av den pågående allmänna fastighetstaxeringen. Genom dessa höjningar ökas helt naturligt utrymmet för sänkning av repartitionstalet. Å andra sidan skulle, om inte en sådan åtgärd nu vidtogs, fastighetsbeskattningen komma att få ökad betydelse, något som skulle stå i strid med syftena att avveckla denna beskattningsform.

Såsom en riktpunkt för den nu aktuella sänkningen av repartitionstalet bör enligt min mening uppställas, att detta tal bör bestämmas till den lägsta nivå som är förenlig med ett skäligt hänsynstagande till de kommuner för vilka fastighetsbeskattningen alltjämt har mera avsevärd betydelse. Av promemorian framgår, att en sänkning av repartitionstalet till 2,5 i flertalet av dessa kommuner inte skulle behöva föranleda större höjningar av utdebiteringen än med 30 öre. I ett fall skulle utdebiteringshöjningen bli något högre; den skulle dock stanna vid 45 öre. Däremot skulle en längre gående sänkning av repartitionstalet leda till utdebiteringshöjningar av sådan storlek att de inte bör godtagas. Jag vill i detta sammanhang anmärka, att utredningsmannens undersökningar inriktats på de kommuner som enligt den tidigare utredningen i ämnet visat sig vara särskilt beroende av fastighetsbeskattningen. Vad i vissa yttranden anförts om att de nu verkställda undersökningarna skulle vara otillräckliga för ett ställningstagande synes med hänsyn härtill knappast bärande.

Såsom framgår av utredningen kan höjningarna av taxeringsvärdena väntas bli olika för skilda slag av fastigheter. I regel torde en sänkning av repartitionstalet till 2,5 mer än väl motsvara höjningarna av taxeringsvärdena. För särskilda grupper av fastigheter, framför allt skogsfastigheter synes detta dock inte bli fallet; man räknar beträffande dem med höjningar om 100 procent eller däröver. Med hänsyn härtill har i några yttranden föreslagits att repartitionstalet skulle göras lägre för skog än för övriga fastigheter.

Denna mening kan jag inte biträda. Det bör framhållas, att fastighetsbeskattningen i allmänhet inte är effektiv beträffande skog. De årligen redovisade nettointäkterna av skogsfastighet är med andra ord vanligen högre än det för fastighetsbeskattningen fastställda garantibeloppet. Härtill bidrager i fråga om de större skogskomplexen, att gemensam inkomstberäkning numera kan ske för skogsområden i skilda kommuner. Vad de mindre skogsägarna angår har dessa i allmänhet intresse av att med hjälp av lagstift-

ningen om skogskonto redovisa så jämna skogsinkomster som möjligt. Jag vill även framhålla, att det synes ogörligt att skapa större rättvisa genom finjusteringar av nu nämnd art. Vad som främst föranlett kraven på fastighetsbeskattningsens slopande är de erinringar som från rättvisesynpunkt kan riktas mot denna beskattningsform. En differentiering i antydd riktning synes knappast vara ägnad att generellt sett åstadkomma ett rättvisare beskattningsresultat. Det må tilläggas, att den pågående fastighetstaxeringen bl. a. syftar till att uppnå en riktigare avvägning av taxeringsvärdena de olika fastigheterna emellan. Den omständigheten att höjningarna blir större för vissa fastigheter eller grupper av sådana behöver därför inte betyda annat än att dessa representerar en förhållandevis större skattekraft.

Under återopande av det anförda tillstyrker jag utredningsmannens förslag att generellt sänka repartitionstalet för fastighetsbeskattningen till 2,5.

I vissa yttranden har ifrågasatts att ge kommunerna ersättning av statsmedel för härav föranledda minskningar i skatteunderlaget. Det har även uttalats, att den föreliggande frågan borde lösas i samband med den kommande ortsavdragsreformen.

I anledning härav får jag erinra om att den begränsade reform som nu föreslås på fastighetsbeskattningsens område blivit avvägd under hänsynstagande till kommunernas bärkraft. Enligt min mening bör därför den föreslagna sänkningen av repartitionstalet inte ge anledning till befogade krav på statsbidrag från kommunernas sida. Vad den kommunala ortsavdragsreformen angår kan framhållas att denna, enligt vad redan förutskickats, torde komma att förbindas med ett statsbidragssystem som under en övergångstid ger kommunerna ersättning för den av reformen föranledda minskningen i skatteunderlaget. Det synes under sådana omständigheter inte finnas anledning att sammankoppla de båda reformerna.

Slutligen vill jag med några ord beröra frågan om den slutliga avvecklingen av fastighetsbeskattningen. Utvecklingen synes gå i den riktningen att en sådan reform bör bli möjlig inom en tämligen nära framtid. I fråga om de särpräglade kommuner, som i högre grad är beroende av fastighetsbeskattningen, torde man emellertid även vid här avsedd tidpunkt få räkna med att en fullständig avveckling skulle föranleda allvarliga problem. En kompensation i någon form till dessa kommuner synes därför böra övervägas, och en särskild utredning i ämnet bör verkställas. Jag vill i detta sammanhang nämna att en hithörande fråga redan är föremål för prövning inom skattelagssakkunniga, nämligen om fördelningen av inkomster av vattenfallsfastighet. I samband med den nyss förutskickade utredningen synes även böra prövas vissa spörsmål av taxeringsteknisk art som uppdragits i några yttranden. Jag syftar särskilt på det förhållandet, att deklaration av sommarstugor o. likn. i annan kommun än hemortskommunen numera är mycket enkel. Detta beror på att det garantibelopp som ligger till grund för fastighetsbeskattningen alltid är högre än det inkomstbelopp som framkommer vid taxering enligt den s. k. villaschablonen. Avskaffas fastighetsbe-

skattningen eller sättes repartitionstalet för denna beskattning lägre än procenttalet för villaschablonen, kan en särskild inkomstberäkning för här avsedda fastigheter åter bli nödvändig. Vid den nu aktuella reformen uppkommer emellertid inte detta problem. Såsom framgår av det följande föreslår jag nämligen, att även procenttalet för villaschablonen bestämmes till 2,5.

IV. Beskattningen för inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter

1. Promemorian

Metoden för inkomstberäkningen m. m.

Utredningsmannen erinrar om att vid inkomsttaxeringen beträffande vissa fastigheter en schablonmetod tillämpas, enligt vilken fastighetens taxeringsvärde ligger till grund för inkomstberäkningen. För en- och tvåfamiljsfastigheter liksom även för fastighet tillhörande bostadsförening och bostadsaktiebolag beräknas sålunda bruttointäkten efter visst procenttal, för närvarande 3, av taxeringsvärdet. För vissa allmännyttiga bostadsföretag finnes en liknande schablonmetod. En höjning av taxeringsvärdet skulle därför enligt utredningsmannen för dessa fastigheter komma att medföra — förutom såsom för andra fastigheter förhöjda garantibelopp — även att inkomsten av fastigheten vid taxeringen till statlig inkomstskatt skulle beräknas till högre belopp. Vid taxeringen till kommunal inkomstskatt däremot skulle — så länge intäktsbeloppet vid den schablonmässiga inkomstberäkningen inte beräknas efter ett högre procenttal än repartitionstalet för fastighetsbeskattningen — inte kunna uppkomma någon skattepliktig inkomst (utöver garantibeloppet). Ökningen av den statliga inkomstskatten kommer på grund av progressiviteten hos denna skatt att bero på storleken av fastighetsägarens övriga inkomster.

Bestämmelserna om schablonmässig inkomstberäkning för vissa fastigheter tillkom år 1953 i fråga om en- och tvåfamiljsfastigheter och år 1954 beträffande fastighet tillhörande bostadsförening, bostadsaktiebolag eller vissa allmännyttiga bostadsföretag. Metoden föreslogs av 1950 års skattelagssakkunniga år 1951. De sakkunniga framhöll bl. a. följande.

Enfamiljsfastigheter innehades av sina ägare inte för att förvärva inkomst utan för att tillfredsställa behovet av bostad. Härutinnan avvek enfamiljsfastigheterna från förvärvskällor i allmänhet; ägaren av enfamiljsfastighet kunde i viss mån likställas med den som förhyrde bostad, men medan hyresgästen fick anses med sin hyra erlagga ränta på fastighetsägarens i hyreshuset nedlagda kapital, så behövde egnahemsägaren inte betala ränta på det av honom i fastigheten nedlagda kapitalet. Med utgångspunkt från att värdet av fastighets nyttjande på lång sikt motsvarades av kostnaderna för innehavet, däri inberäknat skälig ränta på det egna kapitalet, borde

man — för att åvägabringa likställighet mellan hyresgästen och egnahemsägaren — i någon form beskatta den avkastning av det i egnahemsfastigheten nedlagda egna kapitalet, som egnahemsägarna kunde anses åtnjuta genom nyttjandet av fastigheterna. En sådan räntebeskattning borde, på lång sikt sett, ge samma resultat som en beskattning av egnahemsfastighetens hyresvärde. — De sakkunniga föreslog, att sådan beskattning skulle ske därigenom att såsom bruttointäkt av fastigheten skulle upptagas beräknad ränta på fastighetens värde, vilket värde skulle presumeras motsvaras av dess taxeringsvärde; avdrag från denna ränteinkomst skulle medges blott för utbetald ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital och för tomträttsavgäld eller liknande avgäld, som till sin natur står utgiftsräntan nära. Procenttalet för beräkning av bruttointäkten borde enligt de sakkunniga — även om procenttalet inte borde bli föremål för täta växlingar — likväl göras rörligt och fastställas av Kungl. Maj:t. De sakkunniga ansåg att procenttalet med hänsyn till då rådande förhållanden borde beräknas till 3,5.

Sistnämnda procenttal utgjorde emellertid, påpekar utredningsmannen, även skillnadsbeloppet mellan å ena sidan fastighetens hyresvärde beräknat till 6 procent av taxeringsvärdet och å andra sidan summan av andra omkostnader för fastigheter än ränteutgifter, allt uttryckt i procent av taxeringsvärdet. Omkostnaderna beräknades därvid till för värdeminskning 1 procent, för vattenförbrukning, renhållning o. d. 0,5 procent och för reparationskostnader 0,9 procent.

Vid 1953 års riksdag genomfördes därefter förslaget om schablonmässig inkomstberäkning för en- och tvåfamiljsfastigheter. Utredningsmannen framhåller att de lagbestämmelser som antogs av riksdagen i några hänseenden skiljer sig från de sakkunnigas förslag, bl. a. därutinnan att bestämmelserna skall tillämpas såväl för enfamiljsfastigheter som för tvåfamiljsfastigheter och att procenttalet för beräkning av bruttointäkten intogs i lagtexten och fastställdes till 3. Vid procenttalets fastställande togs hänsyn till viss utredning om fastighetsomkostnaderna och 1952 års höjning av taxeringsvärdena. I propositionen rörande denna lagstiftning uttalade departementschefen bl. a. (prop. 1953: 187 s. 25), att ett sådant procenttal borde väljas att den framräknade inkomsten i genomsnitt inte blev högre än den inkomst som framkom vid beräkning enligt dåvarande regler och metoder.

Härefter föreslog, fortsätter utredningsmannen, 1950 års skattelagssakkunniga under hösten 1953, att schablonberäkning av fastighetsinkomst borde införas även i fråga om fastighet som tillhörde bostadsförening eller bostadsaktiebolag eller som ägdes av vissa allmännyttiga bostadsföretag. Vid 1954 års riksdag antogs sådana bestämmelser. Beträffande inkomst av fastighet, tillhörig bostadsförening eller bostadsaktiebolag, ansluter de sig helt till den för en- och tvåfamiljsfastigheter gällande beräkningsmetoden. Bestämmelserna rörande allmännyttiga bostadsföretags fastigheter har inskränkts till att avse sådana företag, som bildats efter den 30 juni 1945, och

har fått en tekniskt sett något olika utformning. — Det förtjänar enligt utredningsmannen framhållas att i propositionen rörande schablonberäkning av fastighetsinkomst för bostadsförening och bostadsaktiebolag (prop. 1954: 37 s. 35) visades att schablonberäkning vid jämförelse med inkomstberäkning enligt då gällande bestämmelser innebar en lindrigare form av beskattning av berörda skattskyldiga.

Härefter redogöres i promemorian för de ändringsförslag till de nu berörda bestämmelserna som framförts vid 1953—1956 års riksdagar. I detta hänseende må ur promemorian återgivnas följande.

Det av 1950 års skattelagssakkunniga år 1954 framlagda förslaget till förenkling av vissa beskattningsregler (SOU 1954: 18) innehöll bl. a. förslag om att vid beräkning av skattskyldigs taxerade inkomst skulle medräknas inkomst av annan fastighet än jordbruksfastighet blott i vad inkomsten översteg 200 kronor; för inkomst av kapital föreslogs en likartad bestämmelse. Förslaget beträffande inkomst av fastighet utgick från det förhållandet att åtskilliga löntagare vid sidan av löneinkomsten har att deklarerera smärre inkomster av egnahemsfastigheter, sommarstugor etc. För att uppnå bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt och vidare för att uppnå en viss förenkling av deklarations- och taxeringsförfarandet syntes — enligt de sakkunniga — det föreslagna bottenavdraget av 200 kronor vara av värde. I den på de sakkunnigas nämnda betänkande grundade propositionen till 1955 års riksdag framlades emellertid inget förslag om bottenavdrag vid beräkning av inkomst av annan fastighet. Departementschefen anförde i propositionen att vid bedömande av de sakkunnigas förslag borde understrykas att man, så länge den särskilda beskattningen av fastighet i kommunalt hänseende bestode, inte nådde någon större effekt med förslaget. Även om i åtskilliga fall den statliga beskattningen av fastighetsinkomsten skulle bortfalla, skulle alltså beskattningen av garantibeloppet för fastighet kvarstå. Med hänsyn härtill och då förslagets verkningar i förenklingshänseende skulle bli relativt begränsade, ansåg departementschefen förslaget inte böra då genomföras. Departementschefen framhöll emellertid att i samband med en eventuell framtida avveckling av den särskilda fastighetsbeskattningen borde förslaget tagas upp till ny prövning i belysning av de förhållanden som då kommer att föreligga. — Däremot anslöt departementschefen sig till de sakkunnigas förslag om ett bottenavdrag från inkomsten av kapital. Emellertid begränsades beloppet av detta bottenavdrag av kostnadsskäl till för ogifta 100 kronor och för äkta makar till sammanlagt 200 kronor; avdraget skulle tillkomma endast fysiska personer. 1955 års riksdag följde propositionen i dessa hänseenden.

Vid tillkomsten år 1953 av bestämmelserna om schablonmässig inkomstberäkning för egnahemsfastigheter m. fl. avslog riksdagen motionsvis framförda förslag om att procenttalet för beräkning av intäkterna skulle fastställas — i stället för till 3 — till 2,5 eller alternativt till 2 (1953 års motioner I: 473 och II: 595). Även vid 1954 och 1955 års riksdagar framfördes liknande förslag (1954 års motioner I: 323, 328 och 329 samt II: 425, 435 och 436 ävensom 1955 års motioner I: 146 och II: 158) utan att de vann riksdagens bifall. 1953 års bevillningsutskott anförde i detta hänseende (betänkande nr 50, s. 12) följande, som återopades även av 1954 och 1955 års bevillningsutskott.

»Det procenttal, som skall ligga till grund för beräkning av bruttointäkten, bör uppenbarligen icke ligga alltför mycket under det, som motsvarar ränte-

utgifterna, då eljest underskott regelbundet skulle uppkomma även å fastigheter, som är belånade i blott normal omfattning. Såsom i propositionen anförts, innebär fastställande av ett procenttal av 3, såvitt de gjorda undersökningarna ger vid handen, att nettointäkten genomsnittligt kommer att motsvara blott 2,4 procent av det egna kapitalet. En sänkning av procenttalet till 2,5 skulle medföra, att nettointäkten skulle motsvara blott 1,23 procent av det egna kapitalet. Därest procenttalet sänktes till 2, skulle nettointäkten uppgå till allenast 0,05 procent av det egna kapitalet. Utskottet finner med hänsyn härtill och på de i propositionen anförda skälen, att det föreslagna procenttalet med hänsyn till rådande förhållanden är väl avvägt, varför utskottet avstyrker de ifrågavarande motionerna I: 473 och II: 595. I propositionen förutsättes, att frågan om procenttalet skall upptagas till nytt övervägande, om mera väsentligt ändrade förhållanden därtill föranleder.»

Vid 1955 års riksdag framfördes i samband med behandlingen av propositionen rörande ovannämnda bottenavdrag vid inkomst av kapital åtskilliga motioner med yrkande om att det av 1950 års skattelagssakkunniga framförda förslaget om bottenavdrag vid beräkning av inkomst av annan fastighet måtte godkännas (motionerna I: 396, 399 och 400 samt II: 492, 493 och 496). Motionerna vann emellertid inte riksdagens bifall. Vid 1956 års riksdag har i motionerna I: 290 och 293 samt II: 224 och 238 föreslagits att i spärstimulerande syfte skulle medges ett avdrag vid beräkning av inkomst av en- och tvåfamiljsfastighet å 200 kronor.

Sistnämnda motioner har avslagits av 1956 års riksdag under dess höst-session.

Utredningsmannens förslag

Utredningsmannen framhåller, att man kan gå olika vägar för att förhindra, att en höjning av taxeringsvärdena medför en höjd nettointäkt. Det procenttal efter vilket fastighetens bruttointäkt beräknas kan nedsättas. Vidare kan taxeringsvärdet reduceras vid inkomstberäkningen. Slutligen kan ändring ske i avdragsbestämmelserna.

Utredningsmannen avvisar emellertid tanken på att reducera procenttalet för inkomstberäkningen och anför härutinnan.

Såsom motiv för att införa bestämmelser om schablontaxering av ifrågavarande fastigheter har anförts att man borde beskatta ränta på egnahemsägares egna i fastigheten nedlagda kapital. Vid en beskattning av beräknad ränta å det egna kapitalet bör räntefoten ansluta sig till det allmänna ränteläget. När 1953 och 1954 års riksdagar fastställde intäkten av schablontaxerad fastighet till 3 procent av taxeringsvärdet, skedde detta också under hänsynstagande till dåvarande ränteläge. Vid nämnda tidpunkt var emellertid ränteläget lägre än det nuvarande. Det torde böra beaktas att (för schablontaxerad fastighet liksom för annan fastighet) avdrag alltid medges för totala beloppet av utgiftsräntorna, även om dessa på grund av ränteläget stigit. Den effektiva förräntningen av det egna kapitalet, vilken vid tidpunkten för schablontaxeringsbestämmelsernas tillkomst av bevillningsutskottet beräknades till 2,4 procent, torde därför på grund av höjningen av utgiftsräntorna ha sjunkit inte obetydligt.

Det nuvarande ränteläget pekar snarast mot en höjning av procenttalet för beräkning av bruttointäkterna av schablontaxerad fastighet. Statsmakterna har emellertid vid upprepade tillfällen givit uttryck åt sin avsikt att snarast

möjligt söka återföra ränteläget till sin tidigare, lägre nivå. Härtill kommer att det vid tillkomsten av bestämmelserna om schablonmässig beräkning av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter uttalades (1953:187 s. 49) att alltför täta ändringar av procenttalet borde undvikas; först då en höjning eller sänkning av den vanliga räntenivån kunde bedömas bli mera varaktig, borde ifrågakomma att ompröva procenttalet för beskattningen av en- och tvåfamiljsfastigheter.

Med hänsyn till dessa förhållanden synes någon höjning av procenttalet inte för närvarande böra ske.

Ovan har refererats ett uttalande vid 1953 års lagstiftning av föredragande departementschefen om att ett sådant procenttal borde väljas att den framräknade inkomsten i genomsnitt inte blev högre än den inkomst som framkom vid beräkning enligt dåvarande regler och metoder. Uttalandet synes inte ha avsett att för all framtid binda inkomstbeskattningen av egnahemsfastigheter m. m. vid 1952 års nivå. Med uttalandet torde allenast ha utsagts att procenttalet borde sättas så att den schablonmässiga inkomstberäkningen genomsnittligt sett inte medförde större inkomstskatt för egnahemsägarna m. fl. än om taxeringen verkställdes enligt äldre metod med hänsyn tagen till *vid taxeringstillfället rådande hyrespris m. m.*

Ej heller alternativet att reducera taxeringsvärdet vid inkomstberäkningen förordas av utredningsmannen. Han framhåller därvid bl. a. att, när vid schablonmässig inkomstberäkning för en- och tvåfamiljsfastigheter m. fl. det egna i fastigheten nedlagda kapitalet beskattas, sker detta genom att beräknad ränta på fastighetens hela värde minskas med utgiftsräntorna. Kvar står då beräknad ränta å egnahemsägarens egna i fastigheten nedlagda kapital. Därvid förutsättes att fastighetens värde är lika med dess taxeringsvärde; någon motbevisning är inte tillåten och skulle — framhåller utredningsmannen — för övrigt motverka schablonmetodens strävan till förenklingar genom schablonisering.

I promemorian åberopas följande departementschefsuttalande i förenämnda proposition 1953:187.

Beträffande taxeringsvärdenas lämplighet såsom grund för beräkning av fastighetsägarens kapital i fastigheterna kan vidare framhållas, att taxeringsvärdena regelmässigt åsattes med viss försiktighet. Sålunda håller sig nivån för de år 1952 åsatta taxeringsvärdena icke oväsentligt under de köpeskillingar, som under senare år betalats och alltjämt betalas för fastigheterna. Någon risk för att ränta kommer att beräknas å ett kapital, som är högre än det verkliga värdet därav, torde därför knappast föreligga. Allmän fastighets-taxering och därmed omprövning av taxeringsvärdena sker vart femte år. I samband därmed anpassas sålunda dessa värden efter inträffade förändringar i prisnivån. Skulle en allmännare nedgång av fastighetspriserna inträffa under en taxeringsperiod, så att saluvärdena tenderar att understiga taxeringsvärdena, kan finnas anledning taga under övervägande att föranstalta om allmän fastighetstaxering redan före utgången av den normala taxeringsperioden.

Utredningsmannen föreslår för sin del att ett särskilt avdrag medges vid beskattningen av inkomst av egnahemsfastighet (en- eller tvåfamiljsfastighet). Rörande avdragets storlek anföres i promemorian bl. a. följande.

En enfamiljsfastighet av genomsnittlig storlek och standard torde för närvarande ha ett taxeringsvärde ej överstigande 40 000 kronor. Den genomsnittliga höjningen av taxeringsvärdena för egnahemsfastigheter kan — såsom framgår av ett tidigare avsnitt av framställningen — beräknas till 1/3 av nuvarande taxeringsvärde. För att nettointäkten av en egnahemsfastighet med ett taxeringsvärde av 40 000 kronor inte skall stiga i samband med höjningen av taxeringsvärdet erfordras ett avdrag av 400 kronor. Det synes därför lämpligt att vid beräkning av inkomst av egnahem ett extra avdrag å 400 kronor medges.

Med det föreslagna avdraget skulle den som äger en enfamiljsfastighet, som f. n. har högre taxeringsvärde än 40 000 kronor, inte erhålla full kompensation. I promemorian framhålles emellertid bl. a. följande.

Kompensationens karaktär av avdrag vid inkomsttaxeringen kommer i viss utsträckning att vara gynnsam för ägare av större egnahemsfastigheter. Avdraget underlättar amorteringar på i fastigheten in-tecknade skulder. Amorteringsförmågan kommer emellertid att öka, inte efter avdragets storlek, utan efter storleken av den på avdraget belöpande statliga inkomstskatten. Storleken av denna skatt beror, förutom på avdragets storlek, även på storleken av den skattskyldiges övriga inkomster. På grund av den statliga inkomstskattens progressivitet kommer ett visst avdrag att ge större skattelättnad i kronor räknat desto större de sammanlagda inkomsterna är. Eftersom ett visst samband finnes mellan bostads- och inkomststandard, torde det kunna förmodas att ägare av egnahem med taxeringsvärde som är högre än genomsnittet i regel genom ett visst avdrag får större skattelättnad än den som äger egnahem av normal storlek och standard.

Beträffande tvåfamiljsfastigheter framhålles i promemorian, att man eventuellt kunde ifrågasätta om inte avdraget för tvåfamiljsfastigheter bör göras större än för enfamiljsfastigheter. Vissa skäl talar emellertid däremot. Schablonmetoden för beräkningen av inkomsten av en- och tvåfamiljsfastigheter får nämligen, enligt utredningsmannen, anses som synnerligen gynnsam för tvåfamiljsfastigheterna, eftersom ena bostadslägenheten i en tvåfamiljsfastighet brukar vara uthyrd. I regel torde ägaren av en tvåfamiljsfastighet själv bebo blott den ena lägenheten. Avdrag syntes behöva medges blott för den av fastighetsägaren själv bebodda lägenheten. Någon särregel för tvåfamiljsfastigheter är därför, enligt utredningsmannen, inte påkallad.

Utredningsmannen anser att avdrag blott skall ifrågakomma beträffande fastighet, som verkligen utnyttjas av fastighetsägaren som helårsbostad. Undantagna från avdragsbestämmelserna bör enligt utredningsmannen i princip vara såväl sommarvillor, sportstugor och jaktstugor som uthyrda egnahemsfastigheter. Emellertid framhålles det, att bestämmelserna bör vara sådana att deklara-tions- och kontrollförfarandet inte onödigtvis kompliceras. Fördenskull har utredningsmannen föreslagit att avdragsbestämmelsen utformas så, att avdrag skall medges blott i fråga om en fastighet samt att den skall vara belägen i den skattskyldiges hemortskommun och inte får vara helt eller till väsentligaste delen uthyrd. Utredningsmannen föreslår att sistnämnda krav skall anses uppfyllt så snart fastighetsägaren i fastigheten

har sitt egentliga hem, även om den av honom disponerade delen av fastigheten värdemässigt understiger fastighetens övriga delar.

Med sådana bestämmelser kommer, påpekar utredningsmannen, det föreslagna avdraget i vissa fall att medges för fastigheter av sommarnöjeskaraktär. Detta avsteg från principerna motiverar utredningsmannen med att bestämmelserna bör vara så enkla och lättillämpade som möjligt.

Härefter beröres i promemorian vissa speciella frågor rörande avdragets konstruktion.

Utredningsmannen föreslår, att samtaxerade äkta makar tillsammans inte får åtnjuta mer än ett avdrag. I vissa fall kan givetvis förekomma att två makar har var sin egnahemsfastighet. I regel torde dock i dessa fall omständigheterna vara sådana att samtaxering av makarna inte bör ske. Om samtaxering likväl sker bör avdraget, framhålles i promemorian, fördelas mellan makarna med hälften av avdraget på vardera maken. Fördelningsregeln synes utredningsmannen ganska självklar och behöver inte inrymmas i författningstexten.

Om fastighet inte innehafts 12 månader eller om beskattningsåret omfattar längre eller kortare tid än helår, bör, framhåller utredningsmannen, avdraget jämkas med hänsyn härtill.

Om egnahemsfastighet har flera ägare bör enligt utredningsmannen sparavdraget fördelas mellan ägarna i förhållande till vars och ens andel i fastigheten och för varje delägare får därefter med hänsynstagande till hans förhållanden prövas huruvida delägaren är berättigad åtnjuta avdrag för den del av de 400 kronorna, som belöper på hans andel i fastigheten.

Vidare framhålles i promemorian, att det föreslagna avdraget i fråga om egnahemsfastighet, som delvis användes i fastighetsägarens egen rörelse, skall medges med fullt belopp utan hinder därav att schablonmetoden för inkomstberäkningen inte tillämpas beträffande hela fastigheten utan blott i fråga om den del, som inte användes i rörelsen.

Utredningsmannen anser vidare, att avdraget skall komma i fråga blott beträffande fysiska personer. Uteslutna från avdrag skulle då bli handelsbolag och kommanditbolag liksom även dödsbon (i fråga om senare beskattningsår än det då dödsfallet inträffade) och andra svenska eller utländska juridiska personer. I promemorian framhålles emellertid, att någon tvekan måhända kan hysas beträffande lämpligheten att från rätten till avdrag utesluta oskifta dödsbon; avgörande synes emellertid vara att i detta hänseende uppnå full överensstämmelse med vad som stadgas om avdrag vid beräkning av inkomst av kapital.

Elt särskilt problem möter i fråga om det föreslagna avdraget skall tillåtas överstiga den nettointäkt av fastigheten, som eljest skulle framkomma. I promemorian framhålles härom.

Det vid beräkning av inkomst av kapital medgivna sparavdraget får enligt bestämmelsen i 39 § 3 mom. kommunalskattelagen inte överstiga ett belopp som svarar mot skillnaden mellan å ena sidan bruttointäkten av

kapital och å andra sidan på sådan inkomst belöpande förvaltningskostnader, ränteavdrag m. m. Bestämmelsen har den innebörden att sparavdraget inte tillåtes skapa underskott eller öka ett redan förut existerande underskott i förvärvskällan, vilket underskott skulle få avräknas från den skattskyldiges övriga inkomster.

Fråga uppkommer då om en motsvarande begränsning bör finnas beträffande avdraget för egnahemsägare. Emellertid föreligger beträffande egnahemsfastigheter i viss mån olikartade förhållanden. Underskott å egnahemsfastigheter är mycket vanliga, särskilt såvitt gäller mera nyförvärvade fastigheter. Vid 1956 års taxering förekom i Norrtälje stad 656 deklarationsbilagor avseende schablontaxerad en- eller tvåfamiljsfastighet i staden. Av dessa bilagor utvisar 178 eller 27 procent underskott. Om taxeringsvärdena å fastigheterna varit en tredjedel högre skulle antalet underskott visserligen ha nedgått men likväl skulle 88 deklarationsbilagor eller 13 procent av totalantalet ha utvisat underskott. Det torde nämligen få anses som fullt normalt att en egnahemsfastighet förvärvas med anlåtande av till största delen lånade medel, vilka sedan undan för undan amorteras, till en början i relativt snabb takt. För egnahemsägaren kommer således i allmänhet, särskilt de första åren, dels ränteutgifterna vara så höga att de överstiger ett belopp motsvarande 3 procent av fastighetens taxeringsvärde, dels ock amorteringskyldigheten att vara betungande.

En begränsning av avdraget till sådana fastigheter som inte utvisar underskott skulle därför komma att innebära att avdraget förmenas de egnahemsägare, som har det största behovet av en skattelättnad. Det föreslagna avdragets syfte att den höjda taxeringsnivån inte skall bereda egnahemsägaren ökade svårigheter synes komma att på en väsentlig punkt förfelas om bestämmelserna utformas så att relativt nybyggda och nyförvärvade egnahem ställdes utan möjlighet att utnyttja avdraget.

På grund härav föreslås att avdraget skall medges oberoende av om fastigheten lämnar över- eller underskott.

Emellertid föreslås en viss begränsning i avdragsrätten. Bruttointäkten av egnahemsfastighet beräknas till 3 procent av taxeringsvärdet. Detta innebär att för fastigheter, vilkas taxeringsvärde understiger 13 400 kronor, kommer bruttointäkten att understiga 400 kronor. Utredningsmannen förordar, att avdraget inte bör få överstiga bruttointäkten av förvärvskällan.

De ifrågasatta bestämmelserna om avdrag från inkomst av egnahemsfastighet föreslås skola tillämpas första gången vid 1958 års taxering, då de nya taxeringsvärdena kommer att ligga till grund för beräkningen av inkomst av egnahemsfastigheter.

2. Remissyttrandena

Det övervägande flertalet av de myndigheter och organisationer som yttrat sig över utredningsmannens förslag anser att åtgärder bör vidtagas i syfte att förhindra att en allmän höjning av taxeringsvärdena vid 1957 års allmänna fastighetstaxering medför ökad statlig inkomstskatt för egnahemsägarna. Endast två länsstyrelser och överståthållarämbetet har ifrågasatt lämpligheten av de föreslagna åtgärderna.

Länsstyrelsen i Västerbottens län anser sig sålunda inte kunna tillstyrka utredningsmannens förslag om ett extra avdrag för egnahemsägare. Länsstyrelsen framhåller, att den som ämnar uppföra en- eller tvåfamiljshus eller önskar förbättra sådan byggnad erhåller fördelaktiga lånevillkor genom kungörelsen den 30 juni 1948 (nr 546) om egnahemslån och förbättringslån. Vidare framhålles att den skatthöjning, varom fråga är, torde kunna betraktas som så måttlig, att den bör kunna bäras av vederbörande fastighetsägare utan särskild kompensation. Skatthöjningen beräknas av länsstyrelsen till 100 à 200 kronor om repartitionstalet för fastighetsbeskattningen fastställles till 2,5. Enligt länsstyrelsens uppfattning är hyreskostnaderna för egnahemsägare relativt låga. Egnahemsägaren synes därför — även med hänsyn tagen till den väntade skatthöjningen — såsom en i jämförelse med den som förhvir bostad gynnad person. Även egnahemsfastigheternas värdestegring bör enligt länsstyrelsen beaktas. Eventuell kompensation åt egnahemsägaren för en på grund av taxeringsvärdets höjning inträdd stegring av bostadskostnaden bör därför regleras i annan ordning än beskattningsvägen.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anför liknande synpunkter men finner sig dock kunna tillstyrka det föreslagna avdraget som en engångsföreteelse vid 1958 års taxering. Länsstyrelsen anför därom.

Måhända kan det synas försvarligt, att under ett eller annat år tillåta ett avdrag av föreslagen typ för att på detta sätt mildra övergången till ett högre — låt vara i och för sig rättvist skatteläge.

Godtages avdraget såsom en övergångsanordning, torde emellertid statsmakterna böra inställa sig på att detta vid första lämpliga tillfälle bör avskaffas. Länsstyrelsen vill allvarligt ifrågasätta, om icke avdraget bör kunna avvecklas redan i samband med att de kommunala ortsavdragen höjas.

Skall villaägareavdraget motiveras såsom ett förtida, förhöjt ortsavdrag, hade det måhända rätteligen bort konstrueras icke såsom ett statligt utan såsom ett kommunalt avdrag. Ehuru skäl skulle kunna anföras för detta alternativ anser länsstyrelsen dock, att utredningsmannens förslag är att föredraga, då detta nu icke medför några problem om kompensation åt kommunerna för minskat skatteunderlag.

Överståthållarämbetet hävdar att anledning i och för sig icke finnes vidtaga åtgärder av föreslagen art.

I övriga remissyttranden, i den mån de berör även frågan om villaägarnas beskattning, tillstyrkes eller lämnas utan erinran att åtgärder vidtages i syfte att lämna kompensation för den höjda inkomstbeskattning, som eljest skulle inträda som en följd av en uppgång av taxeringsvärdena vid 1957 års allmänna fastighetstaxering. Flertalet remissinstanser ansluter sig till förslaget att kompensationen skall erhålla formen av ett avdrag vid inkomstberäkningen. Denna uppfattning har sålunda statskontoret, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kristianstads, Skaraborgs, Värmlands, Västernorrlands och Jämtlands län, Landsorganisationen i Sverige, näringslivets skattelelegation, Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska landskom-

munernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Svenska sparbanksföreningen, Svenska stadsförbundet, Sveriges fastighetsägareförbund, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges skogsägareföreningars riksförbund, Sveriges villaägareförbund och Taxeringsnämndsordförandenäs riksförbund. Även ett flertal av de genom vederbörande länsstyrelses försorg hörda kommunerna tillstyrker utredningsmannens förslag i huvudsak. Därjämte godtages detta förslag av länsstyrelserna i Jönköpings, Kalmar och Malmöhus län, ehuru med viss tvekan.

Länsstyrelsen i Kalmar län framhåller, att avdragets syfte närmast är skattelindrande och har sin grund däri att inkomstskatten är för hög. Eftersom avdraget därjämte, enligt länsstyrelsens uppfattning, skulle komplicera taxeringsarbetet och försvåra likformigheten i beskattningen, ifrågasätter länsstyrelsen om inte i första hand en mera allmän sänkning av inkomstskatten bör ifrågakomma.

Länsstyrelsen i Jönköpings län anför.

Det kan emellertid ifrågasättas om inte floran av schablonavdrag vid taxeringen på detta sätt kommer att växa ut till ett alltför stort och invecklat system. De olika avdragen — för vilka delvis olika regler skola gälla — torde inte bli lätta för allmänheten att hålla reda på. Man har ännu inte sett hur de år 1955 beslutade, med förenklingssynpunkter motiverade schablonavdragen utfalla vid deklaration och taxering, men det synes inte uteslutet att avdragen, om de nu utökas med ännu ett, få en sådan omfattning att det med tiden kan bli nödvändigt att — just ur förenklingssynpunkt — avskaffa dem.

Möjligen kan det också invändas att väl stora förmåner på detta sätt skulle beredas exempelvis en gift person som har både inkomst av kapital och äger en villafastighet. En sådan person skulle få dubbla schablonavdrag, vardera å 400 kronor, vilket kan synas högt vid jämförelse med beskattningen av andra förvärvskällor och föranledda anspråk på liknande avdrag där. Det torde också få medges att inkomsten av en villafastighet, sådan den beräknas enligt den nuvarande schablonmetoden, rätteligen borde föras under förvärvskällan inkomst av kapital — och sålunda medföra endast enkelt schablonavdrag — såsom också skett med inkomsten av uthyrd lägenhet i bostadsföreningshus. Emellertid skulle då icke det verkliga syftet med det nu föreslagna avdraget uppnås, varför en sådan omläggning inte lär vara i detta sammanhang aktuell.

Länsstyrelsen i Malmöhus län tvekar mellan det av utredningsmannen föreslagna avdraget och en sänkning av det procenttal efter vilket bruttointäkten av en- och tvåfamiljsfastigheter beräknas. Länsstyrelsen anför.

Av utredningsmannen anförda principiella betänkligheter mot en sänkning av procenttalet för inkomstberäkningen synes icke böra tillmätas avgörande betydelse eftersom fastighetskapitalet faktiskt kräver direkta utgifter, reparationer etc., som saknar motsvarighet beträffande andra kapitaltillgångar. För att motverka den väntade höjningen av taxeringsvärdena är en justering på inkomstsidan onekligen den mest effektiva. Om man emellertid lägger huvudvikten på det sparfrämjande syftet synes ett schablonavdrag vara att föredraga. Länsstyrelsen vill med sistnämnda motivering icke motsätta sig ett schablonavdrag med föreslaget belopp.

Möjligheten att uppnå önskad kompensation åt egnahemsägaren genom att sänka procenttalet för beräkningen av inkomsten av fastigheten förordas av *kammarrätten, riksskattenämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Västmanlands, Gävleborgs och Norrbottens län* samt *Tjänstemännens centralorganisation*.

Överståthållarämbetet framhåller, att det föreslagna avdraget enligt ämbetets uppfattning inte är förenligt med grundsatsen om likformighet och rättvisa vid taxeringen olika skattskyldiga emellan. Mot förslaget talar dessutom det förhållandet att det strider mot principen att avdrag vid beräkning av inkomst av förvärvskälla inte får ske för kapitalkostnad. Om avsteg från denna princip skulle göras allenast beträffande visst slag av inkomst måste åtgärden vara föranledd av mycket starka skäl av taxeringsteknisk eller annan art. Några sådana skäl har, enligt ämbetet, inte förebragts. Ämbetet framhåller att avdragets sparfrämjande verkan inte kan förutses och att avdraget torde komma att medföra betydande taxeringstekniska svårigheter. Efter att ha påpekat vissa andra brister i förslaget anför ämbetet följande.

På anförda skäl avstyrker överståthållarämbetet bestämt det föreslagna sparavdraget vid annan fastighet. Om bostadssparandet anses böra stödjas torde detta böra ske genom andra och mera effektiva åtgärder än skattefria avdrag vid taxeringen, vilka äro i princip främmande för vårt skattesystem.

Om syftet med det föreslagna sparavdraget i själva verket är att förhindra att egnahemsägarna genom den väntade höjningen av taxeringsnivån få en ökad skattebelastning, synes det vara att föredraga att procenttalet vid inkomstberäkningen i stället nedsättes. Ehuru en sådan åtgärd, som utredningsmannen också påpekat, i och för sig icke torde vara sakligt motiverad med hänsyn till bl. a. den höjning av den allmänna hyresnivån, som skett sedan schablontaxeringen infördes, är den likväl att föredraga från deklara-tions- och taxeringssynpunkt.

Kammarrätten anser att hinder inte bör möta mot att ompröva procenttalet vid inkomstberäkningen. Kammarrätten anför härom följande efter att ha redogjort för utredningsmannens skäl mot en sänkning av procenttalet.

Detta resonemang kunde möjligen anses riktigt, i och för sig, om den räntenivå, som är bestämmande för taxeringsvärdena å dessa fastigheter, vore identisk med den allmänna räntenivån. Så synes emellertid icke vara fallet. Detta framgår redan därav att, ehuru den allmänna räntenivån stigit, man likväl torde ha att räkna med, såsom i promemorian förutsattes, en höjning av taxeringsnivån för dessa fastigheter. Förklaringen härtill torde till i varje fall icke oväsentlig del ligga däri, att taxeringsvärdet skall motsvara allmänna saluvärdet och att köpare av sådana fastigheter, oavsett den stigande räntenivån, av skilda anledningar varit beredda att betala högre priser för fastigheterna, vilket, omvänt, betyder att de nöjt sig med en lägre förräntning av sitt i fastighet av sådant slag investerade kapital.

Enbart det allmänna ränteläget torde icke kunna tillmätas avgörande betydelse för hur procenttalet för schablonberäkningen rätteligen bör bestämmas. Vid tillkomsten av bestämmelserna om schablonberäkning av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter förutsattes, att denna beräkningsmetod icke skulle leda till annat resultat av inkomstberäkningen, på lång sikt sett, än

för övriga slag av annan fastighet, varav inkomsten fortfarande skulle beräknas efter dittills gällande beräkningsmetod. Det synes också i hög grad angeläget, att till begränsning av de olägenheter, som alltid måste bli en följd av två parallellt tillämpade, olika metoder för beräkning av samma slag av inkomst, schablonmetoden, så långt möjligt, så anpassas efter inkomstberäkningen för övrig annan fastighet, att icke, på längre sikt sett, två helt skilda inkomstnivåer uppstå. Den naturliga och vid schablonberäkningens införande avsedda metoden för en sådan anpassning lär vara justering, i erforderlig utsträckning, av procenttalet för schablonberäkningen. Vid en sådan justering lär böra beaktas icke endast verkan av en förväntad höjning av den allmänna taxeringsnivån för en- och tvåfamiljsfastigheter, utan även å ena sidan den höjning av hyresnivån, som på senare tid inträffat på grund av genomförda generella hyreshöjningar, samt de höjningar av hyresnivån, vilka kunna tänkas bli en följd av en eventuell liberalisering av hyresmarknaden, som för närvarande är under övervägande, och å andra sidan den ökning av fastighetsomkostnaderna, som på senare tid ägt rum. Sedan genom en sådan anpassning av procenttalet för schablon-taxeringen likställighet nåtts, så långt möjligt, i fråga om inkomstberäkningen på längre sikt sett mellan de olika slagen av fastigheter på basis av 1957 års taxeringsnivå, lär anledning saknas att enbart på grund av utfallet av den nu pågående fastighetstaxeringen för det ena eller andra slaget av fastighet göra något avsteg från denna likställighet.

Av skäl, som tidigare utvecklats, skulle kammarrätten vilja förorda en omprövning av det procenttal, efter vilket schablontaxeringen av inkomsten av dessa fastigheter nu sker, under hänsynstagande till de efter fastställande av detta procenttal inträffade ändringar i förhållanden, som kunna inverka på procenttalets höjd. I detta sammanhang vill kammarrätten icke underlåta att framhålla, att det procenttal, efter vilket omkostnad i form av värdeminskning därvid beräknats, möjligen numera kan finnas lågt bland annat med hänsyn till den snabba tekniska utvecklingen på bostadsbyggandets område och den i viss mån kvalitetsförsämrande rationalisering, som därvid lär ha förekommit i synnerhet beträffande en- och tvåfamiljsfastigheter. I vart fall vill kammarrätten ifrågasätta, huruvida icke även vid en av en måttlig förhöjning av värdeminskningsavdraget betingad förkortning av den beräknade livslängden det procenttal, efter vilket reparationskostnaderna beräknats vid fastställande av procenttalet för schablonberäkning, är lågt vid nu rådande höga kostnadsläge för reparationer. Båda dessa omkostnadsposter lära, enligt sakens natur, genomsnittligt ställa sig i relation till byggnadskubiken högre för en- och tvåfamiljsfastigheter än för större hyreshus. Det synes därför kammarrätten icke osannolikt, att en omprövning av procenttalet för schablonberäkning av intäkten av en- och tvåfamiljsfastigheter skulle giva anledning till nedsättning av detsamma.

Riksskattenämnden samt länsstyrelserna i Västmanlands, Gävleborgs och Norrbottens län föreslår att procenttalet för inkomstberäkningen fastställas till 2,5. *Riksskattenämnden* anför.

I den mån syftet med de föreslagna åtgärderna är att förhindra, att den väntade höjningen av taxeringsnivån skall komma att få ogynnsamma ekonomiska konsekvenser för flertalet fastighetsägare, bör detta syfte enligt riksskattenämndens mening hellre tillgodoses genom att procenttalet vid inkomstberäkningen sänkes till 2,5 eller till samma belopp som repartitions-talet. Ur taxerings- och deklarationssynpunkt blir resultatet av en dylik

åtgärd utan tvekan mer tillfredsställande än den av utredningsmannen föreslagna.

Om procenttalet vid inkomstberäkningen av en- och tvåfamiljsfastigheter sänkes till 2,5 kan detta medföra, att verkningarna av den höjda taxeringsnivån icke helt undanröjes utan att en viss mindre höjning sker av bruttointäkterna för de fastigheter, varom här är fråga. Den ökning av skatteutgifterna för egnahemsägarna, som en dylik åtgärd skulle kunna medföra, synes emellertid bliva obetydlig. Det bör även beaktas att, sedan schablontaxeringen för en- och tvåfamiljsfastigheter införts, en höjning av den allmänna hyresnivån tillkommit, som icke påverkat inkomstberäkningen av de schablontaxerade fastigheterna. Detta kan i och för sig tala för att en dylik mindre skattehöjning är berättigad. I detta sammanhang vill riksskatte-nämnden även fästa uppmärksamheten på att det vid taxeringen beräknade värdet av t. ex. jordbruksarbetares bostadsförmån höjts i anledning av förändringarna i den allmänna hyresnivån.

En sänkning av procenttalet vid inkomstberäkningen skulle visserligen, såsom utredningsmannen understrukt, innebära att man avlägsnar sig från principen att räntefoten på egnahemsägarens i fastigheten nedlagda kapital bör ansluta sig till det allmänna ränteläget. Emellertid är det just detta som på ett eller annat sätt måste ske — och så är i realiteten fallet även om man konstruerar lagstiftningen såsom ett »sparavdrag» — om man vill motverka den höjning av den statliga inkomstkatten, som i fråga om schablontaxerade fastigheter blir följden av högre taxeringsvärden. Man kan ej heller helt bortse från att procenttalet för dessa fastigheter ej torde hava bestämts uteslutande med hänsyn till det allmänna ränteläget utan också med visst beaktande av andra faktorer.

Tjänstemännens centralorganisation anser att, innan definitiv ställning till procenttalets höjd tages, det bör klarläggas hur fastighetsomkostnaderna och den allmänna hyresnivån utvecklats efter det att schablontaxeringen beslutades. Vidare framhålles av organisationen vissa skäl för att det föreslagna avdraget bestämmas, icke till ett belopp i kronor, utan i procent på taxeringsvärdet. Det procenttal som därvid borde ifrågakomma utgör 0,75. Enklast är då att den schablonberäknade bruttointäkten av en- och tvåfamiljsfastigheter bestämmas till 2,25 procent.

De principiella anmärkningar mot förslaget som framförts — även av vissa remissinstanser som ansett sig på grund av omständigheterna inte böra motsätta sig det föreslagna avdraget — går i regel ut på att ett avdrag med den föreslagna konstruktionen icke verkar likformigt och strider mot de förenklingssträvanden i fråga om deklara-tions- och taxeringsförfarandet som framkommit under senare år.

Så t. ex. framhåller *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* att, medan avvecklingen av fastighetsbeskattningen innebär att den direkta beskattningen bättre anpassas efter skatteförmågeprincipen, så innebär det föreslagna avdraget för egnahemsägare, att man i annat hänseende avlägsnar sig från denna grundsats. *Riksskatte-nämnden* framhåller bl. a. att taxeringsarbetet genom det föreslagna avdraget kompliceras och anför.

Genom införandet av schablonavdrag vid förvärvskällan kapital samt schablontaxering vid förvärvskällan annan fastighet ha betydande förenklingar

åstadkommit i såväl taxerings- som deklarationsförfarandet. De åtgärder utredningsmannen föreslagit synas få en helt motsatt effekt. De deklara-tionsformulär (nr 6 b resp. 2 b) som användas för en- och tvåfamiljsfastig-heter samt för sommarstugor, belägna i annan kommun än hemortskom-mun, äro ytterst förenklade. Därest garantibeloppet på sätt utredningsman-nen föreslagit kommer att understiga procentalet för inkomstberäkningen, måste såväl nettointäkt som procentavdrag (= garantibelopp) redovisas å blanketterna. Såsom reglerna för sparavdraget utformats i förslaget, torde även en relativt vidlyftig förklarande text erfordras å de deklarations-blanketter, där inkomst av ifrågavarande slag av fastigheter redovisas, inte minst med hänsyn till att åtskilliga fastigheter, för vilka schablontaxeringen är tillämplig, avses skola vara undantagna från sparavdraget. Reglerna om förlust av sparavdraget vid flyttning till annan kommun och om uppdel-ning av avdraget på flera ägare respektive reduktion av detsamma, när fast-ighet innehafvs mindre än ett helt kalenderår eller då avdraget överstiger den schablonmässigt beräknade intäkten av fastigheten, äro också ägnade att komplicera blanketterna. Riksskattenämnden finner sålunda att de av utredningsmannen föreslagna åtgärderna komma att få till följd, att redan vunna och åsyftade lättnader i deklarations- och taxeringsförfarandet till viss del bortfalla.

Länsstyrelserna i Jönköpings, Västmanlands, Gävleborgs och Västernorr-lands län anför liknande synpunkter.

Länsstyrelsen i Stockholms län erinrar om att, därest repartitionstalet sänkes till 2,5, d. v. s. till ett tal som är lägre än den schablonberäknade bruttointäkt, ägare av sådana en- och tvåfamiljsfastigheter som är belägna i annan kommun än ägarens hemortskommun kan bli beskattade i först-nämnda kommun inte bara för garantibelopp för fastigheten utan därut-över även för inkomst av fastigheten. Därav framtvings ett omständligt arbete genom att det för fastigheten yrkade avdraget för räntor och dylikt måste kontrolleras inte blott såsom hittills av taxeringsnämnden i fastig-hetsägarens hemortskommun utan även av taxeringsnämnden i den kom-mun där fastigheten är belägen. Länsstyrelsen påpekar att enbart inom Värmdö fögderi vid 1956 års taxering för 22 000 sommarstugor och dylikt taxering åsattes allenast för garantibelopp.

Det av utredningsmannen föreslagna a v d r a g s b e l o p p e t, 400 kronor, har i allmänhet accepterats av de remissinstanser, som tillstyrkt eller lämnat utan erinran förslaget att genom ett extra avdrag vid inkomsttaxeringen be-reda egnahemsägarna kompensation för de höjda taxeringsvärdena. I några yttranden framförs dock andra förslag.

Landsorganisationen i Sverige anser att man inte bör bestämma avdraget till visst belopp i kronor, enär detta skulle medföra orättvisor, i det att ett nytt och svåröverskådligt progressivitetselement infördes i skattesystemet. Landsorganisationen föreslår i stället att avdraget bestämmes till 0,75 pro-cent av taxeringsvärdet. Ett sålunda beräknat avdrag skulle ge full kompen-sation vid en genomsnittlig höjning av taxeringsvärdet med en tredjedel.

Även *länsstyrelsen i Kristianstads län* uttalar sig för ett procentuellt av-drag men med viss maximering och föreslår att avdraget skall beräknas till en procent av taxeringsvärdet, dock högst till 400 kronor.

Sveriges villaägareförbund föreslår en kombination av avdrag, nämligen dels ett avdrag å en procent av taxeringsvärdet för att kompensera egnahe-
ägarna för förhöjningen av taxeringsvärdet och dels ett avdrag å 400 kronor
för ägare av mindre egnahe (taxeringsvärde å högst 60 000 kronor) såsom
en uppmuntran av egnahe-sparandet. För den händelse detta förslag inte
skulle vinna beaktande tillstyrker förbundet det i utredningspromemorian
framlagda förslaget med den jämkningen att avdragsbeloppet, för att bättre
tillgodose egnahe-sägarna inom samtliga storleksgrupper, höjes till 600 kro-
nor. Förbundet anför bl. a. följande.

Villaägareförbundet får därför föreslå ett lämpligt procentavdrag i 3 %
schablonen beträffande en- och tvåfamiljsfastigheterna. Storleken av detta
procentavdrag bör beräknas med hänsyn till att någon genomsnittlig skatte-
ökning på grund av taxeringsvärdenas höjning icke bör komma till stånd.
Om taxeringsvärdena höjas med i genomsnitt 35 % bör avdraget sättas till
0,8 procentenheter av taxeringsvärdena, vilket bör kunna avrundas till 1 %.
Denna avrundning torde bl. a. kunna motiveras med att fastigheter under
20 000 kronors taxeringsvärde enligt direktiven för fastighetstaxeringsarbetet
kommer att höjas med i genomsnitt 50 %.

Härigenom vinnes även, att man låter compensationen för taxeringsvärde-
nas höjning, åsyftande oförändrad genomsnittlig skatt, verka just på den
faktor där skattehöjningen slår igenom, nämligen schablonen för inkomst-
skattens beräkning. Metoden har härigenom en bestämd fördel framför det
av utredningsmannen i utredningens avsnitt III föreslagna sparavdraget,
vilket icke har något direkt sammanhang med skattehöjningen på grund av
taxeringshöjningen. Till sin verkan blir sparavdraget mera svårt att beräkna.

Invändningar har framförts mot vissa av förslagets detalj-
bestämmelser.

Länsstyrelsen i Malmöhus län anser att avdrag bör medges för alla fastig-
heter, som vid inkomsttaxeringen omfattas av den för en- och tvåfamiljsfas-
tigheter avsedda schablonmetoden för inkomstberäkningen, och anför.

Länsstyrelsen anser det däremot vara nödvändigt att bevara enhetligheten
i beskattningsreglerna så att, därest en ändring vidtoges, denna skall gälla
samtliga de fastigheter, vilka för närvarande omfattas av schablonregeln. Ett
sönderbrytande av schablonen skulle medföra åtskilliga taxeringstekniska
olägenheter och i väsentlig grad innebära ett steg tillbaka i förenklingssträ-
vandena inom beskattningen. Länsstyrelsen kan icke heller i sak finna utred-
ningsmannens motivering för ett undantagande av vissa fastigheter företrä-
desvis de s. k. sommarvillorna från den avsedda skattelättnaden vara befo-
gad. I yttrande år 1952 över det då föreliggande förslaget till schablonregelns
införande framhöll länsstyrelsen att räntebesättning av investeringar i en-
familjshus men ej av investeringar i lyxbilar eller lustjakter är resultatet av
en ren skälighetsbedömning som reellt sett innebär en misskreditering i skat-
tehänseende av vissa levnadskostnader. Det nu föreliggande förslaget skär-
per betydelsen av denna principiella invändning dels i och för sig genom höj-
ningen av taxeringsvärdena och dels genom den ifrågasatta regeln att som-
marvillor vid statlig beskattning skall behandlas strängare än egnahe-
men. Just jämförelsen med förvärvskällan kapital — där sparavdraget skall höjas
— hade bort föranleda utredningsmannen att göra en annan avvägning. En-
ligt länsstyrelsens förmenande leder nämligen 1952 års ränteresonemang som
grund för schablonregeln närmast fram till att all fastighetsbeskattning i den
nya schablonregelns form är en form av kapitalbeskattning.

Länsstyrelsen vidhåller sin mening att schablonregeln måste uppfattas som en rent praktisk angelägenhet och kan därför icke godta utredningsmannens ståndpunkt beträffande sommarvillornas behandling vid statlig taxering.

Även *kammarrätten, riksskattenämnden, överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Kalmar och Västernorrlands län* anser, att de nu berörda begränsningarna i den föreslagna avdragsrätten kan utgå.

Kammarrätten framhåller i sitt yttrande att svårigheter kan befaras uppstå vid tillämpningen av förslaget avdragsbestämmelser. Bl. a. befarar *kammarrätten* att kravet på att egnahemsfastigheten inte får vara helt eller till väsentligaste delen uthyrd kommer att leda till tolkningssvårigheter. Även *länsstyrelsen i Jönköpings län* vänder sig mot detta krav.

Däremot vill länsstyrelsen ifrågasätta om inte undantaget för fastighet, som varit helt eller till väsentligaste delen uthyrd, borde kunna utgå. Det skulle nämligen ur taxeringssynpunkt vara en påtaglig fördel om avdraget alltid kunde anknytas till sådana fastigheter, för vilka inkomsten beräknas enligt schablonmetoden. Genom undantaget vinnes inte sådan överensstämmelse, varjämte tvistigheter kunna uppkomma, exempelvis när i en tvåfamiljsvilla den av ägaren bebodda lägenheten är mycket liten i förhållande till den uthyrda lägenheten. Ur den synpunkt, varmed schablonavdraget motiveras i promemorian — sparandesynpunkten — är det för övrigt svårt att finna någon grund för undantaget. Det sparande, som äger rum genom amorteringar på en uthyrd villafastighet, synes vara lika förtjänt av uppmuntran genom sparavdrag som sparandet i en av ägaren bebodd fastighet. Det blir ju dessutom inte fråga om mer än *en*, i hemortskommunen belägen fastighet, varför undantaget mycket sällan torde få betydelse.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför liknande synpunkter.

Enligt förslaget skulle i vissa fall det för egnahemsägare avsedda avdraget komma att medges för sommarvilla o. dyl. som är belägen inom fastighetsägarens hemortskommun. *Länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kristianstads och Norrbottens län* anser att detta förhållande icke är tillfredsställande och att bestämmelserna bör utformas så, att avdrag icke skall kunna medges för sommarvillor och andra dylika fastigheter, som inte är att anse som egnahemsfastigheter i inskränkt mening.

Den föreslagna bestämmelsen att avdrag skall få åtnjutas endast av fysisk person har mött vissa gensagor. *Kammarrätten* och *Svenska sparbanksföreningen* anser att avdragsrätten bör utsträckas till oskift dödsbo. *Kammarrätten* befarar därjämte att begränsningen även i övrigt kan komma att medföra vissa komplikationer, genom att locka till diverse transaktioner mellan å ena sidan aktiebolag och handelsbolag m. fl. juridiska personer och å andra sidan delägare i bolaget för att komma i åtnjutande av avdrag.

I utredningspromemorian förutsattes att det för egnahemsägare avsedda avdraget skall medgivas även om avdraget skulle medföra eller öka ett underskott å fastigheten. *Länsstyrelsen i Södermanlands län* anför härom följande.

Länsstyrelsen anser för sin del, att avdrag bör medgivas, om garanti-beloppet beräknas till tre procent av taxeringsvärdet. En sänkning av pro-

centsatsen till två och en halv procent skulle i och för sig innebära en skattelindring av sådan omfattning, att det finns anledning taga under övervägande, om avdrag för underskott då bör ifrågakomma.

Sveriges lantbruksförbund och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* är av den uppfattningen, att det föreslagna avdraget för egnahemsägare bör medgivas även vid beräkning av jordbruksfastighet. Lantbruksförbundet anför därom.

I den allmänna diskussionen har framförts önskemål om neutralisering av de höjda taxeringsvärdena även ifråga om inkomst- och förmögenhets-skatt liksom kvarlåtenskaps- och arvsskatt och stämpelavgifter. Fastän enligt förbundets uppfattning den medförda sänkningen av repartitionstalet synes missgynna jordbrukarna mer än ägare av en- och tvåfamiljsfastigheter, har utredningsmannen i sitt förslag föreslagit neutralisering av denna höjning till allenast annan fastighet i form av en- och tvåfamiljsfastigheter. Det vill dock förefalla som om jordbruksfastighet, redovisad enligt kontantprincipen, är lika missgynnad, då några möjligheter till vinstreglerande dispositioner icke finnas. För övriga jordbruk är de starkt begränsade. Det är visserligen sant, att egnahemsfastighetens bruttointäkt är direkt avhängig av det högre taxeringsvärdet men även jordbruksfastighetens hyresvärde påverkas av den värdestegring, som träffar jordbruksfastigheter. Det utvisar den successiva ökningen av schablonvärdena för värdering av bostadsförmån på jordbruksfastighet. För de mindre jordbruksfastigheterna särskilt torde gälla, att skillnaden i karaktär är obetydlig mellan dem och egnahemsfastigheter av den typ, utredningsmannen avser. Lantbruksförbundet hemställer därför, att sparavdraget tillerkännes även jordbruksfastighet.

Tjänstemännens centralorganisation ifrågasätter — under åberopande av organisationens år 1952 avgivna yttrande över det av 1950 års skattelags-sakkunniga framlagda förslaget om beskattning av en- och tvåfamiljsfastigheter enligt en förenklad schablonmetod — om icke de för en- och tvåfamiljsfastigheter gällande grunderna för inkomstberäkningen borde tillämpas även beträffande jordbruksfastigheter.

3. Departementschefen

1957 års fastighetstaxering väntas medföra en höjning av taxeringsvärdena för en- och tvåfamiljsfastigheter med genomsnittligt en tredjedel. I den föreliggande promemorian framlägges förslag till åtgärder i syfte att i skälig mån förhindra att de höjda taxeringsvärdena leder till en ökad statlig inkomstskatt för de berörda fastighetsägarna.

Anledningen till att en väntad lyftning av taxeringsvärdena även får effekt i fråga om beräkningen av den statliga inkomstskatten för egnahemsägare är ju att bruttointäkten av sådan fastighet numera skall beräknas till 3 procent av taxeringsvärdet. En höjning av detta värde resulterar sålunda i en ökning även av bruttointäkten av fastigheten. Såsom av den tidigare redogörelsen framgår har utredningsmannen övervägt olika tänkbara tekniska metoder för att åstadkomma den önskade reduceringen av statsskat-

ten. För egen del har utredningsmannen förordat att ett särskilt avdrag å 400 kronor skall medges vid beskattningen av egnahemsfastighet. I fråga om beloppets storlek framhåller utredningsmannen att detsamma är så avvägt, att nettointäkten av en egnahemsfastighet med ett nuvarande taxeringsvärde å 40 000 kronor icke skall stiga vid en höjning av taxeringsvärdet med en tredjedel. Då avdraget avvägs i förhållande till vad som är erforderligt för att åstadkomma full kompensation i fråga om egnahem av genomsnittlig storlek och standard kommer givetvis ägare av mindre egnahem att bli något överkompenserade. Å andra sidan kommer enfamiljsfastigheter, som har högre taxeringsvärde än 40 000 kronor, att få vidkännas en viss höjning av intäkten.

I och för sig kan goda skäl anföras för att använda den av utredningsmannen anvisade metoden med ett särskilt egnahemsavdrag. Emellertid kommer detta, såsom framgår av det anförda, att verka ojämnt även inom området för vad som är att beteckna som egnahem, villor och tvåfamiljsfastigheter av normal typ. Vidare kompliceras frågan rent taxeringstekniskt om man, såsom jag föreslagit i ett föregående avsnitt, genomför en sänkning av repartitionstalet från 4 procent till 2,5 procent. Utredningsmannens förslag förutsätter att det nuvarande procenttalet 3 skall bibehållas för den schablonmässiga beräkningen av bruttointäken. Såsom jag redan i annat sammanhang nämnt skulle den situationen då uppkomma att garantibeloppet blir lägre än intäkten enligt villaschablonen. Riksskattenämnden har i sitt remissyttrande påpekat att detta förhållande skulle medföra en komplicering av deklara-tions- och taxeringsförfarandet. Jag delar denna uppfattning och vill för egen del tillägga att ett genomförande av utredningsmannens förslag säkerligen skulle medföra att inkomstberäkningen för de schablontaxerade fastigheterna, i synnerhet för de som ligger i annan kommun än hemortskommunen, skulle förefalla de skattskyldiga onödigt invecklad.

Vid övervägande av frågan har jag funnit att man, trots de betänkligheter av principiell natur som man kan hysa mot en sådan åtgärd, nu bör nedsätta procenttalet för villaschablonen från 3 till 2,5. Härigenom skulle samma procenttal komma att gälla såväl vid bestämmandet av fastighetens garantibelopp som vid uträknandet av fastighetens bruttointäkt.

Den föreslagna nedsättningen av procenttalet för beräkningen av bruttoinkomsten skulle emellertid inte hindra att vid en höjning av taxeringsvärdena med omkring 35 procent bruttointäkten av en egnahemsfastighet likväl ökar något. Denna konsekvens kan för det stora flertalet fastigheter undvikas om sänkningen av procenttalet kombineras med ett avdrag av den typ som utredningsmannen föreslagit. Jag förordar därför i sådant syfte ett extra avdrag å 200 kronor. Detta avdrag synes dock böra begränsas till sådana en- och tvåfamiljsfastigheter, som användes som bostad för ägaren.

Hur nettointäkten av villafastigheter påverkas av de föreslagna åtgärderna — alltså en sänkning av procenttalet för villaschablonen från 3 till 2,5 och införandet av ett extra avdrag å 200 kronor — framgår av följande

uppställning, i vilken till jämförelse jämväl medtagits uppgifter rörande den verkan utredningsmannens förslag skulle haft.

Nuvarande taxeringsvärde	Ökning (+) eller minskning (-) av fastighetsinkomsten vid en höjning av taxeringsvärdet med 35 procent:	
	Enligt utredningsmannens förslag	Enligt propositionsförslaget
15 000.....	- 244	- 145
20 000.....	- 190	- 125
30 000.....	- 85	- 88
40 000.....	+ 20	- 50
50 000.....	+ 125	- 13
55 000.....	+ 176	+ 5
75 000.....	+ 386	+ 80
100 000.....	+ 650	+ 175
130 000.....	+ 965	+ 287

Siffrorna i tabellen utvisar endast ändringarna i den nettointäkt som ligger till grund för beräkningen av statlig inkomstskatt. För ett överslag rörande den totala skatten måste hänsyn jämväl tagas till den sänkning av repartitionstalet, varom jag tidigare framlagt förslag. Då den föreslagna sänkningen av repartitionstalet kompenserar för en 60-procentig höjning men taxeringsvärdena å villafastigheter i genomsnitt kommer att höjas med endast cirka 35 procent, kommer uppenbarligen en sänkning av den kommunala inkomstskatten för dessa fastigheter att äga rum.

Den höjning av nettointäkten tabellen utvisar för fastigheter med högre taxeringsvärden torde sålunda i stor utsträckning komma att neutraliseras.

Det extra avdraget har i promemorian avsetts skola ifrågakomma blott beträffande fastighet som användes av ägaren såsom stadigvarande bostad. En konsekvens härav blir att avdrag endast kommer att medgivas för fastighet i fastighetsägarens hemortskommun men däremot icke för fastighet i annan kommun. I vissa fall skulle dock avdraget komma att medges även för t. ex. sommarnöjesfastighet nämligen när denna är belägen i vederbörandes hemortskommun och han där icke har annan villafastighet. För avdragsrätt skulle även gälla det villkoret att fastigheten icke får vara helt eller till väsentligaste delen utthyrd, något som skulle kräva viss kontroll av taxeringsmyndigheterna. Med den av utredningsmannen föreslagna uppläggningsen av avdragsbestämmelserna skulle vidare rätten till avdrag i samband med förvärv av och flyttning till fastighet i annan kommun komma att uppskjutas intill dess den nya kommunen blir vederbörandes hemortskommun, d. v. s. i vissa fall mer än ett år.

De nämnda olägenheterna synes i huvudsak kunna undvikas om såsom förutsättning för avdragsrätt i stället anges, att fastighetsägaren skall vara mantalsskriven på fastigheten antingen för året näst före taxeringsåret eller ock för taxeringsåret. Detta innebär, för att taga ett exempel, att avdragsrätt

vid 1958 års taxering regelmässigt kommer att föreligga för sådan ägare av en- och tvåfamiljsfastighet som varit bosatt å fastigheten antingen den 1 november 1956 eller samma datum 1957. Särskilt undantag för uthyrda fastigheter synes då överflödigt. Ej heller torde någon särregel för äkta makar behövas.

I de fall bruttointäkten jämkas på grund därav att fastigheten förvärvats eller avyttrats under beskattningsåret eller på grund därav att beskattningsåret omfattar annan tid än 12 månader, torde motsvarande jämkning av avdragsbeloppet böra ske.

Har fastighet flera ägare, bör avdragsbeloppet fördelas mellan ägarna i förhållande till varje delägares andel i fastigheten. Huruvida delägare är berättigad åtnjuta avdrag för den del av avdragsbeloppet, som belöper på honom, får därefter prövas med hänsyn till hans mantalsskrivningsförhållanden.

Utredningsmannen har — under hänvisning till de bestämmelser som gäller beträffande det extra avdrag som medges vid beräkning av inkomst av kapital — föreslagit att från avdragsrätt skulle uteslutas alla juridiska personer således även oskifta dödsbon. I likhet med vissa remissinstanser finner jag tillräckliga skäl icke föreligga att göra undantag för oskifta dödsbon. Jag förordar sålunda att avdragsrätten utsträcker till att omfatta jämväl dessa, därvid såsom förutsättning för avdrag skall gälla att någon av delägarna mantalsskrivits å fastigheten.

De nu förordade åtgärderna har, på sätt utredningsmannen föreslagit, begränsats till de fastigheter som avses i 24 § 2 mom. kommunalskattelagen, d. v. s. en- och tvåfamiljsfastigheter. Någon anledning att nu ändra motsvarande bestämmelser för fastigheter, som tillhör bostadsföreningar m. fl. (24 § 3 och 4 mom.), anser jag inte föreligga. Beträffande värdet av bostadsförmån å jordbruksfastighet vill jag påpeka att detta värde skall beräknas med ledning av i orten gällande hyrespris och sålunda inte står i direkt förhållande till taxeringsvärdet å fastigheten.

V. Avdrag från inkomst av kapital

1. Promemorian

I promemorian påpekas, att det föreslagna avdraget för villafastigheter kommer att överstiga avdraget vid beräkning av inkomst av kapital. Sistnämnda avdrag uppgår till för makar gemensamt 200 kronor och för annan skattskyldig 100 kronor. Eftersom avdraget för egnahemsägare merendels torde tillkomma skattskyldig som är gift, kan sägas att sistnämnda avdrag är dubbelt så stort som avdraget vid beräkning av inkomst av kapital. Det kunde måhända i detta sammanhang övervägas huruvida inte det från inkomst av kapital medgivna avdraget borde fördubblas så att det kom att

uppgå för makar gemensamt till 400 kronor och för annan skattskyldig till 200 kronor.

Avgörande för en sådan höjning synes enligt promemorian bli storleken av det skattebortfall för stat och kommun, som kan beräknas bli följden. I samband med 1955 års lagstiftning om bl. a. sistnämnda avdrag beräknades detta (prop. 1955:59 s. 118) medföra ett skattebortfall av 16 milj. kronor för staten och 12 milj. kronor för kommunerna. Med ledning av 1950 års skattelagssakkunnigas beräkningar rörande skattebortfallet för bottenavdrag vid inkomst av kapital (samma prop. s. 61) beräknar utredningsmannen att en fördubbling av avdraget medför ett skattebortfall av ytterligare högst 12 milj. kronor för staten och 10 milj. kronor för kommunerna. Utredningsmannen erinrar emellertid om att det föreslagna avdraget för egnahemsägare inte skulle ifrågakomma för sommarvillor, sportstugor och andra en- eller tvåfamiljsfastigheter, som är belägna i annan kommun än fastighetsägarens hemortskommun. En höjning av taxeringsvärdena skulle emellertid även för dessa fastigheter komma att medföra högre nettointäkter och därmed högre skatteintäkter för det allmänna; skattebortfallet vid en fördubbling av det från inkomst av kapital medgivna bottenavdraget torde i viss mån kompenseras härav.

Utredningsmannen föreslår att det extra avdraget från inkomst av kapital fördubblas från och med 1958 års taxering.

2. Remissyttrandena

Utredningsmannens förslag har i princip *tillstyrkts eller lämnats utan erinran* av statskontoret, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Västernorrlands och Jämtlands län, Landsorganisationen i Sverige, näringslivets skattedelegation, Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska landstingsförbundet, Sveriges fastighetsägareförbund och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

Svenska sparbanksföreningen anser, under åberopande av bl. a. gällande maximigränser i fråga om avdrag för premier för kapitalförsäkringar o. dyl., det befogat att bottenavdraget vid beräkning av inkomst av kapital höjes till 600 kronor för makar och till 300 kronor för annan skattskyldig.

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller att bankspararna lidit förluster genom penningvärdets fall och att dessa förluster överstigit det på bank insatta kapitalets förräntning. Länsstyrelsen anser att det därför måste framstå såsom obilligt och orättvist för den enskilde spararen, att han ändå blir beskattad för räntan. En total skattefrihet för ränteinkomster finner länsstyrelsen dock sannolikt komma att medföra ett för stat och kommun alltför stort skattebortfall. Länsstyrelsen föreslår i stället en bestämmelse av innehåll, att fysisk person tills vidare, så länge penningvärdet undergår fortsatt försämring, erhåller ett sparavdrag från inkomst av ränta å bankmedel med belopp motsvarande räntan, dock högst 800 kronor.

Sveriges lantbruksförbund och *Sveriges skogsägareföreningars riksförbund* har intet att erinra mot den i promemorian föreslagna höjningen av ifrågavarande avdrag men uttalar att avdraget bör konstrueras så, att det verkligen medför ett ökat sparande och inte tillfälle till ökad konsumtion.

Avstyrkanden av utredningsmannens förslag föreligger i några yttranden. *Kammarrätten* anser det föreslagna avdraget för egnahemsägare och bottenavdraget från inkomst av kapital inte äga så nära inbördes sammanhang att de beloppsmässigt är avhängiga av varandra. *Kammarrätten* tillägger.

Såsom en önskvärd bieffekt av det extra avdraget vid beräkning av inkomst av kapital har andragits, att avdraget skulle kunna vara ägnat att verka sparfrämjande. Om någon sådan effekt därav kan förväntas, har ännu icke kunnat utrönas. Det förefaller dock, som om andra faktorer, bland annat penningvärdets utveckling, åtminstone för närvarande skulle vara av dominerande inflytande på sparandet. Om likväl det skulle anses önskvärt att på beskattningens område vidtaga åtgärder för främjande av det sparande i mindre omfattning, som närmast beröres av förslaget, synas dessa bättre ägnade att tjäna det avsedda syftet, om de direkt inriktas på uppmuntrande av så kallat nysparande.

Under återopande av bristande sammanhang mellan det för egnahemsägare föreslagna avdraget och avdraget från inkomst av kapital avstyrker även *överståthållarämbetet*, *länsstyrelsen i Kristianstads län*, *Svenska landskommunernas förbund* och *Svenska stadsförbundet* förslaget i denna del. Sistnämnda förbund tillägger att det skattebortfall, som på grund av den föreslagna förhöjningen av avdraget skulle uppkomma för kommunerna inte är av så ringa omfattning att man helt kan bortse därifrån.

Länsstyrelserna i Gävleborgs och Norrbottens län samt *Tjänstemännens centralorganisation*, som avstyrkt det av utredningsmannen föreslagna avdraget för egnahemsägare, avstyrker jämväl utredningsmannens förslag i nu ifrågavarande del.

I några yttranden föreslås viss ändring i avdragets konstruktion. *Länsstyrelsen i Västernorrlands län* anför härom.

Länsstyrelsen vill emellertid påpeka en inadvartens i avdragets nuvarande konstruktion vid jämförelse med vad utredningsmannen föreslagit skola gälla för sparavdraget på villafastigheter. Det senare avdraget föreslås skola åtnjutas från på visst sätt beräknad bruttointäkt, i följd varav underskott å förvärvskällan kan uppstå eller öka till följd av avdraget. Vid beräkning av inkomst av kapital gäller däremot, att sparavdraget icke får medföra att underskott uppstår. Det synes rimligt att även i senare fallet sparavdraget får utnyttjas i den mån *bruttointäkten* därtill förslår.

Länsstyrelsen i Västmanlands län anför liknande synpunkter.

Landsorganisationen i Sverige, som tillstyrkt utredningsmannens förslag i nu förevarande hänseende, berör även frågan om avdrag för försäkringspremier m. m. Organisationen erinrar om att den tidigare uttalat sig för en

höjning av schablon- och maximiavdragen för sådana premier. Höjningen av sjukförsäkringsavgifterna utgör enligt organisationen ytterligare ett motiv för sådan höjning. Organisationen föreslår därför att avdragen höjes med en tredjedel.

3. Departementschefen

Enligt beslut av 1955 års riksdag har under åren 1955 och 1956 prövats ett särskilt system för premiering av det frivilliga sparandet. Avsikten med denna sparform har varit att genom en kontant premie stimulera till ökat banksparande. Ehuru premiesparandet i och för sig fått stor anslutning torde det numera stå ganska klart att det extra nysparande, som härigenom framkommit, icke är av den storleksordning att statsmakterna bör binda sig för en fortsatt premiering i denna form.

I stället synes det naturligt att det fortsatta stödet åt sparandet ges genom en höjning av de schablonavdrag som från och med beskattningsåret 1956 tillämpas vid beskattning av inkomst av kapital. Dessa avdrag uppgår för närvarande till 100 kronor för ensamstående skattskyldiga och till 200 kronor för gifta skattskyldiga. Utredningsmannen har från sina utgångspunkter föreslagit en fördubbling av avdraget.

Flertalet av de i ärendet hörda remissinstanserna har i princip tillstyrkt att en höjning av avdraget nu genomföres. Vid bestämmandet av avdragets storlek bör enligt min mening hänsyn tagas till att den kontanta premiering av sparandet som ägt rum under de båda senaste åren bortfaller. För att inom ramen för detta avdrag kunna uppmuntra nysparandet bland de mindre inkomsttagarna är det uppenbarligen angeläget att avdraget tages till så pass stort att skälig marginal finns för att från beskattning fritaga även ränteinkomsten på nysparandet. En ökning med 200 kronor för gifta och 100 kronor för ogifta, som utredningsmannen föreslagit, torde icke vara tillräcklig för att tillgodose detta syfte. Många mindre sparare skulle vid en sådan avvägning av avdragsbeloppet icke kunna påräkna någon nämnvärd skattelindring för de ränteinkomster som belöper på det nya sparande, som han kan prestera utöver redan gjort botten sparande. Jag vill i detta sammanhang nämna att en familj som helt utnyttjat premiesparandets möjligheter nu har ett banktillgodohavande å 4 000 kronor. För ensamstående uppgår motsvarande belopp till 2 000 kronor. Med nuvarande ränteläge skulle ett avdrag med 600 kronor för gifta och med 300 kronor för ensamstående innebära att avkastningen på ett kapital av ca 14 000 kronor för gifta och 7 000 kronor för ogifta skulle bli skattefria. Sättes gränsen vid dessa kapitalbelopp synes rimlig hänsyn ha tagits till behovet att kunna premiera nysparandet bland den stora massan av småsparare. Med hänvisning till det nu sagda vill jag tillstyrka att det skattefria bottenbeloppet för kapitalinkomst bestämmes till 600 kronor för gifta och 300 kronor för ogifta. Med utgångspunkt från de av utredningsmannen verkställda beräkningarna kan skattebortfallet vid ett genomförande av detta förslag uppskattas till 22 milj. kronor för staten och 17 milj. kronor för kommunerna.

VI. Förslag om ändring av 5 § 4 mom. kommunalskattelagen

I 5 § 4 mom. kommunalskattelagen stadgas, att skattefrihet i vissa fall föreligger för byggnad (resp. med varandra sammanhängande byggnader), vars värde understiger 500 kronor. Bestämmelsen avser sådan byggnad som är belägen å mark tillhörig annan än byggnadens ägare. Av 6 § 2 mom. kommunalskattelagen framgår vidare att taxering inte skall ske av sådan byggnad.

Den bestämmelse, som nu finnes intagen i 5 § 4 mom. kommunalskattelagen, tillkom genom beslut av 1920 års riksdag. Frågan hade aktualiserats av kammarrätten i dess yttrande över de år 1917 framlagda kommunalskatteförslagen. I nämnda yttrande (prop. 1920: 191 s. 433) påpekade kammarrätten, att ett rent praktiskt intresse bjöd, att anteckningar om mindre värdefulla byggnader å annans mark och deras värden inte belastade längderna. Kammarrätten framhöll att fastighetsskatten för sådana fastigheter inte skulle uppgå till nämnvärda belopp och föreslog införandet av en undantagsbestämmelse, motsvarande den som nu återfinnes i 5 § 4 mom. kommunalskattelagen. Såsom exempel på byggnader som skulle omfattas av bestämmelsen angav kammarrätten lusthus, lekstugor och byggnader i koloniträdgårdar.

Beloppsgränsen 500 kronor kvarstår oförändrad sedan bestämmelsens tillkomst. Anmärkas bör måhända att värdegränsen 500 kronor såsom uttryck för en obetydlig fastighet synes ha inkommit i skattelagstiftningen första gången i 1897 års bevillningsförordning, som innehöll stadgande om befrielse under viss förutsättning från fastighetsbevillning för innehavare av lägenhet med tillhörande åbyggnad, då lägenhetens huvudsakliga värde utgjordes av åbyggnaden och ej översteg 500 kronor.

I sitt yttrande över förslaget till sänkning av repartitionstalet för fastighetsbeskattningen aktualiserar *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* den i 5 § 4 mom. kommunalskattelagen givna undantagsbestämmelsen samt anför.

På grund av 500-kronorsregeln har man vid tidigare allmänna fastighetstaxeringar i allmänhet kunnat underlåta att taxera s. k. kolonistugor. Dessa byggnader torde emellertid numera regelmässigt hava så högt saluvärde, att de icke längre kunna uteslutas från taxering. Emellertid skulle åsättande av ett taxeringsvärde på exempelvis 1 000 eller 1 500 kronor för en kolonistuga endast medföra ett helt obetydligt skatteuttag. Däremot skulle en sådan taxering komma att orsaka betydande besvär dels för ägaren vid deklarationens avgivande dels för skattemyndigheterna vid kontroll av deklarationen och vid taxeringens påförande. Länsstyrelsen tillåter sig på grund härav föreslå, att den ifrågavarande värdegränsen i 5 § kommunalskattelagen höjes, förslagsvis till 2 000 kronor. Det synes önskvärt, att denna ändring må kunna tillämpas redan vid 1957 års allmänna fastighetstaxering.

Departementschefen

I likhet med länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län finner jag det påkallat med en höjning av ifrågavarande värdegräns. För att tillgodose det ursprungliga syftet med bestämmelsen — d. v. s. att från beskattning undantaga mindre byggnader å annans mark t. ex. kolonistugor o. dyl. — torde det i och för sig vara tillräckligt att höja gränsen till det av länsstyrelsen föreslagna beloppet 2 000 kronor. Godtages den tidigare förordade sänkningen av repartitionstalet från 4 procent till 2,5 procent skulle emellertid ett värde av 2 000 kronor endast motsvara ett garantibelopp av 50 kronor (2,5 % av 2 000 kr.). Med hänsyn till de regler om avjämning till jämna hundratal kronor, som numera skall tillämpas vid framräknandet av den beskattningsbara inkomsten, torde en höjning av beloppet till åtminstone 3 000 kronor icke föranleda nämnvärt skattebortfall. Jag tillstyrker sålunda att den ändringen vidtages i 5 § 4 mom. kommunalskattelagen att den däri angivna befrielsen från skatteplikt skall gälla byggnad, vars värde understiger 3 000 kronor. Den höjda gränsen bör, på sätt länsstyrelsen föreslagit, tillämpas redan vid 1957 års allmänna fastighetstaxering.

VII. Höjning av beloppen för skattefri förmögenhet och kvarlåtenskap

1. Gällande rätt

Statlig förmögenhetsskatt och kvarlåtenskapsskatt utgår f. n. efter följande skiktskalor.

Statlig förmögenhetsskatt		Kvarlåtenskapsskatt	
Beskattningsbar förmögenhet kr.	Skatt i %	Kvarlåtenskap kr.	Skatt i %
— 50 000	—	— 50 000	—
50 100— 100 000	0,5	50 100— 70 000	5
100 100— 150 000	0,8	70 100— 100 000	10
150 100— 200 000	1,0	100 100— 200 000	15
200 100— 400 000	1,3	200 100— 300 000	20
400 100— 1 000 000	1,6	300 100— 500 000	25
1 000 100—	1,8	500 100— 1 000 000	30
		1 000 100— 2 000 000	35
		2 000 100— 5 000 000	40
		5 000 100—	50

Dessa skiktskalor bestämdes av 1953 års riksdag (prop. nr 213; BevU 50). Dessförinnan gällde de skatteskalor som fastställdes i samband med antagandet år 1947 av förordningarna om statlig förmögenhetsskatt och om kvarlåtenskapsskatt. Dessa ursprungliga skatteskalor hade som gräns för skattepliktens inträde 30 000 kronor. I samband med höjningen av denna

gräns till 50 000 kronor företogs även i övrigt en justering nedåt av skatteskalorna, utom beträffande de högsta skikten.

Vid beräkning av skattepliktig förmögenhet skall fastighet upptagas till det taxeringsvärde, som gäller för fastigheten vid beskattningsårets utgång. Även i skattepliktig kvarlåtenskap ingående fast egendom skall i regel upptagas till sitt taxeringsvärde.

2. Arvsskattesakkunnigas förslag

För att bedöma den förmögenhetsökning som kan väntas till följd av en efter 1957 års fastighetstaxering höjd taxeringsnivå för fastigheter, torde — framhåller de sakkunniga — de vid Stockholmsmötet gjorda uttalandena vara en god utgångspunkt. I den mån höjning av fastighets värde blir större än det rekommenderade procenttalet, torde detta främst äga samband med att taxeringen för fastigheten varit väl låg enligt nuvarande taxeringsnivå. Innehavare av en sådan fastighet har under en följd av år erlagt lägre skatt än han rätteligen skolat göra, om fastigheten varit riktigt taxerad. En höjning utöver procenttalen innebär således i allmänhet att rättelse skedde av ett tidigare missförhållande.

Vid mötet har, fortsätter de sakkunniga, rekommenderats olika höjningar för jordbruksfastighet och annan fastighet och olika höjningar för olika grupper av annan fastighet. Höjningen av annan fastighet är genomgående betydligt lägre än höjningen av jordbruksfastighet. Då man överväger möjligheten att i vissa hänseenden undanröja återverkningarna vid förmögenhetsskatten av den höjda fastighetstaxeringsnivån, ligger det närmast till hands att utgå från ägare av jordbruksfastighet, som ju drabbas av den största höjningen. De sakkunniga har därför i första hand undersökt förmögenhetsställningen för ägarna av familjejordbruk och de förmögenhetsökningar, som kan väntas inträda genom den förestående höjningen av jordbruksfastigheternas taxeringsvärden. Om skatteskalen vid förmögenhetsskatten bestämmes så, att dessa jordbrukare efter fastighetstaxeringen inte utsättes för skärpt beskattning, följer därav automatiskt att ägare av egna hem och liknande fastigheter i allmänhet inte heller drabbas av skärpt beskattning. Tvärtom kommer dessa skattskyldiga att erhålla en något större skattelättnad än som är motiverad enbart av hänsyn till den höjda taxeringsnivån för dessa fastigheter. Förslaget medför självfallet även en skattelättnad för ägare av hyreshus och liknande fastigheter. En annan oundviklig följd, framhåller de sakkunniga, skulle bli att förmögenhetsägare, som har sina tillgångar placerade annorledes än i fastighet, erhåller en skattelindring som inte heller är motiverad ur de synpunkter, varom nu är fråga.

De sakkunniga har för att erhålla material för en bedömning av storleken av den justering av skatteskalorna som erfordras gjort vissa beräkningar om genomsnittlig storlek av nettoförmögenheten hos innehavare av jordbruk av olika storlek. Material till dessa beräkningar har de sakkunniga

hämtat från jordbruksräkningen år 1951, den år 1955 tryckta utredningen angående »Jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1952», den årliga statistiken »Skattetaxeringarna samt fördelningen av inkomst och förmögenhet» m. m. Vidare har undersökts hur dessa genomsnittliga förmögenheter kan beräknas komma att genomsnittligt påverkas av 1957 års fastighetstaxering. Resultatet av dessa undersökningar åskådliggöres av följande tabell.

Brukningsenheternas storlek efter åkerareal	Före 1957 års fastighets-taxering		Efter 1957 års fastighets-taxering	
	Genomsnittligt taxeringsvärde, kr	Genomsnittlig nettoförmögenhet, kr	Genomsnittligt taxeringsvärde, kr	Genomsnittlig nettoförmögenhet, kr
2— 5 hektar	15 300	21 000	24 900	30 600
5— 10 »	25 900	34 000	39 100	47 200
10— 20 »	41 000	50 300	59 800	69 100
20— 20 »	55 600	65 300	79 500	89 200
20— 30 »	65 500	75 600	93 000	103 100
30 »	80 600	90 300	114 500	124 200
30— 50 »	99 900	109 000	141 000	151 000
50 »	133 800	135 200	198 600	200 000
50—100 »	180 800	171 500	277 000	267 700

De sakkunniga framhåller att, såsom tidigare angivits, skalan vid förmögenhetsskatten bör utformas på så sätt att i första hand ägare av jordbruk med 10—20 hektar åker och en för trakten normal skogsareal, s. k. basjordbruk, inte drabbas av skattehöjning till följd av den höjda taxeringsnivån för jordbruksfastighet. Då den genomsnittliga nettoförmögenheten för ägarna av basjordbruken till följd av den nya fastighetstaxeringen ökas från 50 300 kronor till 69 100 kronor (jfr tablån), betyder detta att det skattefria beloppet måste höjas från 50 000 kronor till i vart fall 70 000 kronor.

Vid bedömning av behovet av längre gående åtgärder har de sakkunniga tagit hänsyn till förändringen av den genomsnittliga uträknade förmögenhetsskatten för självägande jordbrukare till följd av fastighetstaxeringen. Dessa förändringar, beräknade dels med oförändrad skattepliktsgräns och dels med denna gräns bestämd till 70 000 kronor, 75 000 kronor resp. 80 000 kronor, framgår av denna uppställning.

Brukningsenheternas storlek efter åkerareal	Genomsnittlig förmögenhetsskatt före 1957 års fastighetstaxering, kr	Skatteökning (+) eller skatteminskning (—) efter 1957 års fastighetstaxering			
		Skattepliktsgräns kronor			
		50 000	70 000	75 000	80 000
10— 20 hektar	1	+ 94	— 1	— 1	— 1
20 »	76	+ 120	+ 20	— 5	— 30
20— 30 »	128	+ 147	+ 47	+ 22	— 3
30 »	201	+ 243	+ 143	+ 118	+ 93
30— 50 »	322	+ 338	+ 238	+ 213	+ 188
50 »	532	+ 618	+ 518	+ 493	+ 468
50—100 »	865	+ 1 165	+ 1 065	+ 1 040	+ 1 015

De sakkunniga framhåller, att ett skattefritt belopp å 70 000 kronor medför en obetydlig skattehöjning för sådana ägare av basjordbruk, som före den nya fastighetstaxeringen redovisade en nettoförmögenhet överstigande 50 000 kronor. Vidare medför detta alternativ en höjning för ägaren av ett genomsnittligt jordbruk med en åkerareal av 20—30 hektar, s. k. normjordbruk. De sakkunniga anför vidare följande.

Ett skattefritt belopp å 75 000 kronor skulle enligt tabellen medföra en mindre skattesänkning även för ägare av ett genomsnittligt 20 hektars jordbruk, d. v. s. vid övre gränsen för basjordbruken, och alltså även för dem vilkas nettoförmögenhet före den nya fastighetstaxeringen översteg 50 000 kronor. Vidare skulle detta alternativ medföra att skattehöjningen för ett genomsnittligt normjordbruk begränsades till ett obetydligt belopp.

Vad slutligen angår det tredje alternativet, d. v. s. ett skattefritt belopp å 80 000 kronor, skulle detta medföra ej blott en viss skattelättnad för alla ägare av basjordbruk utan även en obetydlig skattelättnad för ägare av genomsnittliga normjordbruk. För ägare av större normjordbruk skulle detta alternativ medföra att förmögenhetsskatten skulle öka endast obetydligt. Således skulle för ägare av ett jordbruk om 30 hektar — normjordbrukens övre gräns — om skattepliktsgränsen bibehölls oförändrad, den nya fastighetstaxeringen medföra en skatteskärpning av 243 kronor, medan skärpningen icke uppgår till mer än 93 kronor, därest gränsen för skattskyldighet bestämmes till 80 000 kronor.

Beträffande egna hem och liknande fastigheter har man, såsom tidigare angivits, att vid den pågående fastighetstaxeringen räkna med en genomsnittlig höjning av gällande taxeringsvärden med en tredjedel. Om det skattefria beloppet bestämmes till 80 000 kronor, erhålla ägare av egna hem och liknande fastigheter därigenom som regel en större skattelättnad än som är motiverad enbart av hänsyn till den antagna höjningen av taxeringsnivån för dessa fastigheter. Endast om fastigheten i fråga om storlek och standard går utöver det för sådana fastigheter normala, eller om fastigheten ingår i en större förmögenhet torde skattehöjningar kunna inträffa.

Vad slutligen angår hyresfastigheter har man för fastigheter med taxeringsvärden mellan 30 000 kronor och 200 000 kronor att utgå från en höjning om cirka 15 procent av gällande taxeringsvärden. Med skattepliktsgränsen bestämd till 80 000 kronor torde för ägare av hyresfastighet skatteskärpning icke inträda, om fastigheten ingår i en förmögenhet av måttlig storlek. I annat fall synes anledning icke förefinnas att eliminera fastighetstaxeringens verkningar.

De sakkunniga har, med hänsyn till förslaget provisoriska natur, enats om att några ändringar i skatteskalen inte nu borde föreslås utöver höjning av bottenbeloppet. Från denna utgångspunkt har, framhålls det i promemorian, inom de sakkunniga hävdats *å ena sidan* att det skattefria bottenbeloppet borde sättas högre än 80 000 kronor i syfte att därigenom i större utsträckning undanröja verkningarna av de höjda taxeringsvärdena jämväl för fastighetsägare med större förmögenhet än som motsvarar det genomsnittliga normjordbruket och *å andra sidan* att man i nuvarande läge inte hade anledning sätta det skattefria beloppet så högt som 80 000 kronor, då även med ett lägre tal basjordbruken torde helt frias från skattehöjning. De sakkunniga har emellertid enats om att föreslå, att det skattefria botten-

beloppet vid förmögenhetsskatten för närvarande bör bestämmas till 80 000 kronor. Härvid har bl. a. beaktats, att fråga nu är allenast om ett provisorium, varför de sakkunniga velat i görligaste mån undvika att ingå på frågor av mer principiell betydelse för att icke härigenom föregripa sitt slutliga ställningstagande. Vid sådant förhållande — understryker de sakkunniga — är det tydligt, att de i sitt slutliga förslag kan komma att föreslå en annan skattepliktsgräns än den nu angivna.

Den föreslagna höjningen av skattepliktsgränsen innebär från och med 1958 års taxering befrielse från skatt för förmögenheter under 80 000 kronor och en skatteminskning om 150 kronor för förmögenheter över 80 000 kronor.

Skattebortfallet för staten genom den av de sakkunniga föreslagna höjningen av det skattefria beloppet har i promemorian beräknats till 20 miljoner kronor. Höjningen av taxeringsvärdena vid 1957 års fastighetstaxering beräknas emellertid i och för sig medföra en ökning av förmögenhetsskatten å ungefär samma belopp.

De sakkunniga föreslår vidare, att med hänsyn till det sammanhang, som föreligger mellan förmögenhetsskatten och kvarlåtenskapsskatten, den föreslagna höjningen av skattepliktsgränsen vid förmögenhetsskatten — på sätt tidigare skett — åtföljes av en motsvarande höjning av gränsen för beräkning av kvarlåtenskapsskatt.

De sakkunniga beräknar att denna ändring kommer att medföra en årlig minskning i kvarlåtenskapsskattens avkastning med omkring två miljoner kronor. Därvid har emellertid inte hänsyn tagits till verkningarna av de höjda taxeringsvärdena.

Slutligen föreslås i promemorian att den föreslagna ändringen av skattepliktsgränsen åtföljes av en motsvarande ändring av deklarationspliktsgränsen enligt 22 § 1 mom. punkt 4 taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

3. Remissyttrandena

Arvsskattesakkunnigas förslag har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av Göta hovrätt, statskontoret samt länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Skaraborgs, Värmlands och Västernorrlands län, därvid i regel ändringens provisoriska karaktär understrukits.

Kammarrätten ställer sig tveksam till om lagstiftningsåtgärder bör vidtagas redan innan man kan överblicka resultatet av 1957 års allmänna fastighetstaxering. Då förslaget emellertid på grund av sina relativt ringa verkningar inte allvarligt föregriper frågans slutliga lösning, vill kammarrätten dock inte avstyrka, att detsamma som ett provisorium antages i avvaktan på en mera allsidig prövning av förmögenhetsskattens utformning.

Länsstyrelsen i Västmanlands län anser sig inte kunna tillstyrka att skat-

telättnaden åvägbringas på det sätt de sakkunniga föreslagit. Länsstyrelsen förordar i stället en metod med ett särskilt schablonavdrag å 30 000 kronor från fastighets taxeringsvärde vid förmögenhetsberäkningen.

4. Departementschefen

Det av arvsskattesakkunniga framlagda förslaget innebär en höjning av de skattefria bottenbeloppen för förmögenhet och kvarlåtenskap från 50 000 kronor till 80 000 kronor. Den föreslagna ändringen är, såsom också de sakkunniga framhållit, ett provisorium för tiden intill dess de sakkunniga framlagt sitt slutliga betänkande och statsmakterna på grundval därav tagit ställning till frågan om reformer på ifrågavarande beskattningsområden. Med hänsyn till att slutgiltigt förslag bör kunna framläggas redan till 1958 års riksdag och det alltså är fråga om en kortvarig anordning, torde de sakkunnigas provisoriska förslag — oaktat det i vissa avseenden inte kan betraktas som helt tillfredsställande — dock kunna godtagas. Jag tillstyrker sålunda att skattepliktsgränsen höjes till 80 000 kronor.

VIII. Departementschefens hemställan

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) förordning angående ändrad lydelse av 10 § och 11 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt;

3) förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 (nr 581) om kvarlåtenskapsskatt; samt

4) förordning om ändrad lydelse av 22 § 1 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

Föredragande departementschefen hemställer, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Lennart Skoglund

Bihang

Utredningsmannens förslag

Utkast

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas att 25 § 3 mom., 39 § 3 mom. och 47 § kommunalskattelagen samt anvisningarna till 47 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

25 §.

3 mom. I fråga om fastighet, för vilken intäkten skall beräknas enligt 24 § 2 eller 3 mom., må avdrag icke göras för andra omkostnader än för ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt tomträttsavgäld eller liknande avgäld.

(Föreslagen lydelse)

25 §.

3 mom. I fråga om fastighet, för vilken intäkten skall beräknas enligt 24 § 2 eller 3 mom., må avdrag *utöver vad som stadgas i nästföljande stycke* icke göras för andra omkostnader än för ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt tomträttsavgäld eller liknande avgäld.

För fastighet, som avses i 24 § 2 mom. må, i fråga om tid då fastigheten icke varit helt eller till väsentligaste delen uthyrd, beräknas ett extra avdrag med, för helt år räknat, 400 kronor, dock högst med belopp som jämligt nyssnämnda lagrum skall upptagas såsom intäkt av fastigheten. Avdrag som nu sagts må åtnjutas blott av fysisk person samt för en och samma skattskyldig allenast beträffande en, i den skattskyldiges hemortskommun belägen fastighet. Avdraget beräknas i fall som avses i 52 § 1 mom. för äkta makar gemensamt.

Har fastighet — — — — — använda fastighetsdelen.

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag

39 §.

3 mom. Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag

¹ Senaste lydelse av 25 § 3 mom. se 1954: 51, av 39 § 3 mom. se 1955: 122, av 47 § se 1954: 44 och av anvisningarna till 47 § se 1953: 400.

(Nuvarande lydelse)

för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 100 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 200 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom avsedda kostnaderna.

47 §.

För fastighet, som året näst före taxeringsåret varit skattepliktig, beräknas garantibelopp till *fyra* procent av fastighetens taxeringsvärde förstnämnda år. Garantibeloppet upptages inom den kommun, där fastigheten är belägen, såsom skattepliktig inkomst för fastighetens ägare. Såsom ägare anses jämväl den, vilken innehar fastighet med fideikommissrätt eller eljest utan vederlag besitter fastighet på grund av testamentariskt förordnande.

Vad som ————— anslagen jord.

Såsom innehavare ————— såsom innehavare.

Skall avkastning ————— fastighetens skogsvärde.

Där beträffande ————— ingående skogsvärdet.

Garantibelopp beräknas ————— hänsyn härtill.

(Föreslagen lydelse)

för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levtt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 400 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

47 §.

För fastighet, som året näst före taxeringsåret varit skattepliktig, beräknas garantibelopp till *två och en halv* procent av fastighetens taxeringsvärde förstnämnda år. Garantibeloppet upptages inom den kommun, där fastigheten är belägen, såsom skattepliktig inkomst för fastighetens ägare. Såsom ägare anses jämväl den, vilken innehar fastighet med fideikommissrätt eller eljest utan vederlag besitter fastighet på grund av testamentariskt förordnande.

Anvisningar

till 47 §.

Till ledning ————— följande *exempel*.

1. Har rörelseidkare, som använder av honom ägd fastighet i rörelsen, gjort sådan omläggning av räkenskapsår att beskattningsåret kommit att omfatta 9 månader, beräknas garantibeloppet till 9/12 av det belopp, som motsvarar *fyra* procent av fastighetens taxeringsvärde. Har beskattningsåret kommit att omfatta 15 månader, beräknas garantibeloppet till 15/12 av nyss angivet belopp.

2. Har i fall, då beskattningsår sammanfaller med kalenderår, fas-

till 47 §.

1. Har rörelseidkare, som använder av honom ägd fastighet i rörelsen, gjort sådan omläggning av räkenskapsår att beskattningsåret kommit att omfatta 9 månader, beräknas garantibeloppet till 9/12 av det belopp, som motsvarar *två och en halv* procent av fastighetens taxeringsvärde. Har beskattningsåret kommit att omfatta 15 månader, beräknas garantibeloppet till 15/12 av nyss angivet belopp.

2. Har i fall, då beskattningsår sammanfaller med kalenderår, fas-

(Nuvarande lydelse)

tighet bytt ägare den 1 september beskattningsåret, beräknas garantibeloppet för den tidigare ägaren till 8/12 och för den nye ägaren till 4/12 av det belopp, som motsvarar *fyra* procent av fastighetens taxeringsvärde.

3. Har en rörelseidkare gjort sådan omläggning av räkenskapsår att det beskattningsår, som ligger till grund för 1958 års taxering, omfattar tiden 1/7 1956—31/12 1957 samt har han för sin rörelse förvärvat en fastighet den 1 september 1956 och en annan fastighet den 1 april 1957, beräknas garantibeloppet vid nyssnämnda taxering för förstnämnda fastighet till 16/12 och för sistnämnda fastighet till 9/12 av vad som motsvarar *fyra* procent av respektive fastigheters taxeringsvärden.

(Föreslagen lydelse)

tighet bytt ägare den 1 september beskattningsåret, beräknas garantibeloppet för den tidigare ägaren till 8/12 och för den nye ägaren till 4/12 av det belopp, som motsvarar *två och en halv* procent av fastighetens taxeringsvärde.

3. Har en rörelseidkare gjort sådan omläggning av räkenskapsår att det beskattningsår, som ligger till grund för 1958 års taxering, omfattar tiden 1/7 1956—31/12 1957 samt har han för sin rörelse förvärvat en fastighet den 1 september 1956 och en annan fastighet den 1 april 1957, beräknas garantibeloppet vid nyssnämnda taxering för förstnämnda fastighet till 16/12 och för sistnämnda fastighet till 9/12 av vad som motsvarar *två och en halv* procent av respektive fastigheters taxeringsvärden.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk Författningssamling; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1957 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1957 eller tidigare år.